

B

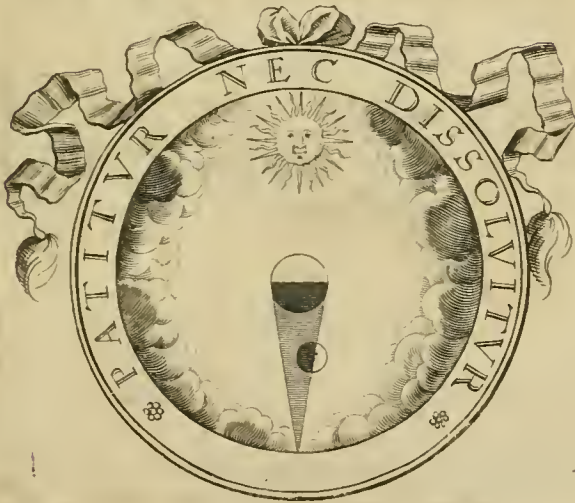
Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

THE SAURUS
NUMISMATUM.

E MUSEO

CAROLI PATINI

Doct̄oris Medici Parisiensis.

SUMPTIBUS AUTORIS:

M. DC. LXXII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

SERENISSIMIS CELSISSIMISQUE
PRINCIPIBUS
AC FRATRIBUS,
EBERHARDO,
FRIDERICO,
ULRICO,
WIRTEMBERGIÆ ET TECCIÆ DUCIBUS,
MONTISBELLIGARDI COMITIBUS,
HEIDENHEIMII DOMINIS, &c.

Dominis suis Clementissimis,

CAROLUS PATIN.

Nane profectò foret meum consi-
lium, si Serenissimis Celsitudini-
bus vestris dignum munus offerre
haberem in animo, SERENISSIMI
PRINCIPES. Vos novi quodcunque dona-

E P I S T O L A

rium vel & aquam, ut olim fecerat Illustrissimus ille Persarum Imperator, gratè benignèque recipientes. Audaciam effecit vester erga litteras litteratosque favor, quos omni honorum dignitatumque genere prosequemini. In me uno sit hoc vestræ magnificentiæ exemplum, quem beneficiis vestris præter singularia affectus testimonia, cumulavistis. Ea si me imparem, sane non ingratum percusserunt, quippe qui me SS. vestris Celsitudinibus arctissimè devinctum palam & publicè prædicem. Majora præstarem si daretur occasio; sed ecqua dari potest? quæ tantis Principibus utilem me efficeret, quam semper mea superarent vota. Jam innotuerunt orbi toto Duces Wirtembergici, se ipsis & suis Majoribus clarissimi: Eorum Pietas, Constantia & Fortitudo, Germanorum avitæ dotes, quemque rapiunt in admirationem; non Germanos modò sed & exteros quoscunque, quos vel amica fortuna vel invida, ad Vos pellexit. Vos ii omnes amant qui vos norunt, nec minus vestræ gloriæ, moribus vestris consuluitis, quàm armis, quibus & quales fueritis, egregiè præstitistis. Superiori bello, quo tota veluti delirans.

D E D I C A T O R I A .

& furens flagrabat Europa, nil præclarum absque Ducibus Wirtembergicis factum est; Unus quasi Jupiter, alter quasi Apollo diversas agebat partes sustinebatque, Martem uterque gerebat. Quamdiu Rhenus ad arcton, Danubiusque auroram versus perfluent, tamdiu vos Duces VVirtembergicos celebrabunt ubique victores, perpetuò Heröas: sed hæc decent Historicos, quibus amplum dedistis scribendi & docendi argumentum. Deus vos diu servet incolumes, FRATRES SERENISSIMI.

Vovebam Amstelodami, Kalendis Octobr.
M D C L X X I.

P R Æ F A T I O.

N Arrat Cicero allatum fuisse Scipioni Acipenserem, piscem in primis nobilem & qui admodum raro capitur: cum autem Scipio unum & alterum ex his qui eum salutatum venerant invitasset, pluresque etiam invitaturus videretur, in aurem Pontius, Scipio, inquit, vide quid agas, Acipenser iste paucorum hominum est. Idem de THESAURO nostro fari liceat: Acipenser hic paucorum hominum est, cum sit & nobilis & inventu rarus, ut Plinii verbis utar. Hæc tituli superbiam genuere, quem SELECTIS NUMISMATIBUS, modestius scilicet me gerens, indicassem, si eundem non prius sibi vindicasset vir in hisce deliciis Dictator, Ill. Abbas Sequinus. Quamvis argumentum nostrum idem fere fuerit, minime conveniebat illud eodem designari titulo, à quo dispari prorsus elegantia & amicitia nostra arceri videbar. Si quis ut rebus meis olim, sic nunc & magnifico huic THESAURI verbo invideat, desinat conqueri, & noscat pauperes ipsos suum majorem habere in asse Thesaurum quàm divites in millibus. Alter si occurrat qui carbonem esse pro THESAURO censeat, censeat ille quid velit, at illum iniquum arbitrabor, ni mutet opinionem: Ut enim de industria mea aut diligentia taceam, impensas ad id factas si recensere,

P R Æ F A T I O.

non immeritò THESAURI vices supplere quingentorum rarissimorum Numismatum collectionem judicaret. Si denique aliquis eo esset animo aut ita erga me maligno, quod nollem suspicari, aut ita ignaro, quod dolerem, qui Nummos hosce non antiquos existimaret; sed aut inanis gloriæ acquirendæ, aut alterius argumenti causa supposititios à me publicatos diceret, re ipsa convinci posset, quam non Eruditorum oculis modò, sed & omnium hominum lubens gratisque subdicere paratus sum. Paucissimis enim exceptis, qui in primorum orbis Principum Cimeliarchiis collocati sunt, ceteri penes me sunt, invita fortassis atque irrita Fortuna.

BENEVOLO LECTORI.

NE suspiceris tam superbo THESAURI elogio crumenæ tuæ insidias tendi; non tibi hæc tota Nummorum congeries ultra duos Imperiales constitura est. Si Te impensæ pœnitet & hoc Opusculum Tibi parum delectationis vel commodi afferat, hoc habeas dispendii solatium, quod non plus fœnoris aut lucri ad me hinc redundabit.

I N T H E S A U R U M
N U M I S M A T U M

Omnis generis,

A

V. C. CAROLO PATINO, D. M. P.

editum.

Æ RIS THESAUROS ignoti misit in Orbem
Jupiter, æternas expositurus opes.

Vidit, & æternum genuit Natura PATINUM,

Ne foret interpretis muneris arte minor.

Quos æterna movet Virtus, ne rodite librum:

Jupiter hinc, vindex inde PATINUS erit.

Testandi erga Virum summum cultus
gratiâ posuit

JO. CHRISTIANUS KECKIUS,

Consiliarius Durlaco-Marcicus.

I N

C A R O L I P A T I N I,

Medicinæ Doctoris Parisiensis Celeberrimi

T H E S A U R U M

D E

N U M I S M A T I B U S,

J O H A N N I S A L B E R T I S E B I Z I I

Doctoris Medici, atque in Universitate
Argentoratensi Professoris

E P I G R A M M A.

DUm tantos edis Thesauros nomine magno,
Ingenii monstros divitias & opes.
Thesauros animi fas est fortuna sequatur
Ac immortalis gloria, vita, falus.

Θ Η Σ Α Υ Ρ Ο Ν.

ΧΑΐζέ μοι Γάλαο πολυχρύσοιο ρέεθρα,
 Ηδ' ὅσα καλά φέρει ἀντλή ἠελίος.
 Ὡδ' ἐδὲν κλέει ἐσὶ σμαράγδ' εἰ μὴδ' ἀδάμαντος,
 Καὶν ἐθέλοι φοιβῶ φέγγ' Ἰξίζιμδρα.
 Ἐνθα ρὰ ΘΗΣΑΥΡΟΣ πόσον ἔχ' ἐκατόμυλοι εἶχον.
 Θήβας, ὅθ' Αἰγύπτου κτήματα πλεῖστα πέλεν.
 Κείνω δ' ἐκ Ἰξίσας πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσῃ.
 Λαίη' ὅσ' ἐκάτε εἰδὸς ἔεργε θεῶν.
 Γλυῶεα γὰρ ῥ' ἄτε μὲν γαίης βασιλίσοι κεχάνθη
 Ρώμη ὅσα τ' ἀγῆτ' εἶχε, τὰ δ' ἐνθα βλέπεις.
 Ἐνθ' ὅπασ τὰδε τ' ἔργα διοτρεφέων βασιλῆων,
 Σκῦλά τε παντοδαπῶν ἐσὶν ἰδεῖν μερόπων.
 Ἰερά πολλὰ, θεῶν τε ἀγάλματα ἢς καὶ ἀθλῆς.
 Τέκτονες εἰδήσας ἐνθάδε χερσὶ κάμον.
 Τηλετώσαν ὄρεας Ρώμῃ, ἢ δ' ἠερόεντος.
 Ἐκ ζόφου ἀνστήθη φαίδιμος, ὡς περ ἔλω.
 ΘΗΣΑΥΡΟΝ δέ γε ἔνδ' ἐκὶ χιήμυρος ἐσὶ ΠΑΤΕΙΝΟΣ,
 Τῶ ἐνεκ' ἀργαλέας ἐκτρολύπθυσσε πόνους.
 Ὅσ' ἐδ' Αὐγας μὴδ' ἐδρασε δῖος Ἴαλος,
 Ρώμῃ θῆκε ἀποδῆς φέγγ' ὅδ' αἰδίων.

Τιμῆς τε καὶ Φιλαρχαϊότητος ἕνεκα ἀπαμύπτῃ

Κ Ροῖσ' Ἐπὶ πλέτῳ, λιβάνοις ἐφ' εἰοῖσι Σαβαῖ
 Αὐχοῖ, φθείρονται πάντα τὰ δῶρα γείας.
Ἀρχαίαις πίσις, δρετὴ καὶ δόξα τε Ρώμης
 Μένη θησαυρῶ τ' ἐνομ' ἀγαυὸν ἔχθ.
Ἰση γ' εἰλβὴ πμῆ τὰ νομίσματα ἔξω,
 Ἡδ' ὁμῶ δρετῆς φαιδρὸν ἀγαλμα πέλθ.
Καὶ πνα κοινὰ ἔωσιν, ὅμως σπανιώτατ' ἐρβυνῶν
 Εὐρήσει, σπάνιον δίζετε πλῆθ' ὑμῖν.
Ὅς χρόνῳ ἠδ' ἐ βροτῶν βία εἰ διώαται ἀπολέαθ.
 Ἀβλάθε καθ' διώαμιν, μήτ' ἐδιώαντ' ὀλέσασθ
Ἀρχοντες φιλέεσι, δι' εἰ τὰ παλαιὰ μένεσι
 Σῶα, κ' ἀνδρ' ἀπίς ἐς' εὐμορφα ἔπι.
Ἀρχεσιν πυδίε θεράποντες Ἀνακλ' ἔπονται,
 Πάνρτε ἰέμθροι τὰ φθίτ' ἀδῶρα ἔχειν.
Ἀγλαὰ θησαυρὸς πορέει τὰ δ' εἰ δῶρα ΠΑΤΕΙΝΟΥ,
 Ὅ' ποθ' ἢ ἐνταυθοῖ ζήτεο ὅ, τι μάεις.

VERSIO LATINA.

J Actet Cræsus opes, jacent sua thura Sabæi,
 Hæc pereunt, pereunt fulva metalla Soli :
Prisca Fides, Pietas, Romani Gloria seculi,
 Sola hæc Thesauri nomen habere queunt.

Non minùs hæc radiant pretio , pretiosius illis
 Virtutum est meritum, quod quoque nummus habet :
 Obvia nummus habet , sed & heïc rarissima quærens
 Inveniet , raras quærite divitias,
 Quas tempus , quas nunquam hominum violentia perdet,
 Quod potuit , læsit ; perdere non potuit :
 Principibus carum est, quo vivit tanta Vetustas ,
 Nil vetus est isthic , cuncta venusta vident :
 Principibus soboles succedit Apollinis , omni
 Duratura ævo quærit ubi inveniat :
 Omnia Thesaurus pandit pretiosa PATINI,
 Aut hïc , aut nusquam quærito , & invenies.

Felicitati Temporum ,

Quibus φιλαρχαίῳ PATINUS rarum simul
 atque carum Thesaurum suum Orbi Erudito
 communicat, gratulatur

Basilea ipsiſ 1dib. Junij,
 MDCCLXXI.

JOH. RODOLFUS VVETSTENIUS, Fil.

CAPVT I.

DE NUMMIS
EX AVRO.

SI quid magnificentiam Romano-
rum opesq; potest demonstrare, id
profecto efficient nummi eorum
ex auro, quibus æternam sui me-
moriam postèris commendauère:
metalli dignitas, insignis sculptura,
integritas, iis supra ceteros primum tradunt locum.
Mirum quot Romani quamque varios confecerint,
omnes ex auro purissimo; manibus contrectauimus
fere mille diuersos indubitatae antiquitatis. Quot
fuerint ex vnâ formâ quis audet coniiicere? certe erant
innumerabiles. Sæpe occurrunt thesauri, quo enim alio
nomine maximum eorum numerum indigitabimus?
qui vel è ruderibus vel è puteis, vel ex vrbiũ funda-
mentis,

A

mentis,

mentis, etiam in ipsis filuis eruti sunt : id iam nobis plusquam decies vidisse contigit. Historiam nummorum eorum qui ex auro reperiuntur , quodammodo aggressus est Ioannes Hemelarius qui Ducis Arschotani numismata in publicum emisit. Nos nihil tale nunc cogitamus ; opus est quod a summis Principibus debet promoueri, cuius iam quædam nobis spes facta est : interim viginti proponere meditamur eximiæ raritatis & integritatis, illisque leuem subiungere interpretationem.

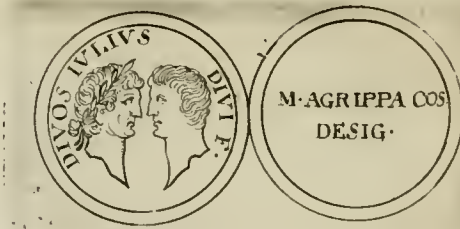
Primus occurrit DIVVS IVLIVS quem qui non nouit, docere non cupimus : is est magno illi Alexandro sed sobrio neque iracundo simillimus : is est in cuius gratiam periisse videntur tres priores orbis monarchiæ, quò ipsi postrema illustrior exurgeret : is est de quo prouerbum ventilatum est *Ex utroque Cæsar*, virtutem enim eius bellicam , priuataque studia nemo fatis mirari potest, in omnibus fere felicissimus, qui etiam ea morte quam appetierat, obiit. Illi primùm
licuit

licuit faciem in nummis signare, quod ante eius tempora apud Romanos inusitatum erat : sed quod imperij breuitas plures ex auro confici non permiserit, vel quod rem inusitatam quamvis sibi licitam noluerit communem vltro fieri (is enim rebus suis summo-
pere studebat , quarum non minimi momenti eam esse arbitror quæ calumniam amouet) alter effecit, ne tanto Principi hæc etiam deesset gloria : Optimus Princeps IMPERATOR CÆSAR TRAIANUS AVGVSTUS GERMANICUS DACICUS Pater Patriæ RESTITUIT eius nummos in æternum pretiosissimos futuros. Victoria gradiens caduceum tenet, pacem indicans: anguis appositus maiestatis eius est symbolum.

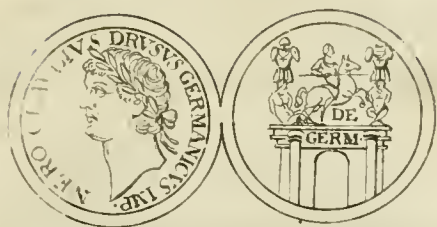

AVGVSTVS & per se notus est & per successores Imperatores, omnes enim Augusti dicti sunt. Priorum facinorum famam aboleuit factis posterioribus. Post deletos hostes Brutum & Cassium, Pompeium, Antonium, morum suavitatem aperuit. Eum in æternum commendabunt natalitia Christi qui eo imperante

pro salute hominum ex virgine natus est, quo quidem tempore pax per orbem terrarum Augusti auspiciis erat indita. Qualis fuerit T. SEMPRONIUS GRACCVS qui hic Quartum-Vir & Quæstor designatus legitur, in familiis Romanis dictum est. Quod hic Quartum-Vir monetalis censeatur non Trium-Vir, ex eo factum est quod Iulius Cæsar pro Trium-Viris Quatuor-Viros substituerat, qui tamen ab Augusto paulo post ad priorem numerum reducti; Fortuna temonem tenens & cornucopiæ ad Augustum referri potest qui adversam priorum temporum in prosperam mutauerat.

Vtriusque Imperatoris facies hunc nummum illustrent, Iulij & Augusti. Hanc artem seipsum commendandi ingeniosè reperit modestissimus Agrippa qui nummum percussit. Sic enim sibi per socerum gratulatur, illique & quòd orbi imperaret & quòd Diui Iulii filius esset. De Agrippa plura scripsimus tum in Familiis Romanis, tum in nummorum Romanorum interpretatione qui sunt ex ære mediocri.

NERO CLAVDIVS DRVSVS GERMANICVS
*in quaesturae praeturaeque honore Dux Rhaetici deinde
 Germanici belli, Oceanum septentrionalem primus Ro-
 manorum Ducum nauigauit. Ex hoste saepius caso
 fugatoque orandi ius & triumphalia ornamenta per-
 cepit, inito consulatu atque expeditione repetita supre-
 mum diem seu morbo seu veneno obiit, in aestiuis castris,
 quae ex eo scelerata sunt appellata. Corpus eius per
 municipiorum coloniarumque primores suscipientibus
 obuiis scribarum decuriis, ad Urbem deuectum, sepultum
 est in Campo Martio. Caterum exercitus honorarium
 ei tumultum excitauit, circa quem deinceps stato die
 quotannis miles decurreret, Galliarumque ciuitates
 publice supplicarent. Praeterea Senatus inter alia com-
 plura marmoreum arcum cum trophæis via Appia
 decreuit & Germanici cognomen ipsi postisque eius.
 Nihil profecto illustrius neque quod nummum ma-
 gis explicet, adest cognomen Germanici, adest arcus
 triumphalis DE GERMANIS erectus, adsunt trophæa,*

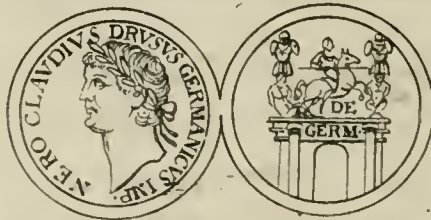
THESAVRVS

quæ omnia non nisi Druso mortuo nummum esse signatum, euincunt.

Maximus ille armis maximus ille togâ.

Drusi filius GERMANICVS Princeps optimus huiusque filius Caligula pessimus in hoc nummo representati sunt : hic illum in suo nummo scalpi curauit quo Romanorum mentes Germanico admodum fauentes sibi vltro conciliaret. De iis mirabilia scripsit Suetonius.

CLAVDIVS expeditionem vnâ omnino suscepit eamque modicam, cum decretis sibi a Senatu ornamentis triumphalibus leuiorem maiestati principali titulum arbitra-

arbitraretur, velleq; iusti triumphi decus unde acquireret, Britanniam potissimum elegit, neque tentatam vlli post Diuum Iulium & tunc tumultuantem ob non redditos transfugas. Huc cum ab Ostia nauigaret vehementi Circio bis penè demersus est prope Liguriam. Quare a Massilia Gessoriacum usque pedestri itinere confecto inde transmisit, ac sine vilo pralio aut sanguine intra paucissimos dies parte insulae in deditioem acceptâ, sexto quam profectus erat mense Romam rediit, triumphauitque apparatu maximo. Quid exactius hunc arcum DE BRITANNIS extractum explicare potest quam hæc Suetonij verba. Effossa est in Anglia plumbea lamina a Camdeno commemorata idem referens.

In Claudio cap. XVII.

TI. CLAVDIVS CÆSAR AVG. P. M.
 TRIB. P. VIII. IMP. XVI. DE BRITAN.

Grut. in-
 script. pag.
 238.

NERO cum AGRIPPINA matre hic cernitur siue auersis faciebus, siue iugatis. Ad vtrumque pertinet quod scribit Suetonius. *Is matri summam omnium*

In Nerone cap. IX.

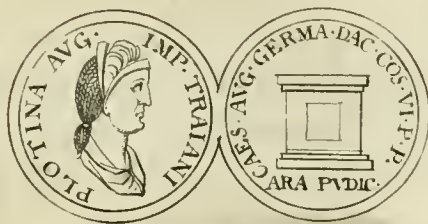
rerum

*rerum publicarum priuatarumque permiserat ; primo etiam imperij die signum excubanti Tribuno dedit OPTIMAM MATREM, ac deinceps eiusdem saepe lectica per publicum simul vectus est. Sed eam mox dicta factaque sua exquirentem acerbius & corrigentem honore omni & potestate priuauit; abductaque militum & Germanorum statione contubernio quoque ac palatio expulit, tandem perdere statuit, & cum veneno ter tentasset, sentiretque antidotis præmunitam, lacunaria quæ noctu super dormientem laxata machina præciderent, parauit; quibus non succedentibus matrem per Centurionem Anicetum gladio confici iussit. Cui illa, *Percute ventrem*. Corona quercæ vna est ex iis quas Græci ipsi miserant & dicauerant.*

Vespasiani gloriam suâ tesserâ significare voluit Imperator Traianus, qui eius nummis eandem restitutionis notam quam Iulij Cæsaris affixit. Fulgur sellæ impositum nil nisi Prouidentiam & summam Imperatoris potestatem refert.

Optimus

Optimus Imperator Trajanus Plotinam vxorem *In Paneger.* habuit, sanctissimam, vt inquit Plinius, foeminam: hæc ita modestè se gessit in summa potestate, vt de ea nullus iure conqueri potuerit. Non desunt qui eam Hadrianum amasse exprobrent, quiq; hunc omnibus artibus, & ejus fauorem & imperium acquisuisse dicant: verum sit nec ne, dubito, at certè maritum hæc latebant, qui in vxoris honorem hanc ARAM PVDICITIAE aut extruxit, aut extructam hoc nummo celebrauit.

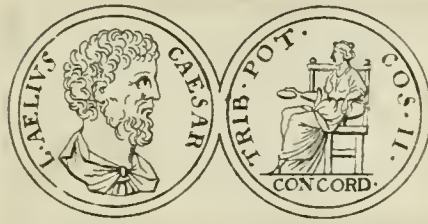
Plotinæ ex Marciana neptis fuit MATIDIA quæ AVGVSTA etiam dicta est, & mortua inter Diuos
 B relata.

relata. Mater fuit Sabinæ, Hadriani vxoris. Considerandum ex nummo rarissimo venit, quomodo foeminis etiam licitum fuerit, nummos sua facie insignitos in auro percutere: id arbitror ex Augustæ dignitate fuisse, quamuis prioribus imperij temporibus nulla huiusce fuerit mentio. Opibus, luxu, magnificentiâ crescentibus, & eorum crescebant indices.

Gratam beneficii accepti memoriam posteris per hos nummos tradit Hadrianus. Is Traianum tutorem habuerat, a quo fuit adoptatus. Ei mortuo se sua nomina OPTimi AVGVsti GERmanici PARThici debere, vt & dignitatem testatur.

DIVIS eius PARENTIBVS alter dicatus est, Traiano & Plotinæ: huius fauore Hadrianum adoptatum & ad imperium prouectum scribunt Veteres. Facies quidem conueniunt; attamen Cl. Tristanus eas Hadriani patri & eius matri Domitiæ Paulinæ tribuit, quod non arbitror.

ÆLII Cæsaris facta attingere mei non est propositi. Eum adoptauerat Hadrianus : sed vt & ipse conquerebatur, in caducum parietem inclinauerat : obiit enim ante Hadrianum. Nummi eius ex auro sunt rarissimi.

Qualis fuerit Commodus Imp. & quàm incommodus Populo Romano nemo nescit qui Romanam historiam primis etiam labris degustauerit. At res egregia in hoc nummo cernitur : se HERCulem ROMæ CONDitorem ille prædicat, Urbem incendere cogitans, vt illam veluti suam Coloniam restitueret. Patet id ex nummo aereo. Congruunt anni, in septimo nempe consulatu.

Rarissimi sunt PERTINACIS nummi. Bonum illum Imperatorem minus ad sui gloriam nummos signasse, quam ad imperij maiestatem credibile est. Eius tamen plurimos possideo ex auro, argento & omni ære.

Nullus fuit Imperator Romanus qui pluries aut vxorem aut liberos in nummis celebrauerit quam SEVERVS. FELICITATEM SÆCVLI in hoc pollicetur per filios Caracallam & Getam, Iuliâ intermediâ: illi omnes aut Seuerum aut se invicem in suis nummis publicari curauêre. Exempla sunt tot nummi antiqui quos possideo, ex omni metallo.

POSTVMVS

POSTVMVS in bello fortissimus fuit , in pace constantissimus , in omni vita grauis , vt ait Treb. Pollio. Ab eo Postumius vbique vocatur & a Vopisco , reclamantibus omnibus nummis , nostro praesertim in cuius vtraque parte non Postumius sed Postumus legitur. Ludos quinquennales eum fecisse post annos imperij quinque , & vota decennalia concepisse, ex inscriptione patet. Victoria enim X apponit in clipeo quasi decennalia vouerit, sed non soluere licuit : is enim anno septimo oppressus fuit a Lolliano, & interfectus. Praetermittere non possum, eius nummos Gallis familiares , quòd in Galliis regnauerit, admodum esse raros cum aurei sunt.

Præclarum profecto typum hic nummus exhibet. PROBVS scipionem tenens, tanto captiuorum numero videtur totum vicisse terrarum orbem, quod innuit inscriptio. Rem dilucidat Vopiscus: *Nonne, inquit ille, omnes barbaras nationes subiecerat pedibus? quia totum mundum fecerat iam Romanum: quamobrem illi familiare fuit dicere, Breui milites necessarios non habebimus.* A tumultuante milite occiso erectum est ingens sepulchrum, cum titulo huiusmodi, inciso mamori,

* * * * *
 * HIC PROBVS IMPERATOR *
 * ET VERE PROBVS SITVS EST, *
 * VICTOR OMNIVM GENTIVM BARBARARVM *
 * VICTOR ETIAM TYRANNORVM. *
 * * * * *

Vicerat ille Germanos, Alanos, Marmaridas in Africa, Palmyrænos, Francos, Gothos, Sarmatas, Parthos, Persas, Geticos, Gepidas, Vandalos, nec vnquam victus

victus fuit, quare nummum VICTORIOSO SEMPER
dicatum esse non est cur miremur.

CARI nummum ob raritatem hic apposuimus :
inscriptio quidem spectanda est, quæ INDVL-
GENTIAM AVGVSTI celebrat per victoriæ gradi-
entis typum. De indulgentia satis dicimus in Libro
de Numismatibus ex ære.

MAGNIA VRBICA in hoc nummo AVGV-
STA dicitur : fuerit ne illa Maxentii an Magnentii
VXOR, adhuc dubitatur: sed nummum eius rarissimum
esse certum est. VENEREM VICTRICEM celebrauit,
quemadmodum olim Faustina & Lucilla fecerant.

Eiusd. m

Eiusdem habeo VENERI GENETRICI dicatum, quod eam peperisse innuit, quasi gratiam agentem pro suscepto partu : ex quo Maxentii vxorem, cui Romulum genuit & alium, coniectura est. Nullum enim exstat vestigium, quo Magnentium liberos habuisse coniiiciatur.

CONSTANTINVM Magnum & facinora & noua imperij Romani sedes & Christiana Religio clarum efficiunt. Cùm Byzantium appulit, quod suo nomine Constantinopolim vocauit, missiles nummos in vulgus sparsit, quos indicat huius nummi inscriptio, FELICEM ADVENTVM AVGVSTI celebrans. Tres characteres in ima nummi parte signati Constantinopolim designant. Duo deinde observanda veniunt in hoc nummo. Constantini veluti cognomen : Is enim MAXimus dicitur. Deinde nummi moles cum pondere : Ea duplo cæteris amplior est.

Et hæc habebamus scribenda de nummis ex auro.

CAPVT II.

DE NUMMIS
GRÆCIS.

NA est Græcorum Numismatum dignitas, quæ aut tempore, aut artificum peritiâ, aut rerum varietate, cætera haud dubiè vincat : eorum præstantiam vulgare non est nostri propositi. Goltzius id iam præstitit, cum Cl. Nonnio Medico. Vtriusque opus primas tenere inter huiusce fortis libros arbitramur. Facile tamen est inuentis addere: quædam ex thesauro nostro vulgabimus non aspernanda : vtinam de his suas possint & Goltzius & Nonnius aperire mentes. Commentarios quidem scribere nobis non proponimus nisi breues, qui sculpturas spargi solas non sinant, & Eruditorum feliciores coniecturas prouocent.

Macedoniam nobilissimam fuisse prouinciam centum & quinquaginta populorum altricem, quondamque imperio terrarum inclitam, certum est. Quare illam P. Æmilius non redegit in prouinciam, sed liberam reliquit. Diana a Macedonibus semper culta fuit, quòd venationis egregiè essent studiosi, quapropter suos clipeos & monetas eius facie insignitos habebant. Claua originem Regum Macedoniae indicat, ij enim ab Hercule. Inscriptio docet ex quatuor Macedoniae regionibus, hunc nummum in prima csum fuisse.

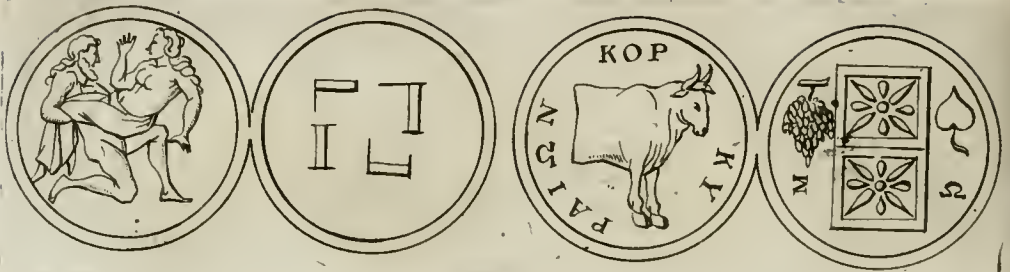
*Plut. in
Alexand.*

Sequens etiam ad Macedonas pertinet: TAMIVS CAIVS POPLILIVS siue POPÆLIVS ei inscriptus est: sed qualis ille fuerit, aut quo tempore cusus nummus, non facile est coniicere: quamuis vtriusque nominis plures apud Romanos reperiantur. Illum præpositum fuisse Macedoniae certum est. Nummus hic qui æreus est, ad Familias Romanas, Consulares vulgò vocant, referri potest.

A CARNANIA Epiri prouincia iuxta Acheloum: in hanc coloni priscis sæculis venêre. Taphios illos & Teleboos refert Strabo : Alij Lacædemonas venisse dicunt, quod magis placet ob appositum in nummo Lycurgi nomen, a quo suas leges acceperunt: Acarnanes soli ex Græcis aduersus Troianos auxilia non miserunt, quòd illos authores originis suæ arbitrarentur. Cur hîc Minotauri caput, & illa figura arcum tenens, non facile est interpretari.

Epiro opposita est LEVCAS; quæ cum peninsula esset continentis pars, à Corinthiis quorum erat colonia, perfosso isthmo, insula facta est. Dimidiata nauis situm indicat. Diana tum ex appposito ceruo, tum ex falcata luna capiti imposita agnoscitur: illa manibus aliquid tenet, quod acrostolium nauis Cl. Nonnius interpretatur: posset ad piscem referri qui frequens occurrit in nummis vrbium maritimarum.

Inter Æolicas insulas. clarissima est LESBOS, fertilissima & generosi imprimis vini ferax. Suas frequenter signavit monetas obscœno schemate, nimirum Sappho puellam comprimente.

Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas.

In hoc nummo certè vir ex summè neruosis artubus & barba & capillitio cernitur.

CORCYRAM insulam esse celebrem maris Ionij norunt omnes. *Corfu* hodie dicitur, Venetis parit. Bos dimidiatus ad id fortassis refertur, quod narrat Pausanias, *Eum suo mugitus thynnorum copiam indicasse, quamobrem ob accepti beneficij gratiam, ille Neptuno immolatus est, eiusque areum simulachrum Delphos missum.* Quare istud facinus in nummis non signassent? Vuam & hæderam Baccho sacras nemo non nouit. Hunc Corcyræ cultum fuisse in proprio templo scribit Thucydides, certè ob vinorum copiam, quæ vt generosissima laudat Athenæus: Venetias etiamnum deferuntur & in occidentales regiones, Corcyræorum aut Græcorum nomine.

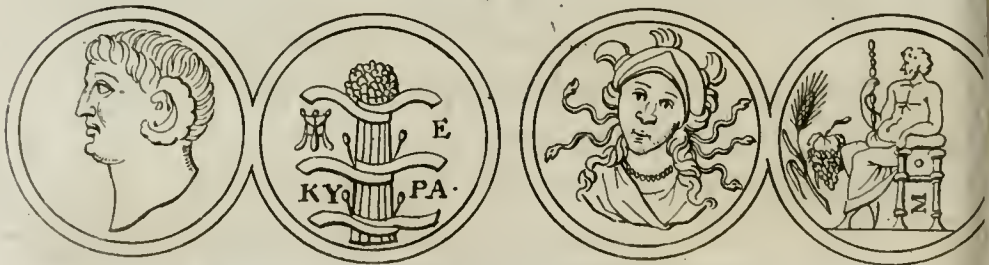

GORTYNA vrbs est in insula Creta non procul à Phæsto, ad oram meridionalem. Illius nomen in hoc raro nummo legitur cum typo insolito, muliere nempe arbori insidente. Ad id referunt quod Plinius scribit, *Est Gortynia in insula Creta iuxta fontem Lib. 12. c. 10. Platanus una insignis utriusque linguæ monumentis, nunquam folia dimittens, statimque ei Græcia fabulositas superfuit, Iovem sub ea cum Europa concubuisse.* Illustrat coniecturam taurus in auersa parte signatus. In Phæstiensium nummis vterque fere typus cernitur, fortè ob vrbiū viciniam.

LAPPA vrbs est etiam Cretæ mediterranea: Lapithum vrbem esse in Cypro docent Steph. & Ptol. sed illa vnum tantum Π. habet, quare ad Cretæ Lappam reuocandus venit nummus. Lyram autem Apollini sacram in plurimorum Græciæ populorum monetis signatam esse, testes sint eæ, quæ supersunt ex Delijs, Delphis, Coijs, Chalcedonensibus, Tauromeniis, Actiis, Calydoniis, Scotussæis, Perinthiis, Cerinthiis, Mytileniis.

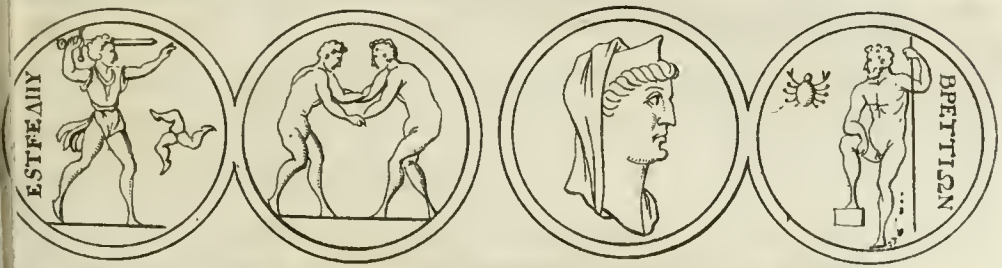
IERAPYTNA hos duos nummos cudi curauit, quos ambos ob raritatem apposuimus : illa vrbs erat non incelebris, Cretæ insulæ ad oram meridionalem. Palma quidem vel ad earum copiam, vel ad Syriæ Reges refertur : quin aquila Iouis natalitia commemoret quibus Creta gloriabatur, nullum est dubium. Caput turritum vrbs Genium repræsentat.

Cyrenem Africæ nobilem prouinciam primum nummum cudisse nullum est dubium. In eo Battus vrbs conditor repræsentatur, typum implet istius plantæ figura, è qua Sylphium exprimitur. Laserpitium dicitur, in hac sola regione adolescit, siluestre

quod spontè crescit, hortulani nullâ arte colere potuerunt. Mira de eius vsu in medicina narrant Veteres: at aiunt plantam illam hodie deperditam. Medici duo Parisienses mei collegæ B. Dieuxiuoye & P. Doutè, hac de re controuersiam instituerunt, quam doctissimis suis diatribis vulgauerunt.

Nummum alterum hic habes propter characteres & figuras: nomen populi qui nummum cudit, nobis ignotum est.

Eundem fere nummum edidit Goltzius, quem eius interpres Cl. Nonnius ad Egestam Siciliae urbem traducit. Certè tria crura Siciliam insulam indicant quæ ob tria sua promontoria triquetram referentia, *τρεῖς κέρα* dicta est.

*Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor,
Trinacris a positu nomen adepta loci.*

Ouid. l. 4.
Fast. XI.

Sed quid illa figura? an sit Hercules, quemadmodum ille narrat, minime videmus; hîc enim neque claua, neque exuuia leonis, quæ eius frequentiora sunt

ornamenta; deinde imberbis adhuc est, suum autem Herculem barbatum scalpsit Goltzius. Quid faciant duæ aliæ figuræ in parte nummi postica, non minus obscurum est; duas fœminas simul luçtantes coniicere possumus. Similem habitum in suis nummis vulgauerunt Laodicenses Caracallam venerantes.

Bruttij Italiæ populi fere iidem sunt cum iis, qui dicuntur hodie Calabri. Siue a Lucanis siue a Bretto Herculis filio originem suam deduxerint, perinde est: de his plura doctissimus Nonnius. Iunonem Reginam & Neptunum hic apposuerunt. In eorundem aliis monetis & Iouem vidimus & Martem & Apollinem. Cancer appositus, cancerorum copiam indicat: vidimus nummum, in quo Deæ capiti cancer ornamento est, vt Herculi exuuiæ, aut Cybeli turris, aut Mercurio petasus; rem sane egregiam. Abundat hæc regio peculiaribus animalculis: Tarentulas vulgò dicunt, quarum venenum compescit musca, nullo alio ἀλεξιφάρμακῳ admoto: ad populum phaleras: non ita sunt Medici corde leues, qui tam citò & omnia & omnibus credant. Sed ad nummum: ille noster est integerrimus.

Plurimos vidimus & eruditos quidem, qui cùm Alexandri nomen in nummis legerent, statim Alexandri Magni vt præcipui istius nominis vultum coniciebant, præsertim si facies decora & iuuenilis fuerit. Illos non morantur exuuiæ leonis caput ornantes: ad Herculem enim illas referunt, gentis authorem: sed hic nummus Philippi Regis nomen exhibens eâdem facie & eodem typo signatus, rem ad ipsum Herculem traducit, cuius ornamentis & singuli Reges Macedoniae vsi sunt: Nummum habemus eâdem prorsus facie cum hoc titulo, ΣΕΛΕΥΚΟΥ.

Nummus alter Regis caput exhibet diademate cinctum: sed quis sit ille Rex, alter coniciat; Nullam legimus mentionem apud Veteres factam ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. Fuit quidem Antiochus cognomine MAGNVS, alter SOTER, alter THEOS, EPIPHANES, ΕΥΡΑΤΟΡ, ΣΕΔΕΤΕΣ, ΓΡΥΡΥΣ,

PHILOMETOR, CYZICENSIS, EYSEBES,
 DIDYMVS, DIONYSIVS, COMAGENVS.
 Ad quemnam ex iis referri debeat noster EVER-
 GETES, iudicet peritior.

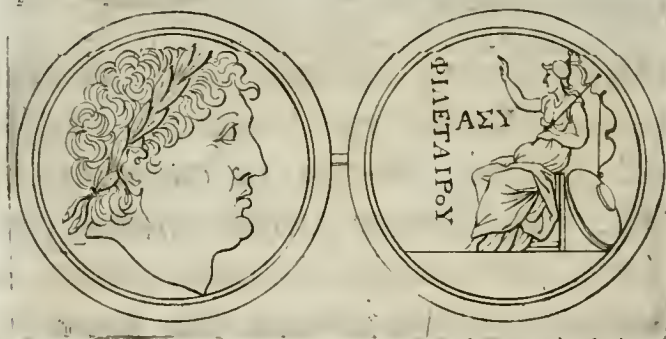
ANTIGONVS post mortem Alexandri Magni
 Pamphyliam, Lydiam, & Phrygiam occupauit, &
 paulò post totam fere Asiam. Hunc Scaliger
 primum è Macedonibus in Oriente Regem con-
 stituit: Asiæ nominabant. Occisus est in prælio,
 anno mundi 3649.

Quòd ab Hercule ortus fuerit, vt & ipse
 Alexander Magnus, clauam retro caput in clipeo
 signauit, cuius formæ antiquos plurimos vidimus
 in ære & in marmore. Minerua autem Macedo-
 nibus propitia esse censebatur: fulmen vibrat, vt
 bellatrix: Medusæ caput pro clipeo gerit indicandæ
 prudentiæ: huius fabulæ originem nemo litterato-
 rum ignorat. Ad quid referri debeant duo cornua,
 nobis quidem ignotum est.

SELEVCVS ex Antiocho natus est claro inter Philippi Macedoniae Regis Duces, & Laodice: *Ea* ^{Justin. l. 15.} ^{c. 4.} *visa est sibi per quietem ex concubitu Apollinis concepisse, gravidamque factam munus concubitus annulum a Deo accepisse, in cuius gemma anchora sculpta esset, iussaque donum filio quem peperisset dare. Admirabilem fecit hunc visum & annulus, qui postera die eiusdem sculptura in lecto inuentus est, & figura anchorae quae in femore Seleuci nata cum ipso fuit. Quamobrem Laodice annulum Seleuco eunti cum Alexandro Magno ad Persicam militiam edocto de origine sua, dedit. Ubi post mortem Alexandri occupato regno Orientis urbem condidit, ibique geminae originis memoriam consecrauit: nam & urbem ex Antiochi patris nomine Antiochiam vocauit, & campos urbi vicinos Apollini dicauit. Originis eius argumentum etiam in posteris mansit; siquidem filij nepotesque eius, anchoram in femore veluti notam generis naturalem habuere. Partito Alexandri magni*

imperio, Syriae praefuit & parti Asiae. Ob XXIII. victorias partas, EPIPHANES dictus est & NICATOR, Illustrissimus & Victor. Fanum Seleuco consecratum fuisse NIKATOPEION dictum, scribit Appianus, *in Syriacis.* ex quibus Nicator non Nicanor dici debet, sicuti nummo inscriptum est.

PHILETÆRVS TIANUS Eunuchus Pergamenum regnum condidit, quod Phrygiam, Myliam, Æolidem, Ioniam, Cariam, Doridem, Lydiam, Lycaoniam & Pisidiam complectebatur: Fuerat is Praefectus thesaurorum Lyfimachi Regis Thraciae, quo interfecto, pecuniis & Pergamo potitus est. Coronâ frondeâ insignitus est non diademate, fortassis quòd Eunuchus & seruili conditioni proximus, maiestatem regiam sustinere ausus non fuerit, Regisque nomen sibi adsciscere noluerit. Obiit A. M. 3689. Fratres habuit Eumenem & Attalum, à quibus Pergameni Reges fluxerunt ad Attalum Philomatores, qui moriens Populum Romanum hæredem instituit.

Nummus hic Prusiam Bithyniæ Regem exprimit. Is post deuictum ab Æmilio Perseum, Romam venit cum filio Nicomede, Deos qui urbem Romam incolerent, Senatūque & Populum Romanum salu-^{Justin. l. 34. c. 4.} taturus, vt ait T. Liuius. Filium illis commendauit, fœdus renouauit, seque Populi Romani Libertum professus est. Tandem regno spoliatus est a filio, priuatusque redditus etiam a seruis deseritur: cūm^{Sat. 10.} in latebris ageret, non minori scelere quam filium occidi iusserat, a filio interficitur. Illum commemorat hoc versū Iuuenalis,

Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.

cūm de Hannibale loquitur, qui opem aduersus Romanos ab ipso quærebat, sed missi a Senatu Legati sunt, qui Hannibalem a Prusia deposcerent: ille re cognitâ sumpto veneno legationem morte præuenit & suo damno Prusiam sefellit; Sic fuit,
Cannarum vindex, & tanti sanguinis ultor,
Annulus.

Justin.
lib. 32.

ΑΡΙΑΡΑΘΗΣ Rex occurrit, quem Cappadociae
 praefuisse certum est: sed qualis ille fuerit dubium
 esset, ni *Ἀριαράθου* istud Πιγ ΕΥΣΕΒΟΥΣ in nummo
 legeretur. Nullatenus enim reuocari potest ad eum
 Ariarathem Artaxerxis Regis Persarum filium, qui
 cum L. fratribus parricidas manus parenti intulit:
 quomodo enim pietas tanto conueniret facinori.
 Alter fuit Ariarathes, cui vt Iustinus scribit, Cappado-
 ciae regnum puero admodum pater ipse tradiderat;
 Occidit ille in bello contra Aristonicum a Romanis
 suscepto. *Fidelior populus Romanus in socij filios,*
quam mater in liberos fuit, inquit Iustinus, *quippe*
hinc paruulis auctum regnum, inde vita adempta.
 Namque Laodice ex numero sex filiorum quos
 virilis sexus ex Ariarathe Rege susceperat timens
 ne non diutina regni administratione adultis
 quibusdam potiretur, quinque parricidiali veneno
 necauit, vnus paruulus sceleri matris Cognatorum
 custodia eripitur, qui post necem Laodices, nam

Iust. l. 10.

l. 29. c. 2.

lib. 37. c. 1.

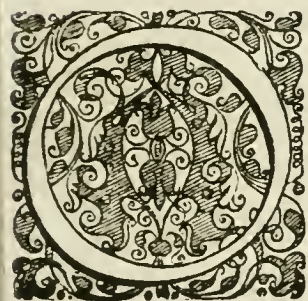
propter crudelitatem, eam populus extinxerat, solus regno potitus est illius filius Ariarathes, qui multa a Mithridate perpeffus, tandem eius fraude interficitur: At illius filius in regnum restitutus est. Ad hunc arbitror nummum pertinere, cum Cl. Nonnio Goltzii illustratore. Eo deinde mortuo, Cappadoces a S. P. Q. Romano libertate donati sunt, sed illi se sine Rege victuros negauerunt, quare illis Ariarathis frater Rex constitutus est, Ariobarzanes dictus Amicus Romanorum ΑΡΙΟΒΑΡΣΑΝΗΣ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΣ.

Huius capitis appendicem ex hoc rarissimo nummo faciemus. Persiæ Regem exhibet ornatum pro more , cuius capillos cingit diadema , barbâ prolixâ : sed qualis ille fuerit, non facile est conii cere. Ex octo lineis in postica parte scriptis quatuor iam summus affecuti , quæ cæterarum interpretationem faciliorem suppeditare poterunt : sic se habet , ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ, ΔΙΚΑΙΟΥ hoc est , REGIS REGVM, EVERGETIS, IVSTI quæ omnia Persicis Regibus conueniunt : De quibus plura dicemus in eius nummi expositione qui postremus est capitis sexti.

CAPVT III.

DE NUMMIS
CONSULARIBVS.

peræ pretium non est, rem confectam iterum aggredi, quod potius stomachum mouere, quam Lectorem recreare nobis visum est. Familiarum Romanarum numismata edidit Vir Cl. Fuluius Ursinus, tam accuratè & tam eruditè, vt vix quidquam illius temporibus accedere potuerit. Suis deinde commentariis illustrauit Illustrissimus Tarraconæ Archiepiscopus Anton. Augustinus, cuius nomen omnem adimplet commendationem. Vnius sæculi spatium trecentos & quinquaginta nummos nobis patefecit, quos ab octennio edidimus. Rex Christianissimus, qui nunquam Musis apud se

hospitium vel Eruditis patitur præsidium deesse, sui cimeliarchij copiam nobis fecit, ne quid deesset quod tam egregio tamque memorabili monumento vteriolem splendorem addere posset. Benignè sibi Opus nostrum adscribi passus est; cuius quidem beneficii, id promouente Illustrissimo Briennæ Comite Lomenio, nusquam ero immemor. Ex quo iuris publici factum est, non desimus scrutari ea omnia quæ ad rem nostram pertinerent. Fortuna plerumque insolens suum interdum habet ingenium: Nobis in hoc fauit, & nummos obiecit quos hic habes, ad Familiarum Romanarum & ampliationem & illustrationem. Vnum addam, optandas esse horum numismatum accessiones, quibus inquantum posset fieri, Fasti Consulares complerentur. Goltzius quidem plura edidit scalpsitque doctissimè. Verùm timor subest, ne oculatiorem habuerit in scalpendo manum, quam in dignoscendis antiquis solertiam: neue picturis ad eum missis nimum crediderit: Vix enim ex omnibus cimeliarchiis colligi potest tertia pars numismatum quæ vulgavit.

Primus quidem nummus in gente ÆMILIA reponendus est, siquidem ab Paulo Lepido Trium- Viri fratre percussus est, vt ex inscriptione patet. Dea CONCORDIA fratribus fauere indicatur, quæ quò rarior inter fratres, eò pretiosior. Ad quid referatur iste CLEMENTIÆ clipeus qui in auersa parte scalptus est, nobis non liquet. Quòd is in eum morem fuerit fabricatus, qui in nummo Tiberii ex ære mediocri repræsentatur, nos in alicuius adulterationis suspicionem deduxit; is tamen præstat super omnes adulterinos.

Secundus ad familiam ANTONIAM pertinet. Eundem typum repræsentat alter iam ab Vrsino editus, sed cum his characteribus TVR qui hîc omnino desunt. Quare post victoriam Parthicam ab Antonio reportatam, coniiicere est & Decimum Turdum & alios Monetales monumenta in gloriam M. Antonij publicauisse.

Duo hi nummi ad A QVILLIAM gentem referuntur : Anteriores quidem nummorum facies siue Augusti caput armatum aut radiatum representent, siue Dei alicuius, iam cerni possunt in edito Opere : sed posteriores nulli, quod sciam Aquillio competunt. Signorum militarium Romanorum a Phraate Augusto restitutorum, res est ita nota, vt vltiori interpretatione non indigeat ; sed cur Aquillio coniuncta est, quæ in Petronia gente cernitur ? an iidem TriumViri monetales idem in monetis diuersis ex professo signauerint ? an monetarij, aut Aquillij aut Petronij signis palam & indifferenter vsi, suum cuique ænigma tribuere non satis curauerint ? iudicent peritiores ; sed certè hi nummi sunt omnino indubitatae antiquitatis.

Primus huius tabellæ nummus idem ille est qui inter CÆCILIAE gentis nummos scalptus est; quique nostræ editionis decimum quintum locum obtinet: si solam restitutionis notam excipias, quæ præter Quinti Cæcilij Metelli Pij Imperatoris characteres, IMPeratorem TRAIANum AVGVstum GERmanicum DACicum Patrem Patriæ RESTitutorem huiusce nummi celebrat.

Alter ab eodem Imperatore restitutus est, nempe Optimo Principe Traiano. Similem iam Clariss. Ursinus vulgauerat, quem tertio loco sextæ tabellæ inter CORNELIAE gentis nummos æri incidi curauimus. Equestris statua vel ad Augustum spectat qui eâ erat donatus, vel ad ædes sacras ab Augusto restitutas: inter quas commemoratur Iouis Feretrii templum, in quo restituit opima spolia quæ Larti Tolumnio ad Fidenas interfecto, Cossus detraxerat ac Ioui obtulerat. Cossus autem cognomen erat gentis Corneliæ.

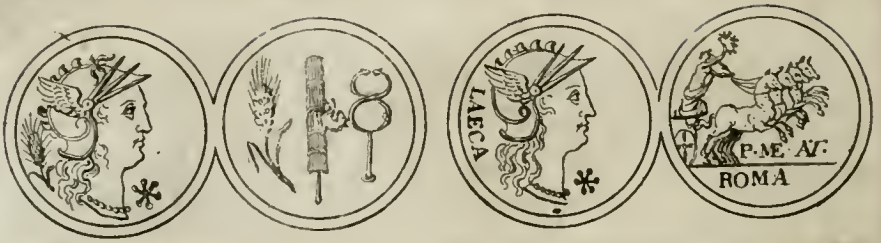

Sequentes duo Augustum repræsentant, qualem iam DVRMIVS signauerat : Iidem appositi sunt characteres , sed auersæ partes plane à Durmij nummis differunt : vna Parthum signa restituentem exhibet , qualem Petronia, qualem ex superioribus Aquillia. Altera currum ab elephantibus vectum, qualem iterum Petronia in septimo nostræ editionis nummo. Dissimulare nequeo, eâ qua me sinceritate formauit Iupiter, Abrahamum Gorlæum hosce duos in suo ad Vrsinum appendice excudi curasse : vtinam eius momenti nummis tantùm incubuisset, quibus historia resarciri atque illustrari posset.

Primus hic siue ad EGNATIAM referatur, siue ad FONTEIAM, bellè semper erit collocatus: cognomen enim Egnatij MAXSVMS in eo legitur, quale in tertio eius gentis nummo. Aversa pars in Fonteia nummo tertio signata est. Hirco insidet Cupido, animali supra cætera lasciuo: stellæ galeris impositæ Διοσκουρις indicant, Castorem & Pollucem, Romanorum propitios Deos, de quibus passim.

Alterum in gente CORNELIA reponat quislibet, aut in gente IVNIA. Nummus indubitatae antiquitatis, de quo nulla penitus fraudis suspicio esse potest. Quo pacto & Cornelium SVLLAM & IVNIUM BRVTVM repræsentet, non facile est coniiicere, nisi errore Monetariorum id factum esse censeatur. Quænam enim potuit esse coniunctio inter duos viros, nulla affinitate coniunctos, moribusque ita discrepantes. Tempora non conueniunt, cum vnus alio quatuor sæculis prior vixerit.

Eiusdem erroris in huius tabellæ nummis suspicio est. Secundi nummi NORBANÆ gentis auersam faciem DOMITIÆ gentis sexto coniunxerunt, in quo Roma galeata inter spicam & X denarij notam collocata est: Alter MÆCILIÆ gentis & PORCIÆ characteribus insignitus est, ad quampiam earum referre Tibi licet. Gorsæus quidem easdem notas cum eadem quadriga repræsentat, sed absque vlla Porciæ indicatione. Quamuis illi nummi nullas nos doceant historias, loco quem obtinent in hoc Thesauro indigni censeri non debent. Conducunt ad rei nummariaæ antiquæ intelligentiam. Vix scitur an ij ex sola fusione metalli conflati sunt: Cufos fuisse constat ex figurarum & characterum nitore & elegantia. Cuius opinionis hoc adhuc præbent argumentum, ex diuersis instrumentis quibus illorum formæ expressæ sunt, *matrices* Galli vocant, vnum ex vna familia alteri diuersæ admotum esse, ex quorum coniunctione vnus sit conflatus nummus, cum duarum familiarum designatione.

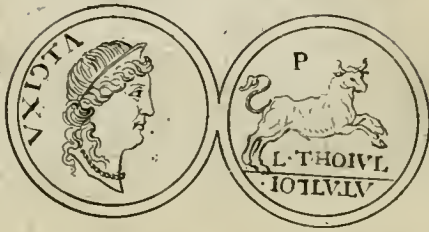

Quinarius hic elegantissimum exhibet typum : Tripus cum simpulo & albo galero in secundo nummo SESTIÆ gentis apparet : sella & congium ædilitatem indicant , & liberalitatem populo Romano factam. Sestiam gentem ex eo patriciam fuisse constat ; solis enim patriciis Ædiles esse licitum erat.

*In Famil.
Romanis.*

SERGIVS GALBA alterum nummum cudi curauit , qui Fulv. Ursini dubium eleuat : nisi , inquit , ad Imperatorem septimum pertineat , fere simili typo percussus qui in septimo & octavo SVLPICIÆ gentis sculptus est , ei debet adscribi *qui familiam Sulpiciam illustravit , Consularem temporum suorum eloquentissimum , quem tradunt Hispaniam ex Pratura obtinentem , triginta Lusitanorum millibus perfidia trucidatis , Viriatici belli causam extitisse , &c.* Ab hoc enim ROMA RENASCENS in nummo adscribi non potuit , neque id ausus esset : at Galba Imperator mortuo Nerone Rempublicam sic vt seuerius sic tutius administratum iri , hocce nummo dictitabat.

Sueton. in Galba.

Nullum est dubium quin hicce nummus ad THORIAM gentem pertineat, ex appposito tauro & characteribus, licet vltra morem barbaris. Iuno quidem Sospita in hoc non cernitur, vt in Thorix gentis nummo, sed caput illud fœmineum, quod quintum PORCIÆ gentis nummum occupat. VICTRIX legitur inuersis quidem & confusis literis quæ eandem Porciam adhuc indicant. De THORIÆ gentis numismatibus id suppetit dicendum, nulla esse alia antiqua tot exiguis notis ac symbolis diuersis signata, quamuis idem caput ab vna parte, idem taurus sit ab altera. Obseruauimus primùm viginti quatuor Romanos characteres A, B, C, &c. deinde muscas, cancos, aratrum, stellas, clauam, & similia. An hæc denotent officinas monetarias, quemadmodum apud Gallos A Parisiensem, B Rothomagensem &c. an ipsos monetæ opifices, quemadmodum turris, lilium, stella apud nos etiam indicant illos scalptores monetæ, quos nouimus.

*Famil.
Roman.*

Huius tabellæ nummis adscribere propria familiarum nomina, valde foret difficile. In vno quidem GENIVS Populi Romani repræsentatur, qualis ferè in nummo nono Corneliæ gentis: auersa facies differt, hîc enim corona quercea cum S.P.Q.R. designatione. Videtur is cufus post Iulij Cæsaris necem & libertatem, vt aiebant interfectores, restitutam.

Sequens coniecturam firmat in quo Dea LIBERTAS RESTITVTA cernitur, quemadmodum in Iunia gente signata est.

ROMA RESTITVTA quæ in duobus sequentibus legitur ad idem refertur cum diuersis simulachris : IVPPI TER LIBERATOR & IVPPI TER CVSTOS ei fauere prædicantur.

SALVS GENÉRIS HVMANI coniuncta SIGNIS militaribus Populi Romani, temporum indicat reparationem, partamque libertatem, quam armis tunc tueri erat necesse.

Ad id requirebatur FIDES EXERCITVVM & FIDES PRÆTORIANORVM, quæ in sequenti nummo tum vulgari typo tum inscriptione signatæ sunt. CONCORDIA PRÆTORIANORVM Deæ habitu prostat in altera, & FIDES EXERCITVVM, iuncta VESTÆ Populi Romani QVIRITIVM.

Quare non dubitarem hosce octo nummos ab Bruto & Cassio percussos fuisse, rebus adhuc stantibus necdum Augusto delatis. Quoniam autem neque Brutus Cassiusue aut alij indicantur, inter INCERTA numismata lubentius reponerem.

Appendicis vice hunc nummum apponemus argenteum, consularem, & maximi moduli, Græcis Latinisque characteribus insignitum, integerrimum, pretiosissimum. Legitur Publius LENTVLVS IMPERATOR quem eum esse certum est qui Consul fuit cum Q. Cæcilio Metello nepote. Cognomen Lentulus ab Spinthere histrione cui erat simillimus, accepit, vt Valerius Maximus & Plinius retulerunt. Proconsul ex Cilicia triumphum egit anno DCCII. qua in prouincia signatus est nummus: *In Select. numism.* Publici iuris fecit Illustrissimus Seguinus duos huiusce magnitudinis & typi nummos, quorum alteri inscriptus est Appius PVLCHER qui Lentulo successit, alteri successor item in Ciliciæ Proconsulatu M. TVLLIUS Cicero IMP. Eos a Serenissima Christina dono acceperat & eruditè vt solet explicauit. Ad huius nostri vberiolem interpretationem memorandum venit M. Tullium Ciceronem qui Appio Pulchro intermedio P. LENTVLO successit, ei

Epist. 7.

epistolarum libellum inscripsisse quibus vel PRO-
 CONSVLIS vel IMPERATORIS titulum semper
 præfigit, quod nummum nostrum mirificè illustrat.
 In iis, istius etiam Proconsulatus mentionem facit
 his verbis, *Te perspicere posse qui Ciliciam Cyprumque
 tenes, quid efficere quid consequi possis. &c.* Quis
 & quantus fuerit noster hic P. LENTVLVS ex
 eadem epistola discas, *Te verò moneo, inquit Cicero,
 cum beneficiis tuis tum amore incitatus meo, ut
 omnem gloriam ad quam a pueritia inflammatus
 fuisti, omni cura atque industria consequare, magni-
 tudinemque animi tui quam ego semper sum admi-
 ratus semperque amavi, ne unquam inflectas
 cuiusquam iniuria; magna est hominum opinio de
 Te, magna commendatio liberalitatis, magna memoria
 consulatus tui &c.* ΑΠΑ quod in nummo legitur
 certè Apameam denotat, in qua percussus nummus
 esse videtur, ut in duobus aliis ΛΑΟ Laodiceam.
 Myiscum verisimile est Græcum vrbis Præfectum
 qui etiam græcis characteribus designatus est.
 De Imperatoris nomine dicendum Romanos id
 assumpsisse quoties hostes vicerant. Cicero autem
 cum esset Ciliciæ Proconsul, victoriam quamuis
 exiguam nactus erat, occupato haud ignobili vico,
 & triumphaturus videbatur, si per arma civilia
 Cæsaris & Pompeij licuisset.

CAPVT IV.

DE NUMMIS

ARGENTEIS

IMPERATORVM ROMANORVM.

Ab huius generis numismatibus incipiunt frequenter Curiosi esse curiosos, quod & nobis contigit. Quò magis Imperatorum Romanorum historia cæteras antecellit, eò auidiùs inuitat quemque ad sui notitiam : nihil fere legitur apud Principis illius historiæ Scriptores, quod hæc ferie non comprobetur. Plures deinde supersunt in argento quàm in auro aut in ære ; excurrit siquidem illorum numerus ad duo millia. Ex tot vix vllus est, siue typos spectes siue inscriptiones, quem non probes. Eos hîc apponemus qui aut nusquam scalpti sunt, aut noua aliqua interpretatione ornari possunt.

Iterum prodit nummus argenteus ex maximo modulo ab Antiochiensibus percussus. *Antiochias sexdecim à Seleuco Nicatore conditas in memoriam paterni nominis scribit Appianus, quarum illustrissima fuit Antiochia illa quæ sub Libano monte condita erat.*

De bello Judaico

lib. 3. cap. 3.

Metropolim illam fuisse indicat cum epigraphe tum Josephus his verbis, *Antiochia quæ Syriæ metropolis est magnitudine simul aliâq; felicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Romano orbe sunt, locum obtinet.* Alludebat ad id quod tradidit Egesippus, *Prima Roma, secunda Alexandria, tertia Antiochia, quarta Constantinopolis.* Præclaro habitu illa hîc designatur, capite scilicet turrato, palmam tenens, pedem imponens viro jacenti & veluti natanti. Hoc ænigmate videtur Orontes designari, fluvius qui Antiochiam præterfluit. Characteres cœteri periodum denotant quam æram vocant Chronologi: Eam sibi propriam habuerunt vrbes plurimæ, quod antiqua marmora demonstrant, & nummi plurimi quos vidimus scilicet Antiochiæ, Tyri, Sidonis, Ascalonis, Gazæ, Gadarorum, Arabi, Cyrri, Amisi, & aliarum.

Primus nummus Deam sedentem exhibet; qualem omnes fere Tiberij nummi repræsentant : ex quo arbitror Tiberium suarum monetarum desumpsisse symbolam : mirum profecto quòd is qui tot annos regnauerit, eâ ferè semper sit vsus in nummis ex argento.

Sequens CONSECRATIONem Augusti refert, a Gallieno restitutam ; hoc indicat metalli ratio, argentum nempe æri permixtum , quod *Billon* Galli vocant , & sculptura temporibus Gallieni congruens; quorum exempla in sequentibus plurima subiiciemus. Ne tantorum virorum quibus ille successerat, memoria intercideret, cum illos restituisse credibile est. Aquilam autem signabant, quòd magis imperito vulgo illuderetur : Ea enim è medio rogo cui Imperatoris cadauer deurendum impositum erat, loris quibus deuinciebatur, accenso igne libera eius animam in gremium Iouis deferre censebatur : Pauo Iunonis ales idem officium Augustis feminis præstabat.

Duos Reges exhibet hæc tabella. PTOLEMÆVS REX legitur in primo nummo. Iuuenilis facies diademate ornata Iubæ filium repræsentat, de quo sic Suetonius, *Leue ac frigidum sit his addere quo propinquos amicosque pacto tractauerit*, Caligula. *Ptolemaum Regis Iubæ filium consobrinum suum, erat enim & is M. Antonij ex Selena filia nepos, & imprimis Matronem, ipsam Enniam adiutoris imperij quibus omnibus pro necessitudinis iure proque meritorum gratia, cruenta mors persoluta est.* Caput acris equi qui in auerso nummo cernitur patriam indicat. Illud inest semper Carthaginis nummis, de quibus dictum est in nostro libro *De Nummis ex ære mediocri.*

Alter Regem Thraciæ Cotim exhibet, qui in honorem Augusti innuendæ amicitiae causa, suam hîc effigiem apponi curauit, cum ab altera parte ipse Augustus laureatus repræsentetur. Nummus quidem rudis ne dicam barbarus, si cælaturæ attendas, supra solitum spissior est & grauior.

Rari sunt omnes illi fere nummi qui duobus aut pluribus Imperatoribus sunt insigniti: numerum auget primus hic qui Augusti & Tiberij faciem exhibet, eum indicendæ adoptioni cusum arbitramur.

Id attingere voluit Græca quædam ciuitas quæ sequentem percussit, sed quænam fuerit illa, nescio.

Primus nummus ad Drusum refertur, de quo iam supra dictum est pag. 5. Arma Germanorum in trophæi modum erecta victoriam de GERMANIS significant, penes quos tandem periit opt. Imperator.

Sequentem lubenter ad eundem Drusum referrem, nisi me ab hoc amoueret ille titulus qui circum caput legitur CÆSAR AVGVSTVS. ceteris characteribus temporum iniuriâ detritis, quare aut Caligulæ aut Claudio tribui necesse est. Fortassis etiam Germanico Drusi istius filio qui sic in nummis antiquis inscribitur, C. CÆSARIS AVGVSTI PATER.

Duo hic præstant nummi ex maiori modulo, Caligulae & Claudij. Sedet ille Iouis instar inter septem stellas quæ Planetas referunt, quibus se orbis terrarum Dominum indicaret.

Alter pretiosissimus est, tum propter raritatem tum propter integritatem. Notæ quæ circa collum apparent, temporibus Vespasiani superadditæ videntur. Templum in honorem ROMÆ & AVGVSTI ædificatum, hic signatum est: tanta erat populorum Romanis servientium vesania, ut frequenter disceptauerint quibus nam honor ille competere deberet.

L. 4. *annal.* Exemplum illustre narrat Tacitus. Ipsi etiam Claudio templa fuisse ædificata scribit Seneca his verbis, *Parum est quod templum in Britannia habet, quod nunc Barbari orant & ut Deum colunt. Ad hæc, inquit Tacitus, templum Diuo Claudio constitutum quasi ara aeternæ dominationis aspiciebatur, delectique sacerdotes specie religionis omnes fortunas effundebant.* De communi Asiæ vide quæ Seldenus scripsit, cum marmora Arundelliana est interpretatus.

Hæc tabella ad Neronem pertinet : Prior eius nummus docet illum fuisse SACERDOTem COOPTatum in OMNnibus CONLegiis etiam SVPRA NVMERVM EX Senatus-Consulto: quod simpulo, tripode, lituo & paterâ significatur. Hunc nummum sic explicat Lampridius, *Assumptus est in omnia collegia Sacerdotalia sacerdos, &c.* Primùm Iulio Cæsari hic honos concessus erat.

In Commodæ

Dio,

Alter qui quinarius est longè est rarior : primis annis imperij Neronis videtur cufus. Victoria dextro pede orbem calcât; clipeo videtur inscribere quæ Nero facturus erat : ab ipso enim plurima expectabantur, eratque magnæ spei adolescens qui pessimus tandem factus est.

Nummus hic in Græcia scalptus est, ex inscriptione Græca patet & cælandi modo. Ciuitatem characteres non satis declarant. Aquila fulguri innixa vt & palma referri videntur ad Ludos Olympicos quos frequenter Nero celebrauit ; de quibus Suetonius plura scripsit. Illumque per virum Consularem sic præconium instituisse Græca voce, NERO CÆSAR VICTOR CERTAMINIS CORONAT POPVLVM ROMANVM ET SVVM ORBEM TERRARVM. Serpens extremo collo appositus in aliis eiusdem Neronis nummis cernitur: de eo diximus in libro *De nummis ex are mediocri*. Omnes autem nummos argenteos ex maximo modulo raros esse nullus est qui nesciat.

In Nerone
cap. 23. &
24.

Sex Galbæ nummi obiciuntur, omnes eximii. Primus quidem HISPANIA m Galbæ patriam denotat, iaculis & clipeo ornatam: fruges habet in dextra, fertilitatis & abundantia indices: mirum quot & quanta de istis antiqui prædicent, cum hodie sterilem esse Hispaniam nemo est qui dubitet.

GALLIA & HISPANIA foedus inire videntur iunctis dexteris, in gloriam Galbæ & Neronis odium: hæc scutum tenet & tela duo, quibus Hispani frequenter utebantur. Illa scipionem, dinaque gæsa, quæ Gallorum tela erant propria:

Virgil.

*Aurea casaries ollis, atque aurea vestis
Virgatis lucent sagulis, tum lactea colla
Auro innectuntur, duo quisque alpina coruscant
Gesa manu scutis protecti corpora longis.*

Ceterorum quatuor, quamvis indubitatae antiquitatis, fere similes typi videntur in Consularibus incertis: quare arbitrarer illos omnes fuisse cufos Galbae temporibus. Iis fortè ob libertatis quamdam indicandam speciem, nulla sculpta fuit facies: in aliis Galbae videtur effigies sed absque Augusti titulo; quasi ille tantum Reipublicae ob Neronis facinora labenti Praefectus esset: in iis etiam tantum IMPERATOR nominatur, quod tunc temporis dignitatem minus indicabat quam officium. Fortassis Galbae in Neronem odium fecit ut ab eius dignitatibus & titulis abstineret. BONVS EVENTVS qui in quinto signatus est inter XII. Deos Consentes agriculturae praesides à Varrone togatorum doctissimo commemoratur. Is à Plinio describitur qualis in nostro nummo cernitur *Euphranor*, inquit, *simulachrum BONI EVENTVS fecit, qui dextrâ pateram, sinistrâ spicam ac papauer tenet*; nihil illustrius. Eius templi supersunt Romae vestigia, inter Mineruam & sanctum Eustachium.

Eib. 1. de re rustica.

Eib. 55.

Othonis nummos omnes mirantur qui non satis norunt : audiuerunt de illorum raritate differentes, quare aut nullos aut paucos esse arbitrantur : id tantum de æreis intelligendum est : permultos enim habemus ex auro & argento : exempla sunt quatuor hæc numismata, quorum qui typos viderit & interpretationem facile nouerit.

Vitellii raros duos nummos habes : Is est qui se victorem primùm, deinde ad imperium euectum victum vidit, Imperatorem Romanum & paulo post, ad Gemonias excarnificatum. Summo honori

successit summa infamia: Primus nummus Lucium Censorem exhibet, quem eius patrem libens conii- cerem, quamuis fratrem habuerit eiusdem nominis: Alter filios. Suetonius vnus tantum mentionem facit qui cum patre periit. Frequenter nummi supra libros docent.

Suet. in Vit.
cap. 18.

Ex Vespasiani nummis hos quatuor elegimus qui plurimum ad historiam faciunt. Nihil illustrius trophæo illo DE IVDÆIS post excisam Hierosoly- mam, Judæam deuictam & deletam fere totam gentem. Eundem typum in nummo aureo vidimus Vindobonæ, in cimeliario Casareo. Nummi sunt plurimi ex ære mediocri qui rem declarant, de quibus aliâs. VICTORIA IMPERATORIS VESPASIANI in altero legitur: rarum id arbitror & visu dignum. Titus & Domitianus stantes togati sacrificantes in sequenti cernuntur, cuius etiam notanda venit inscriptio: Ephesi videtur cusus, ob appositum EPHE. Postremus a Gallieno Imp. restitutus est.

Eos omnes superat & raritate & dignitate nummus iste ex majori modulo, quem hic apponi curauimus. Græcus est, indicat is annum nonum ab ædificato templo Capitolini Iouis, quod impetrante Vitellio crematum fuerat: cuius quidem restitutionis designationem illustriorem reddere conabatur Vespasianus noua indicta periodo. Imp. Tristanus hunc vulgauit nummum.

Cosm. hist. rom. 1.

Præclarus quidem mihi videtur ille Victoris Titi habitus: hastam dextrâ, scipionem sinistrâ tenet paludatus Imperator, orbem pede calcans. Proxima ipsi est Iudæa lugens ad palmam, quæ eius est symbolum, ob excisam Hierosolymam. Alter per Gallienum Imp. restitutus est.

Ioseph. in Aniq. Iudæic.

Sucton.

Domitiani hos nummos cudi curauit. Germaniam in primo prostratam exhibet quam vicisse se iactitabat; *quamuis ex ea cum exercitu sit reuersus, hoste nunquam viso.* Mœrens & lugens suam fortunam videtur illustri hac & optima prouincia, quasi tam ignauo & vesano Imperatori seruiret.

Sequens Saliurium & columnam exhibet, LVDorum SÆCularium monumentum.

Ceteri duo Quinarij sunt, quibus suam gloriæ auiditatem caduceo & Victoriâ testatur Domitianus, quasi post deuictos barbaros S.P.Q.R. pace tranquillitateque gauderet.

Et Augustus & Augusta in primo nummo cernuntur, quod nummi semper adauget raritatem, Qualis fuerit DOMITIA, consulatur Suetonius.

Nummus alter Pauonem exhibet auem Iunoni sacram, indicendæ cum Ioue CONCORDIÆ. Deis similes se profitebantur Imperatores Romani, mortui fere omnes consecrabantur; Domitianus se Deum Dominumque viuus nominari iussit. Libenter audiit sibi & vxori acclamantes DOMINO ET *Sueton.* DOMINÆ FELICITER.

Domitiani & Domitiæ filia fuit DOMITILLA, quam refert primus hic nummus. Fortunæ typum frequenter vsurpatum fuisse ab Imperatoribus & Augustis, nummi palam testantur.

Nummum Neruæ ideo apposuimus, qui probaret aut eum OPTIMUM PRINCIPEM dictum, aut posticæ parti nummi Traiani adhibitam fuisse anticam Neruæ; quod sæpe apud antiquos accidisse notauimus.

Quam rari sint nummi Imperatorum Romanorum Græcis characteribus insigniti norunt omnes qui nummos tractant. Traiani sex eius speciei exprimi curauimus, quorum quidem inscriptiones nil aliud quam tribuniciam potestatem denotant & annum consulatus: Attamen typi summopere spectandi veniunt. De monte Cæsareæ dictum est in libro *De numismatibus ex ære mediocri*.

Camelum signatum esse in sequenti, nemo inficias ire potest, qui Arabiam designat: dimidiatus quidem cernitur in alio nummo eiusdem Imperatoris cum hac epigraphe ARABIA ADQVISITA: Ex quo vir quidam cetera doctus strutiocamelum esse contendebat.

Vbique terrarum tere colebatur Iuppiter cornutus seu Ammon: Ægyptos tamen & Syria in eius honorem frequentes nummos supra ceteras orbis prouincias cuderunt.

Noctua insidens lyris; in aliis etiam quam Traiani nummis signata occurrit, Apollinis & Mineruæ fauorem indicat: sequens concordiam exercituum designat, alter libertatem: qui quidem postremi typi in nummis Neruæ sed cum Latinis characteribus occurrunt: An Græci id fuerunt imitati?

Latini hi duo nummi CONSECRATIONEM referunt a Gallieno Imperatore restitutam: in iis tum ara tum aquila expressa sunt consecrationis nimirum typi.

DIANAM PERGAMENAM in hoc nummo legunt, quòd illa in tota fere Asia colebatur: at nos PERGæam. Perga enim vrbs est Græciæ Dianæ sacra: vide nostras interpretationes ad nummos ex ære mediocri. Quantum autem valeant omnes argentei nummi ex maiori modulo, vel ex eo intelligas, nos etsi tenuissimæ fortunæ lubenter mille thaleros repensuros ei, qui nobis quinquaginta priorum Imperatorum Roman. numismata istius conditionis venalia obiiceret.

Plotina sanctissima fœmina in superioribus ex auro signata est, de ea dictum est. pag. 9. Eius nummos ex omni metallo raros esse intelligas.

MARCIANA & MATIDIA eadem veneratione spectari debent. Illa Plotinæ soror fuit, quidam scribunt Traiani : hæc illius filia. Aquila siue sceptro insistat, siue fulguri, summam semper indicat dignitatem quam in Diis & in Augustis Maiestatem nuncupant. A Ioue missa censetur quæ Marcianam in cœlum detulerit. Iouis autem instar erat optimus Princeps Traianus, qui omnibus artibus optimæ sororis gloriam posteris commendare conatus est, *Marcianopolim in Mysia condidit* &c. inquit Iornandes.

*De rebus
Geticis.*

Nummus alter Matidiam repræsentat : Auerfus typus eandem sub habitu PIETATIS exprimit duas filias fouentis : erant illæ nimirum Sabina Hadriani vxor & Matidia iunior, quam ex Velfero V. Cl. aliam esse à Matidia auia cognoscimus.

Ceterùm obseruandus venit capitis ornatus in vtroque nummo, antiquitatis curiosis & Pictoribus & Scalptoribus non iniucundus. Earum ora & ornamenta, præcipuè quod ad caput attinet, vidisse non tædebit.

Lustratas ab Hadriano omnes imperij prouincias nemo non noscit, qui aut historiam Romanam aut nummos antiquos degustauerit : præclarissima istius itineris supersunt monumenta in marmore & lapidibus, pretiosiora in auro, in argento, in ære. Horum aliquot hic apponi curauimus exempla, quorum interpretationem, adeo facilis est, nullum postulaturum arbitramur.

Quatuor hic habes nummos in honorem Hadriani cufos ob prouincias restitutas : Vbique Imperator ille benè fecerat futuris Imperatoribus exemplum. *Profectus in Gallias* inquit Spartianus, *omnes fere caussarijs liberalitatibus subleuauit.* Id ad primum nummum attinet.

Secundum etiam explicat ille Spartiani locus, *multum beneficiorum prouincijs Africanis attribuit.*

De Hispania & eius symbolo cuniculo, dictum est in nummis *ex aere mediocri.*

Achaia suum gratitudinis testimonium quarto nummo refert, quòd Hadrianus cùm de omnibus nationibus Imperio Romano subditis, tùm de Græcis esset optimè meritus. Achaia autem quæ Græciæ prouincia est nobilissima, Hadriani temporibus pro tota Græcia sumebatur.

*Lipsin Tacit.
lib. 1. Ann.*

Sp. 111.

Duos dein nummos habes perraros. Primus solâ inscriptionis declaratione explicatus est. Alter ADOPTIONEM celebrat, quâ imperium adeptus est Hadrianus, *quamvis non desint qui factione Plotinæ mortuo iam Traiano, Hadrianum in ADOPTIONEM adscitum esse prodiderint, supposito qui pro Traiano fessa voce loqueretur.* Ut ut sit, fabula ipsi profuit, quare percussus nummus, in quo vno ex antiquis, ADOPTIONIS mentio facta est.

Sola raritas nummi effecit ut iste hic reponeretur. Inusitatum erat Imperatores Romanos tantæ molis nummos cudi curare, quare in cimeliarchiis curiosè debent asseruari.

Sabinam morosam fæminam vxorem Hadriani exhibet hic nummus, sed cui quo pacto conueniat posticæ partis inscriptio, non satis scio, nisi hanc Sabinæ adaptatam dicas, quæ Hadriano esse debuit: is enim indicatur Pater Patriæ Cos. III. quod Sabinæ conuenire nequit.

Cæsareæ hunc montem tribuunt, & meo quidem iudicio rectè. De eo diximus in libro *de Nummis ex ære mediocri*. Is frequenter occurrit in nummis antiquis.

In duobus sequentibus iterum prodeunt restituti nummi per Gallienum in gratiam optimi Imperatoris Antonini Pij. Quantum potuimus huius generis nobis comparare, fecimus: quò omnes ferè Imperatorum nummos a posterioribus restitutos fuisse probaremus.

Imperatorum Romanorum gloria in config-
nandis rerum a se gestarum monumentis ea fuit
quæ quemlibet superet descriptionem. Patet etiam
ex nummis quorum flandorum ius interdum
tributum est vxoribus, liberis, agnatis & amasiis.

In defunctorum commendationem id sæpe factum fuit, quò intelligerent Posterì diuinos honores ipsis decretos fuisse: quasi S. P. Q. R. aut ipsi Imperatores aliquid præstare potuissent, quod homines superet.

ÆTERNITAS Faustinae decernitur in primo nummo, quam per astrum indicabant. At quid tandem factum est de tot superbis capitibus quæ Christum neglexerunt? *laudantur ubi non sunt, cruciantur ubi sunt.*

DEDICATIO ÆDIS quæ in altero Faustinae nummo legitur, pertinet ad honores ipsi ab Antonino marito delatos, de quibus adeundus Capitolinus.

Tertius nummus eandem Faustinae exhibet: Eius auersum typum, quamuis genuinus sit, ad Faustinae reuocare nemo potest: quid enim illa cum TRIBUNICIA Potestate? quid cum CONSULATU? certè ad Antoninum aut M. Aurelium pars postica pertinet.

Quartus Concordiam exprimit quam coluisse cum viro vxor gloriabatur. Id omnibus vxoratis non competit: etenim

--- --- *Pauci quos æquus amauit.*

Iuppiter.

Si cuiusquam v̄neranda facies p̄steris config-
nari debuit, id meritò contigisse M. Aurelio æquum
erat, cuius sapientiam & mirantur ipsi Christiani:
Fortis in bello fuit, clarus in pace, domi philoso-
phus: nihil ipsi ex humanis defuisset, si parem
sibi sapientiã nactus fuisset vxorem: in diuinis, si
Christum coluisset. Ara ipsi cum CONSECRATIONIS
nota per Gallienum restituta est. *Senatus Marco
& Faustine decreuit statuas argenteas Romæ in templo
Veneris collocari; aramque extrui, in qua virgines
omnes quæ nuberent in Vrbe, sacrificarent*

Dio,

FAVSTINÆ VT MATRI CASTRORVM piimus
nummus dicatus est: hæc virum ad bella prope-
rantem interdum est comitata; interdum redeuntem
ita excepit vt se Venerem quasi Martis victricem
in nummo ex ære repræsentaerit. Suam prædicat
FECVNDITATEM dum Charitatis instar quatuor
fouet puerulos.

Eodem prorsus typo Fecunditas hic repræsentatur : Romanorum felicitatem fortassis indicat : ΡΩΜΑΙΩΝ enim exactè legitur in nummo qui vt rarissimus, sic est pretiosissimus. Detritum prius inscriptionis verbum hanc declarationem eripit. Vehementer doleo quòd Græca ciuitas quæ nummum percussit, in eo signata non fuerit. Mirum quam pauca designentur in nummis argenteis cum fere semper in ære mediocri sint impressæ.

Eandem FECVNDITATEM celebrat Lucillæ nummus, quæ fuit vxor Veri, quamuis ex eo nullos habuisse liberos superstites legerim. Post eius mortem nupsit illa Claudio Pompeiano, deinde à fratre Commodo interfecta est.

Vesaniū Imperatorem si vnquam quisquam fuit, Commodum fuisse nemo negabit : testes vltro sint huius tabellæ nummi , in quibus se Iouem, se Serapidem, se Apollinem, se Martem, se Herculem fingebat, vno verbo omnibus omnia. Se AVCTOREM PIETATIS asserit qui summè erat impius: PIETATEM SENATVS per nummum colere videtur, cùm tamen Senatores omnes propria manu necare habuerit in animo ; quo enim propiùs Herculem imitari videretur, se hæcce monstra, sic Senatores nominabat,

deleturum iactabat ; quare etiam *Carnifex senatus* Lamprid. dictus est. *Acceptit ille statuas in Herculis habitu,* eique *immolatum ut Deo.*

TEMPORVM FELICITATEM, FELICITATEM PERPETVAM & SECVRITATEM ORBIS se imperante stabilitas esse per sequentes nummos gloriatur. *Illum Severus odio, ut videtur Senatus,* Lamprid. in Comm. *inter Deos retulit, Flamine addito, quem ipse sibi vivus parauerat, HERCVLANEO COMMODIANO.*

Posteriores duo à Gallieno Imp. restituti videntur.

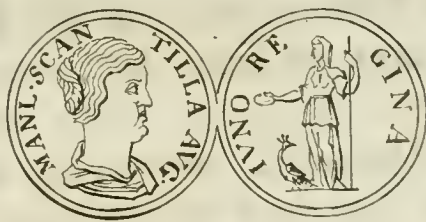
CRISPINÆ numinum hic apposuimus, qui rem frequenter à nobis expositam probet. Anticis nimirum Imperatorum nummis posticas facies immutatas fuisse. Certum est enim Crispinam AVGVSTI PII FILIAM, sicut in nummo legitur, non fuisse, sed ei adscriptum fuisse & titulum & typum qui soli Faustinae conueniebat. Id ad Monetariorum incuriam lubenter traducemus.

Commodo successit PERTINAX, qui tandem ab iisdem interfectus est à quibus ad imperium euectus fuerat. Eius quatuor nummos subiecimus, rarissimos, integerrimos. Mentem Imperatoris declarant, & æquam erga homines & piam erga Deos.

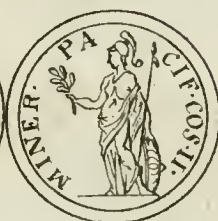
Eius successor DIDIVS IVLIVS raro in nummis cernitur ex quouis metallo : attamen ærei frequentius occurrunt. Videre non licuit ex argento alios eius typos, quam qui in hisce nummis signati sunt. CONCORDIA MILITVM celebratur cuius ope, pacto tamen pretio, adeptus erat imperium. Fortunam in altero precari videtur Imperator, vt videlicet diuturna sit quæ summa erat tunc temporis.

MANLIA SCANTILLA eius vxor AVGVSTA legitur. Solebant autem Augustæ aliquam sibi ex Deabus eligere quam precarentur & propitiam conciliarent. Hæc supra ceteras fæminas euecta, Dearum maximam IVNONEM REGINAM, sibi pro suo typo elegit.

Inter omnes nummos exstant rarissimi qui ex quouis metallo PESCENNIVM NIGRVM referunt: Procul is ab Vrbe regnavit, in Asia scilicet, idque neque diu, neque pacificè. Sive itaque pauca eius conflatae fuerint monetae, siue propter tantam locorum distantiam, absumptae aut deperditae fuerint, siue Seuerus abolendae eius memoriae eas fudi curauerit, certum est rarissimas esse, quas nullo pretio venales noscimus, & quae deficient in plerisque cimeliarchiis. Dignus erat bonus ille Princeps meliori sorte. Auersas facies explicauimus in libro *De nummis ex aere mediocri*.

Plerique Albini nummi Cæsaris dignitate sunt insigniti, quam acceperat à Seuero. Ille tamen in quinque posterioribus huius tabellæ AV Gustus dicitur. Mirum quam vultu differant à superioribus: hi barbatus quidem Albinum repræsentant, sed illi prolixam & crispam eius barbam exhibent, quâ ille prorsus à se dissimilis pingitur. Coniectura est primos in Italia cufos, alteros in Gallia; ibi enim solus imperabat. Victus à Seuero propè Lugdunum seipsum interfecisse dicitur; caput eius excisum Romam delatum est, ob ignominiam.

Felicioꝝ SEVERVS summam rerum adeptus est, quod vt PROVIDENTIÆ Deorum id se debere declararet, hanc cum Medusæ capite in primo nummo signavit.

ÆTERNITATEM deinde IMPERII demonstrat per filios Carallam & Getam. Ad illum referri potest quod dictum est Maximiano & Constantino. *Maximas itaque vobis, Æterni Principes, gratias agimus, quod suscipiendis liberis optandisque nepotibus seriem vestri generis prorogando, omnibus in futurum seculis prouidetis: vt Romana res olim diuersis regentium moribus fatisque iactata, perpetuis Domus vestræ radicibus coalescat: tamque sit immortale eius imperium quam sempiterna soboles Augustorum.*

In Panegy-
co.

Ad Getam pertinere videtur tertii nummi pars postica, tum quòd eius nummi suppetant simili typo & simili inscriptione, tum quòd Seuero conuenire non possit hæc inscriptio PRINCEps IVENTutis, cùm hic nonnisi prouectâ ætate factus sit Imperator.

Quartus Seueri caput exhibet Iuliæ coniunctum: coniunctiones autem istæ semper in nummis raritatem arguunt.

Primus hic nummus græcus est, Cæsareæ cusum fuisse inscriptio docet, post adeptam de Pescennio Nigro victoriam, quæ globo insistens palmam sinistrâ tenet: Coronam impositura videtur victori Seuero, orbis imperio tunc temporis pacificè fruenti.

Alter CONSECRATIONis est monumentum quod Gallienus restituit, id in plurimorum Impp. gloriam præstiterat, quorum nummos ita restitutos supra ceteros spectabiles esse censemus.

IVLIA nummos clarissimos nobis consignavit. Primus illam exhibet vt Cybelem in curru triumphantem, à quatuor leonibus vecto. Illa genitis à se Diis non magis superbiebat, quam hæc Caracallâ & Getâ. Nec eorum tantùm matrem se nuncupabat sed SENatus, sed etiam PATRIÆ, sicut in secundo legitur. An vlla vnquam fœmina illustrioribus titulis gloriata sit? Adde quod in alio nummo veluti altera Cybele se MATREM DEVM dixit.

FECVNDITAS aut potius Iulia ipsa iacet in altero, quatuor stipata infantibus. Seu anni tempora interpreteris, seu Caracallam & Getam & duas filias, congrua semper erit coniectura: plura circa hunc typum diximus in libro *De nummis ex arte mediocri*.

Tres sequentes eundem Monetariorum errorem indicare videntur: non solebant enim Romani VICTORIAM Imperatorum vxoribus apponere, quæ in quarto & quinto signata est, nec BONVM EVENTVM; certum est hos omnes typos esse Seueri: præsertim cùm inscriptio quinti ad Pescennium Nigrum referri possit, qui IVS TVS cognominabatur.

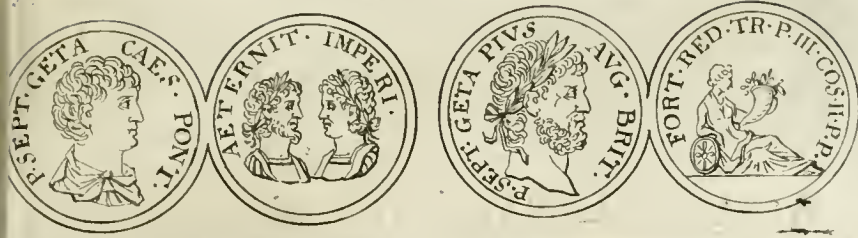
Sextus Caracallæ faciem exhibet in nummo Iuliæ, siue huius ille fuerit filius, siue priuignus.

Postremi duo Cæsareæ percussi sunt, quam, quòd Iulia Syra erat, eam esse putant quæ est in Syria. At auersæ partes certè pertinent ad Cæsaream Cappadociæ metropolim. Primùm enim hoc vrbi cognomen in nummo scriptum est: Deinde mons Argæus signatus, iuxta quem condita Cappadocia. *Καίται ὑπὸ τῷ Αργαίῳ ὄρει πάντων ὑψηλοτάτῳ καὶ ἀνέκλειπτον χόρῳ τῷ ἀκρόρειαν ἔχοντι.* Deinde illa vrbs etiam suos nummos Seuero dicauerat, quare suspicio est similes honores Augusto & Augustæ ab eadem delatos fuisse.

Caracalla hîc eum sibi vindicat habitum quem nummi Traiano tribuunt, post deuictam Armeniam & Mesopotamiam: Hastam tenet & scipionem, captiuus hinc inde prostratis & iacentibus, manibus à tergo reuinctis: hoc typo nimirum se hostes superasse iactitat. In sequenti, inscriptio adiecta est rem apertius declarat, VIRTVS AVGG.

In tertio SALus GENeris HVMani legitur, quemadmodum in nummo Galbæ; hic tamen typus insolentior: Caracalla enim sub habitu Deæ Salutis, genus humanum subleuare videtur, quamuis ad id natus censeretur, qui illud destrueret. Sequenti se PACATOREM ORBIS prædicat; at semper id in spe fuit, nunquam in re.

Duos istos Getæ nummos & typus notandos facit & inscriptio ; vnus illum tantum Cæsarem, alter Augustum indigitat. ÆTERNITATEM IMPERII in eadem familia designant tot virilia capita, Seueri nempe, Caracallæ & Getæ. Fortuna decumbit quasi post tot iactationes firmam se, ac in Seueri familia permansuram polliceretur.

M A M M Æ A M prudentissimam fæminam hic quinarius exhibet ; propter quem lubet & id palam facere, quod dicebat Amicus quidem meus : se pro quinquaginta priorum Imperatorum Quinariis venalibus, si ij occurrerent, quingentos Thaleros daturum. Pretium tunc sola raritas efficeret.

ALEXANDER SEVERVS à Gallieno nummos
habet restitutos, cum CONSECRATIONIS monu-
mentis. Aquila & ara nihil aliud indicant.

GORDIANI duo fuerunt, ex Africa quam
rexerant AFRICANI cognominati, pater & filius;
vterque Senatui Populoque Romano gratissimus,
contra Maximini tyrannidem ad imperium euectus
est: At infelicissima morte obierunt, siquidem alter
gladio alter laqueo vitam finiit. Illorum nummi
sunt rarissimi ex quouis metallo: argentei supra
aereos, aurei supra ceteros. Quòd iisdem vsi sunt
& prænominibus & dignitatibus, vix à se inuicem
dignosci queunt: priorem tamen ad patrem,
alterum ad filium spectare suspicamur.

PHILIPPVM hunc tradunt Christianum fuisse. In eius honorem hosce duos nummos scalpi curauimus, magna & tamen simplicissima inscriptione insignitos. PAX FVNDATA CVM PERSIS in primo cernitur, in alio SPES FELICITATIS ORBIS, nihil Principe Christiano dignius. Scopum videtur attigisse alio nummo in quo FELICITAS ORBIS: sed quòd ita frequenter occurrat, sponte omisimus.

Nummus hic tùm Imperatore tùm inscriptione spectabilis est, P. CORN. SAL. VALERIANVS CAESAR Gallieni filius: Eius numismata à Valeriani iunioris nummis differre declarauimus, cùm egimus *De nummis Imp. Romanorum ex are mediocri.*

DII NVTRITORES elegantissimè hic scribuntur & Iupiter & Gallienus; huic Victoriã alter præbet, quã contra hostes P. R. vsus est, & contra Tyrannos

seu imperium ambientes. Cæterum tum *Dij Patrij*, tum *Dij Genitales*, tum **DII AVSPICES** in nummis leguntur, at hoc excepto nusquam quod sciamus **DII NVTRITORES**.

Ex maiori modulo quicumque occurrunt nummi rari sunt; ii præcipuè qui sunt argentei. Inter eos non ignobilem locum tenet magnus hic Gallieni nummus, cum tribus Monetis, ex auro scilicet, argento & ære. Is erat Valeriani filius non minus per infelicitatem parentis notus quam per sui ipsius meritum.

Eius vxor SALONINA sub habitu Romæ cernitur, exiguæ victoriæ simulachrum Gallieno viro suo tradens, post deuictos scilicet & oppressos plures Tyrannos: At non omnes oppressi sunt.

Vtrosque POSTVMOS exhibent hi nummi. Parens in primo se veluti PACATOREM ORBIS sub specie Solis nuncupat. Rarum eius nummum ex auro supra vulgauimus pag. 13.

Vtriusque facies in altero cernuntur, ambæ seniles cum typo eximio. Cerberum ab inferis educere videtur HERCVLES IMMORTALIS, cuius personam in terris sustinere gloriatus est Postumus. Testes sunt eius nummi, in quibus legitur HERCVLI DEVSONIENSI, HERCVLI MACVSANO. De his dictum *in nostris nummis ex are mediocri*. Cæterùm istius fabulæ quæ apud antiquos ita trita est de tricipiti illo cane, meminit ingeniosus Palæphatus, rem ad historiam traducens: quippe cùm ille Cerberus canis fuerit Geryonis bobus coërcendis, quem ex antro in quo latitabat Hercules abduxit.

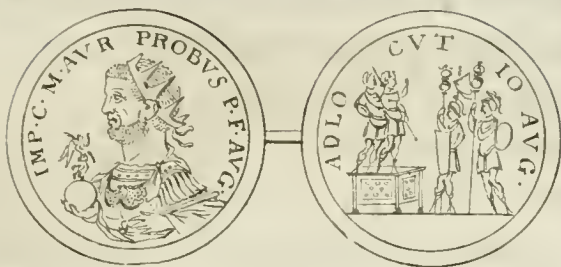
Tyrannorum ferè omnium nummi rari sunt; causa est in promptu, & quod citò fuerunt oppressi, & quod victores eorum memoriam delere conati sunt, quæ nummis perpetuari potuerat. Per Tyrannos autem caue ne malos Principes hîc intelligas, ij censentur quibus aliena victoria hunc indidit titulum: Victo Tyranni, vincenti Imperatoris erat nomén, sicut & omnia. ÆLIANVS qui hunc nummum percussit *temporibus Gallieni oppressus est apud Moguntiacum.*

Aurel.
victor.

Capto à Persis Valeriano, socordiam Gallieni suspicientes exercitus, MACRIANVM ad imperium euexere, cum duobus filiis Macriano & Quieto. Nummum hîc habemus Macriani filij, id enim denotat iuuenilis ætas, cum pater ante susceptum imperium *se senem dixerit.* Vterque in Illyrico victus est & interfectus ab Aureolo.

Trebel.
Pollio.

De PROBO diximus satis in nummi aurei expositione, pag. 14. Spectanda venit hæc insignis ADLOCVTIO, quæ omni ex parte nummum hunc commendat; addas quod magni sit moduli & summæ exstantiæ.

DIOCLETIANVS ille est vir fortissimus ^{ob} *sapientiam delectus* qui nisi in Christianos sæuiisset, ^{Aurel. Victor.} tot gestis rebus gloriosis, maiorem adhuc sibi famam conciliaffet. Eum abdicasse imperium nemo non nouit. Suam IOVI TVTATORI deuotionem patefacit, qui sic dictus est quasi Imperatores haberet in tutela.

Sequentis nummi inscriptio notabilis est, cum huic typo est coniuncta: vt enim in nummis

Antonini, fulmen PROVIDENTIAM DEORVM significat, quo gigantes aut impios obruere possent; sic castra, sic munimenta, sic fides militum & concordia Augustorum, quæ in hoc nummo cernuntur, PROVIDENTIAM exhibent Imperatoris, quibus quoscunque hostes possit expugnare & superare.

CARAVSIVS occupare tentavit imperium, & Britanniam per sexennium tenuit. Dolosè ab Allecto tandem oppressus est: qui paulo post pœnas luit: Eius nummi omnes rari sunt, & hic præcipuè qui est argenteus, cùm illis temporibus moneta ex adulteratis metallis conflarentur: Mixtam illam metallorum molem ex ære & argento Galli *Bilton* vocant.

Hunc nummum THEODORÆ pertinere arbitramur ad alteram Constantij Chlorig vxorem, filiam Maximiani. ob quam repudiata est Helena. Repugnant amici quidam mei eam Iustiniani

vxorem censentes: At huic nummo FL. MAXimiana inscribitur. Dicunt Iustiniani vxorem Theodoram PIETATEM ROMANAM signasse, quòd ipsa maritum monuerit, & ab insidiis liberauerit. Id etiam Theodoræ Constantij conuenire potest. Quinarios vocant Antiquarij istos nummos qui dimidii denarij pondus non superant: Iste est eius generis, & ex argento puro.

CONSTANTIVS Magni Constantini filius fuit. Illius aliquot nummos exhibemus ex argento, quorum exactam magnitudinem scalpi curauimus illustris est profecto titulus iste, TRIVMFATOR GENTIVM BARBARARVM, illustre labarum, quod in eorum nummis frequenter occurrit. De eo abundè diximus in libro *De nummis ex aere mediocri*.

Coniectura est eodẽ Constanti dicatos esse nummos, quam fratri Constantio : Hi duo sint pro omnibus satis per se noti sunt.

Scenam claudet EVGENIVS, qui *Litterarum lacinarum Doctor*, Arbogaste promouente, post occisum Gratianum Gallias occupauit, & Augusti nomen & dignitatem arripuit; paulò post oppressus est à Theodosio, capite mulctatus, & Tyrannus habitus. Eius nummi sunt rarissimi.

CAPVT V.

DE NUMMIS
ÆREIS

Ex maximo modulo.

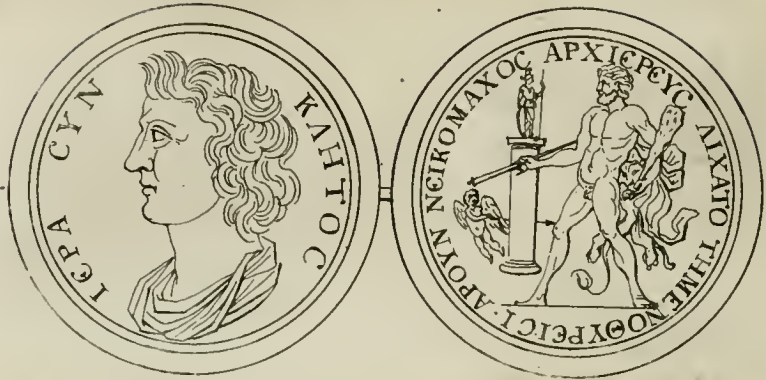
ot & tanta in hac numismatum specie continentur, vt illa nullo raritatis habito respectu, quæ tamen ei supra cæteras summa inest, primum inter res antiquas mereretur locum. Quòd mole & magnitudine Romanas superent monetas, id gallicè nomen indidit MEDAILLONS, ab Italis deductum. Eorum numerum quis definiret? Compertum tamen habemus Serenissimam Reginam Christinam ferè ducentos varios istius fortis possidere, quos summo labore, summaque felicitate (vtrumque enim requiritur) adquisiuerat Illustris Gottifredus. Quot insuper possideat Rex noster Christianissimus, ex eo intelligi potest, quòd Serenissimo eius Patruo Gastoni, neque in conquirendis diligentia defuit,

neque in acquirendis liberalitas. Exiguam ne putes Ill. Abbatis Seguini sedulitatem, qui huius speciei nummos tot penes se coëgerat, quot vllus ante eum Gallus, idque vt venustissimo corpori caput imponeret nobilissimum, resque omni ex parte pretiosas, pretiosiores efficeret & in LVDOVICI XIV. manus pretiosissimas refunderet. Quod nos supra modum delectat, facit ineffabilis Illustrissimi Colberti cura. Qui postquam se totum Regi regnique rationibus tradidit, id suarum esse partium censet, his thesauris amplificandis, nulla negligere studia: hæcque vt magis magisque promoueat, nulli parcat æri, tum in erigendis ad vsu tam magnificentum palatijs, tum quo viros alliciat in hac eruditionis parte, Regis regnique & suæ gloriæ suffragaturos. Quanto amore Augustissimus Imp. LEOPOLDVS istis æui prisca pignoribus delectetur, testis & ipse sum: testes sunt omnibus cimeliarchia eius superbissima, Vindobonæ, Oeniponti, Pragæ. Summis certè Principibus digna est hæc suppellex & ijs solis digna: vtpote quæ doctæ curiositatis omnem adimplet paginam. Rarissima quæ hic habemus exemplaria publici iuris lubentissimè facimus, quæ neque per temporis angustias, neque per tenuitatem ad amissim licet explicare. Copiam relinquimus facundioribus, fide nostrâ primùm datâ, nos non nisi res antiquas scalpi curasse, neque vllos in nummis characteres mutasse.

In honorem Senatus Romani cufum est hoc monumentum. Quò venerabilior ab omnibus censeretur, SACRI cognomen à Græcis adulantibus ei inditum est : cuius quidem dignitatis siue cognominis duodecim exempla à diuerfis populis signata curauimus scalpi in libro *De nummis ex ære mediocri*.

THYATIRENI ET SMYRNÆI vicini Asiæ minoris populi, vnanimi consensu nummum cuderunt. Illi sub habitu Dææ signantur : Caput cingunt turres in coronæ formam, quibus vel Vrbes ipsæ vel Genij vrbium fingebantur. Smyrnæi frequenter occurrunt in antiquis numismatibus sub habitu viri clipeum tenentis & bipennem : coniectura est sub eo latere Amazonem quæ Smyrnæ nomen dedit : *Σμύρνα δὲ κῶ Ἀμάζων ἀφ' ἧς τὸ ὄνομα*, Lib. 14.
 ἔ τοῖς ἀνδράποισ ἔ τῆ πόλει, inquit Strabo. Vtraque autem figura simulachrum habet præ manibus, arâ intermediâ.

Elegantissimum hoc numisma à TEMENOTHVRITIS cufum est, curante NICOMACHO SACRORVM PRÆFECTO. Egregiam repræsentat fabulam, quam in cæteris nummis vidisse nunquam contigit. *Aues Stymphalides in insula Martis qua*

emissis pennis suis iaculabantur sagittis Hercules interfecit, inquit Hyginus. Rem fusius declarat Apollodorus his verbis, *Eurystheus sextum Herculi laborem vt Stymphalidas aues fugaret, iniunxit. Erat autem ad Stymphalum Arcadia urbem Stymphalis palus multis contexta arboribus addensata, quare in hanc magna auium multitudo, luporum vim pertimescentes ex fuga sese recipiebant: Herculi itaque quanam ratione aues è silua depelleret ambigenti, Pallas aenea crepitacula Volcani munera accepta dedit: hæc ille quassans sub monte quodam paludi proximo aues territabat, que sonitum minimè sustinentes, præ metu subuolabant; eumque in modum*

Fabula 30.

De Deor.
origine lib. 2.

Hercules ipsas sagittis impetiuit. Alii tradunt illas tinnitu exterritas, ex Arcadia in insulam Aretiam conuolasse, deinde in Arabiam. Memoriae prodidit Timegetas; Stymphalides illas quæ repulsæ fuerunt ab Hercule, alas & rostra & ungues habuisse ferreas quas modo *Κιθνεγπίεγους* ferreis alis scilicet, modo *Κιθνεόουχας*, hoc est unguibus ferreis, modo *Κιθνεορύχας* rostris ferreis, nominauit. Ibibus Ægyptiis erant persimiles sed rostro rectiore atque validiore, & corpore multo maiore.

*Nat. Com.
Mytholog.
lib. 7.*

Hæc omnia nummus ni fallor, exhibet; Vna ex Stymphalidibus signata est, quæ etsi fugiens pennam instar sagittæ vibrare videtur in Herculem; hic nonnisi læuâ armatus aut potius exuiis leonis pro more ornatus fingitur, crepitaculum dextrâ tenens terribili edendo sono. Columnæ imposita est statua Palladis, cuius ope patratum fuerat facinus. Dicendum superest cur talem fabulam sibi elegerint Temenothuritæ; at adhuc per me supererit, ingenuè enim fateor me nescire.

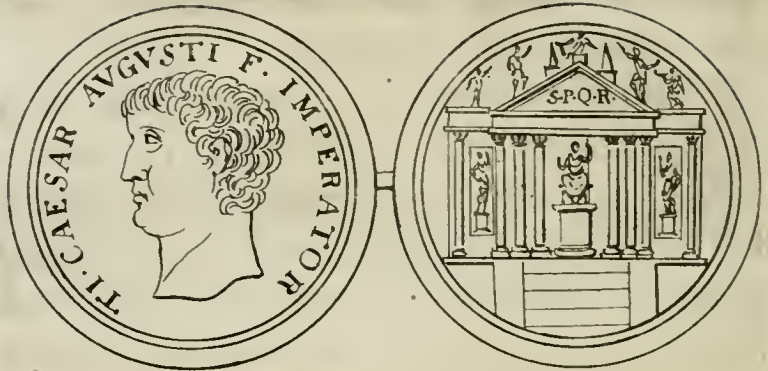
Prosperè adueniet qui horumue nummorum soluet ænigmata. Sedet mulier quædam habitu Reginae; sceptrum enim habet in læua, summæ potentiaë symbolum: caput eius turribus insignitum est. Hinc inde adstant & vir & mulier, ille bipennem tenet prorsus vt in Smyrnæorum nummis; hæc quæ turritum etiam habet caput, lauream imponit capiti Reginae sedentis. Infra cernuntur quatuor fabulosa monstra, quibus Chymerae vel Sphinges repræsentantur, virgineas habent facies, alas, pecudumque pedes. Sub folio decumbentes

videntur duæ figuræ quæ cùm arundines teneant, ad duos fluuios referri possunt.

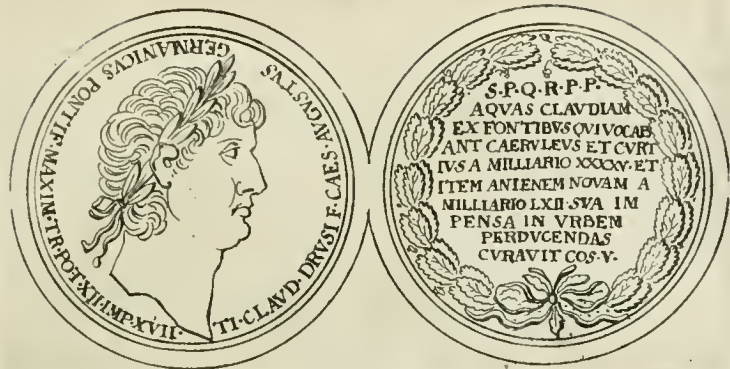
Nostram in coniiciendo agnoscimus tenuitatem, cùm præsertim idem ipse typus & monstrosus Diis nimirum Ægyptiis coniunctus sit, & capiti Alexandri Magni. Tanta istius expositionis auiditate tenemur, vt lubenter rem pro vmbra defereremus, explicationemq; nummorum ipsis antiquis nummis, quamuis maximi pretij, compensaremus.

Alterum nummum eiusdem Alexandri Magni proponimus, characteribus latinis insignitum, qui non eum in Græcia fuisse cûsum arguunt. Cætera non constant. An Alexander Seuerus Imperator eo monumento Alexandrum Macedonem celebrauerit, incertum. Sabinæ autem quæ hic raptæ iuxta Obeliscos perspiciuntur, Romanorum originem declarant. Eundem typum in aliis Impp. Roman. nummis obseruauimus.

Raros esse omnes ex ære maiori nummos qui Tiberij facie sunt insigniti, norunt omnes : & suo dispendio qui nummos emunt : Rariores multo sunt qui ex ære maximo seu maximi moduli. Inter illos hic ærugine viridi obductus, qualem Itali vocant *la patina verde*, non minimi est momenti. Typus quidem occurrit etiam in ære magno, at hic longè est pretiosior.

A vero fortassis non aberramus, cùm hunc Claudij nummum inter antiquos reponimus. Hunc ipsum esse arbitror, quem Cl. Occo pulcherrimum & rarissimum describit ex Alberti Bauariæ Principis cimeliarchio. Terret nos tamen tanta linearum series quam ex marmoribus antiquis decerptam quispiam facile posset iudicare. Metallum deinde flauum vt Corinthiacum, nos in aliquam nouitatis trahit suspicionem: qualis ponderis sit ea inscriptio iudicet qui eam legerint. Ea fere similis legitur Romæ in porta Næuia, quam Maiorem nunc appellant.

TI. CLAVDVS DRVSI F. CÆSAR AVGVSTVS
 GERMANICVS PONTIF. MAXIM. TR. POT.
 COS. V. IMP. XVII. S. P. Q. R. P. P.
 AQVAS CLAVDIAM EX FONTIBVS
 QVI VOCABANTVR
 CÆRVLEVS ET CVRTIVS A MILLIARIO XXXV.
 ITEM ANIENEM NOVAM A MILLIARIO LXII.
 SVA IMPENSA IN VRBEM PERDVENDAM
 CVRAVIT.

Gruter.
 inscript.
 p. 176.

Duos hosce Traiani nummos ex iis esse quos Itali *Contourniatos* vocant, sculptura quidem docet, at hi mole illos superant. Primus quidem est egregius. In eo Deus sedens qui fortassis est Iupiter Ammon proboscide ornatus, Palladis simulachrum finistrâ tenet : coram ipso fulcrum est cui impositus clipeus orbem indicans. In eo duodecim Zodiaci signa spectantur : quæ omnia illustrent maiora mundi lumina in medio collocata : Sol ex radiis cognoscitur, Luna ex cornibus. Traianum Ioui comparabant adulantes Ægyptij, Imperatori suo

idem tribuentes officium quod Iupiter in cœlis susceperat, summum nempe moderamen. Palladem ad Plotinam referri verisimile est.

Alter Athletam exhibet cuius nomen in nummo scriptum est, EVTHYMIVS patria Locri Lib. 6. in Italia: qualis ille fuerit docet Pausanias: *Is duello vicit Temesum Damonem, quò puellam seruauit victimam ei destinatam; illam uxorem postera duxit, &c.* Fortitudinis istud exemplum Imperatoribus Romanis proponunt nummi, aut ad magna illos excitantes, aut illos fortissimis Athletis comparantes.

Nummos vulgabimus in sexto capite eiusdem EVTHYMII in curru veluti triumphantis, tùm Neroni tùm Traiano dicatos. Non ineptum erat apud Antiquos, eosdem typos diuersis Imperatoribus applicare, quod ex nostris nummis patet.

Nummorum Romanorum seriem illustrant etiam aliorum monumenta, quorum hic habes duo illustrissima exemplaria. Antinoum representant cum titulis & Herois & Dei : illum in deliciis habuerat Hadrianus : quem omni fauore viuum est prosequutus , mortuum diuinis honoribus affecit. Vtrumque vulgavit Cl. Tristanus, Stradae Occonem praefereus ita inscriptionem nummi legentem **H ΠΑΤΡΙC ANTI NOON ΘΕΟΝ**, sic enim manifestè hic noster. Auersam partem Mercurium vt videtur ex talaribus , exprimit , seu Antinoum sub Mercurij habitu , facies enim huic conuenit. Stella autem & inscriptio si adfuerint , erosae sunt. Legit quidem Cl. Tristanus **ΒΕΙΘΥΝΙΕΩΝ ΑΔΡΙΑΝΩΝ**, sed malo truncatum exponere nummum quam aliquid supposuisse videri.

Alter ita est integer vt nihil in eo desideretur, summâ scalptoris peritiâ illum vltro commendante. Polemonem in nummo scriptum eum esse certum est, qui gratia Traiani primùm, deinde Hadriani pollens, plurima Smyrnæis priuilegia eorum autoritate contulit: tempora enim & res conueniunt. Superbum istum Philostratus describit, qui cum Smyrnæis vt superior, cum Hadriano non inferior, *Selden.* cum Dijs æqualis ageret. Eius fit mentio in marmoribus Arundelianis Antonium nominantibus: famosissimus Sophista fuerat & eloquentissimus. Bos videtur referre simulachrum in honorem Antinoi apud Smyrnæos à Philemone positum.

Molis amplissimæ est iste nummus, in quo Vulcanus fulgur petenti Palladi tradit : sedens malleum adhuc tenet iuxta incudem cui imposita
lib. 8. est galea. Id finxerat primùm Homerus in Achillis gratiam, quod deinde pluribus Impp. attributum est. Fabulæ causam declarat Cassiodorus. *Enses*
lib. 5. ep. 1. *qui pulchritudine sui putentur esse Vulcani, qui tantâ elegantiam fabrilium visus est excolere, ut quod eius manibus formabatur, non opus mortalium sed crederetur esse diuinum.* Antoninus autem nummum ex argento & ex ære cudi curauit, in quo fulgur sculptum est, cum hac epigraphe PROVIDENTIA DEORVM: siue itaque alludat ad fabulam tanquam id à Dijs receperit, siue se debellandis hostibus non defuturum promittat, certè nummus iste est insignis tum typo, tum integritate.

ANTONINVS PIVS *tertio anno imperij sui* Faustinam uxorem perdidit, quæ à Senatu consecrata est, delatis Circensibus, atque templo & flaminicis & statuis aureis atque argenteis, cùm etiam ipse id concesserit, ut imago eius cunctis Circensibus poneretur: statuam auream delatam à Senatu positam suscepit. Hæc Iulius Capitolinus, quæ nummum nostrum in Antonino. fatis explicant. Ei mortuæ & inter Diuos relatæ, quod & DIVÆ nomine probatur & quod orbi stellato insideat, Antoninus exiguum Victoriæ simulachrum offert eius capiti lauream imponentis: fortassis istius formæ erat statua à senatu posita: ut ut sit, res fatis clara est, quæ celebrat honores vxori mortuæ delatos ab Imperatore optimo.

M. AVRELII & FAVSTINÆ eius coniugis
 hîc cernuntur facies : sic plurimæ Augustæ marito-
 rum faciebus in nummis coniunctæ sunt, indicandæ
 dignitati & concordiæ. Illum plerumque vocant
 Philosophum, legitur in textu græco φιλοσοφῶταρς.
 Nihil quidquam esse dicebat quod imperium
 Romanum magis commendaret gentibus quam
 clementia ; eaque de causa , neque quidem in
 rebelles suos sævitum voluit. Vxoris vitia ita tulit
 vt nec ea curiosius inuestigaret , nec puniret. *De*
ea cum diceretur Marco vt repudiaret si non
occideret , dixisse fertur , si uxorem dimittimus ,
reddamus & dotem. Dos. autem quid erat nisi
imperium.

Leg. vlt. Cod.
de repudijs.

Julius Capit.

Æsculapius, Hygiæa & Telesphorus frequenter occurrunt in nummis, præcipuè dum ex aliquo graui periculo liberati essent Imperatores, quorum vices supplere videbantur populi gratias recuperatæ valetudinis Dijs propitijs rependentes. Hoc officio funguntur hic Nicænses & Pergameni post restitutam Vero salutem, quam ope Galeni nostri reparatam fuisse, compertum habemus: Iidem nummos simili typo insignitos, in honorem Antonini Pij percusserant, de quibus vt de serpentibus, plura diximus in libro *De nummis ex ære mediocri*

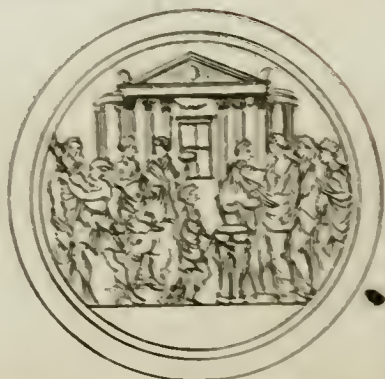

In honorem Dearum Hygiæ & Salutis cufus est primus hic nummus. Elegantem & insolitum typum explicauit in suis M. Aurelij cōmentarijs Cl. Tristanus. Nummum non minus commendat integritas & raritas.

In altero Iupiter sedet; ex habitu dignoscitur & aquilâ ad pedes. Hinc inde stant eius ex Leda filij Castor & Pollux, Dij Romanis propitij, frænis equos tenentes: eorum pileis, pro more, stellæ sunt appositæ: De ijs plura passim.

Duos istos nummos sic explicat Capitolinus, *Appellatus est Commodus etiam BRITANNICVS ab* in Commod. *adulatoribus, cum Britanni etiam Imperatorem contra eum deligere voluerint. Istius tamen prouinciæ tanquam à se deuictæ trophæum sic exhibet, iuxta Victoriæ armis Barbarorum insidentem, quæ VICTORIAM BRITANNICAM in clipeo designat. Fuit præterea illâ dementiâ, ut Urbem Romam Coloniam* Capitol. *Commodianam vocari voluerit, qui furor dicitur ei inter delinimenta Marcie iniectus. Se istius colonix fundatorem per appositos boues declarat.*

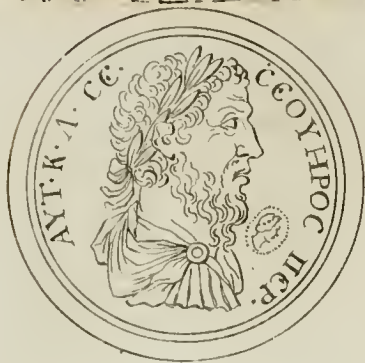
114. 18.

Vulcanum sedentem galeam conficiētem alloqui videtur Pallas stans, quasi illius fabricam sollicitaret: Thetis apud Homerum à Vulcano impetrauerat arma quæ vel telis vel omnibus huius generis essent impenetrabilia. Faustina hic sub habitu Palladis suo Viro idem etiam præstare fingitur officium, quod olim Thetis filio Achilli.

Sacrificium numus alter exhibet pulcherrimum: In eo suspiciuntur Imperator, Sacrificuli, Victimarij, Popæ, victima, ara, templum, innumeri spectatores: quid sacrificio peragendo ultra requiritur?

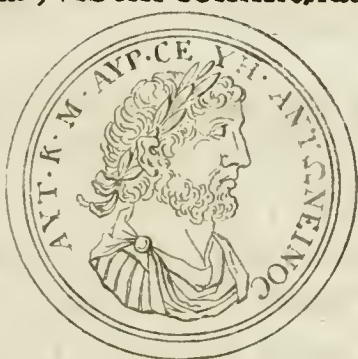
De Sidetensibus dicitur in eiusdem Albini nummo ex ære magno : Ænigma solvere nobis esset pergratum. Tres figuræ sunt basibus impositæ, ita vt potius statuas arbitremur quam viuentium simulachra ; sic enim moris erat apud antiquos. Quæ medium obtinet locum , virum repræsentat, coronam videtur imponere ei quæ ad dextram est quam Miueruam esse suspicamur : quæ ad sinistram collocata est, virilem repræsentat figuram, vestibus ornatam militaribus : Martem perpetuò sic pingebant. Extremæ hæ duæ figuræ in his conueniunt quod ambæ sint inferioribus basibus impositæ , lanceam quæque teneant , & exiguum Victoriæ simulachrum figuræ isti quæ in medio est , offerant. An hæc Albinum ipsum repræsentet ? cui opem ferre Dij pollicentur : verisimile est.

Seueri binos nummos habes eximia raritatis. Bacchum primus repræsentat, vinum è cantharo dextrâ fundentem, vuas sinistrâ tenentem, quid Baccho dignius? Tigris quæ quod Baccho sacra sit ebria dicitur, illum comitatur: ΘΗΩΝ nomen indicat populum qui nummum percussit; is est in Ionia. Obseruandum est coram Seueri facie appositam esse icunculam muliebrem, qualis sit, plane ignoramus.

Tot characteres peruersa quadam ærugine detriti præclarum ænigma nobis eripiunt in secundo nummo. Vestigia supersunt fati spectanda. Tarsi quæ Ciliciæ metropolis est nummum cusum esse docent.

Tres figuræ muliebres stantes capitibus turritis coronas imponunt alij sedenti, quas minores vrbes interpretamur primariæ inseruientes. Ad gloriam incliti Argentorati dicendum, rarum hunc nummum ex eius propugnaculorum fundamentis erutum esse, cum pluribus alijs, vt de vrnis, lichnis, sepulchris, aliisque antiquis signis taceam, quæ omnia etiam in nostris rebus, urbem commendant.

Perinthij bis Neocori seu Præfecti ludorum hosce nummos in honorem Caracallæ cudi curauerunt : ludos Actios Pythios indicat postremus, quos doctissimè explicauit Cl. Trifanum.

Lib. 78.

Pergameni tertium Neocori hunc nummum vulgauerunt in laudem benefactoris Caracallæ. *Is enim*, Dione teste, *plurima bona tum in eos, tum in Iouis templum congesserat*, quæ omnia paulo post per Macrinum direpta sunt. Cl. Tristanus qui eundem fere typum describit, tria templa conijcit esse in honorem Iouis, Æsculapij & Hygiæ, quod noster nummus non comprobat. Nulla enim horum Deorum statua in templorum meditullis cernitur, armati enim sunt, quod neutri illorum conuenit. Firmat ille coniecturam hisce characteribus Δ. Ν. in peristilio collocatis quos Δίῳ Ναῶν interpretatur *Iouis templum*: neque id si verum esset cætera comprobare posset, neque id verum est. In Peristylis enim aliquid & diuersum legitur: in primo quidem AVP. quod per AVRELIVM interpretor, in altero AN. per ANTONIVM, in tertio ΣΕΒ. per AVGVSTVM; quæ

omnia & nomen Caracallæ & summam eius dignitatem indicant. Sed in eo laudandus Trifanuf, quod non longè à recto aberrauerit ; quàm enim parùm differt hæc infcriptio ΔN ab hoc AN præcipuè in eo nummo quem fortaffis non licuit integrum intueri , quemadmodum nobis contigit. In templorum apicibus coronæ manifefiffimè confpiciuntur , feu Dijs dicatæ fuerint , feu ipfi Imperatori. Primatum Afiz hîc fibi vindicant Pergameni , quo etiam Smyrnæi & Ephefij potiebantur , quod rariorem nummum efficit. Maxima enim hac de re inter eos difceptatio fuerat , quæ omnium bono compofita eft , cùm fcilicet hî tres populi , fupra cæteros Græcos primi dicerentur absque cuiuscunque inuidia. ΑΤΤΑΛΟΥ, ΑΤΤΑΛΙ quafi Præfecti aut Pergamenorum aut Sacrorum hic nummus facit mentionem : plura dignofceremus fi eos qui in margine nummi fcripti erant, charaâeres ærugine corruptos integrior repararet.

Hercules cernitur suâ clauâ Diomedis equos conficiens. De isto Thraciæ Rege plurima scripta sunt. Ingeniosus Palæphatus fabulam historicè scripsit : Ille , inquit , equos alebat , quibus vel emendis vel pascendis tantam pecuniæ vim impendit vt rem suam dilapidauerit ; quare equos Diomedis sanguiniuoros aut carne humana nutritos vulgauerunt antiqui Scriptores. Commodum habemus in ære mediocri simili ferè typo : simili etiam Antoninum vulgavit Cl. Trifstanus, si virum & hydram excipias : cætera eodem habitu : nummus hic est illustrior ob inscriptionem ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ PHILADELPHENSIVM PERINTHIORVM NEOCORORVM. Deinde Getæ nummi longè Caracallæ rariores.

Optimus Princeps ALEXANDER SEVERVS dignum profectò sui regiminis habet monumentum in hoc amplissimo numismate : Sic terras feliciter regere videtur, vt Iupiter cœlum. Hic inter Solem & Lunam collocatus est, & aquam & terram, velut inter quatuor elementa : sicut ille radijs hæc cornu duplici dignoscitur : Terra per cornucopiæ, Aqua per proram nauis innotescit : Circunstant ad marginem duodecim signa cœlestia scilicet Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces. Certè illa signa etiam in alijs nummis visuntur, at in hoc longè illustrius. Characteres à solitis Græcis differunt & quoad formam & quoad coniunctionem : Perinthios bis Neocoros Ionos indicant, ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ Β· ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΙΩΝΩΝ.

ρ

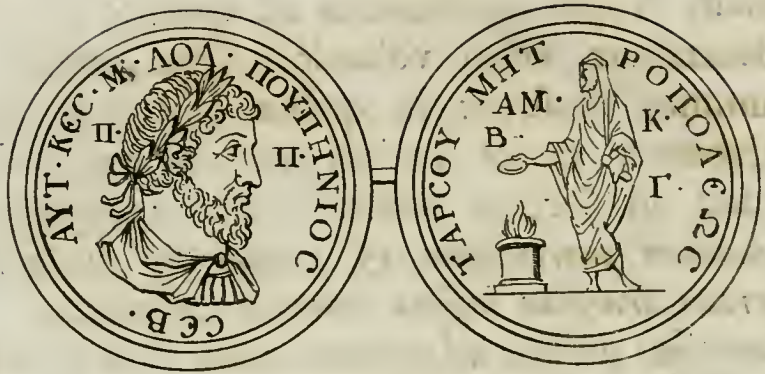
Seuerus Alexander in vtroque nummo cernitur sub habitu Alexandri Magni, cum exuijs leonis Macedoniae Reges ornantibus. De eius cum Alexandro Magno necessitudine plura scripsit Lampridius, ex quibus haec collegimus. *Hic ea die*

in Alexand. natus est qua defunctus vita Magnus Alexander
Seuer. dicitur, et eius nomen accepit. Nutrix ei Olympias data est, quo nomine mater Alexandri appellata est. Nutritor Philippus prouenit casu unus ex rusticis, quod nomen Patri Alexandri Magni fuit. Legit et vitam Alexandri quem praecipue imitatus est, et si in eo condemnabat ebrietatem et crudelitatem in amicos. Libenter audiuit si quis ei recitauit Alexandri Magni laudes aut meliorum retrò Principum aut magnorum urbis Romae Virorum. Agoni praesedit et maxime Herculeo in honorem Magni Alexandri. Reseruabat in mensa unum poculum quod amicis exhibebat in honorem Alexandri Magni. Alexandrum vero Magnum inter Diuos et optimos in Larario maiore consecrauit.

Etiam in ipso reprehensum est quod se Magnum Alexandrum videri voluerit. Quæ omnia hos nummos illustrent in quibus Circus & Scylla exhibentur quales Traiani nummi repræsentant. Quod ad Circum attinet, audi Lampridium: *Lenonum meretricum & exoletorum vectigal in sacrum ærarium inferri vetuerat Alexander, sed sumptibus publicis ad instauracionem CIRCI, theatri, amphitheatri & ærarij designauit.*

Magnetensium ludos describit rarus hic numus, per Cabiros in honorem matris Deum saltantes. De illorum cultu frequenter disserit Pausanias. Cabyri seu Corybantes armati circum aram saltabant: Eorum mysterijs nullus primùm initiabatur nisi qui cædem aliquam patrauisset, ab eo ducta religione, quòd è tribus Cabyris duo fratres tertium interemerant. Cæterum sacratissimus erat apud Paganos eorum cultus.

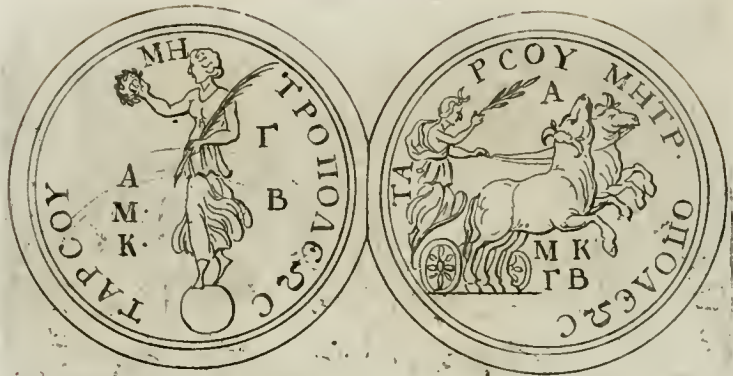

Tarsi scalptus est hic nummus qui non indicat Pupienum, sed Pupenium : sic enim characteres antiqui ΠΟΥΠΗΝΙΟΣ. Obseruat Capitolinus illum apud Græcos non facile Pupienum & apud Latinos non facile Maximum inueniri, quod nummum illustrat. Qui fabri ferrarij filius fuerat per militiæ ferè vniuersæ gradus ad summum imperij apicem peruenit : *Militaris tribunus, Prætor, Proconsul Bithyniæ & deinceps Græciæ ac tertio Narbonæ : Legatus in Sarmatas, deinde in Germanos, res ubique feliciter gessit*, inquit Capitolinus. Memores Græci beneficiorum à Pupieno acceptorum, cùm eorum esset Proconsul, *is enim erat iustus, neque unquam usque ad exitum negotiorum vel inhumanus vel inclemens*, illum Imperatorem factum raro hoc nummo condecorauerunt. A. M. K. Amaniciam Ciliciam declarant.

GORDIANVS tertius primùm à populo Cæsar dictus est , deinde à Senatu , tandem à militibus Augustus factus est , post interfectos Pupienum & Balbinum. COL. VIM. ANTI. legitur circum fæminam inter leonem & bouem stantem. Viminatum autem Mœsiæ superioris oppidum , de quo diximus in libro *de nummis ex ære mediocri*. Gordiani autem sepulchro in Persiæ finibus hoc erat inscriptum.

DIVO GORDIANO
 VICTORI PERSARVM, VICTORI GOTHORVM,
 VICTORI SARMATARVM,
 DEPVLSORI ROMANARVM SEDITIONVM,
 VICTORI GERMANORVM,
 SED NON VICTORI PHILIPPORVM.

In Gord.

Tarsus Ciliciæ metropolis plures edidit nummos ex maximo modulo ; hæc in vtroque legitur. Duplex ΠΠ quod pone & retro caput occurrit, finem facit inscriptionis quæ hic tota est ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΑΝΤΩΝΙΝΟϞ ΓΟΡΔΙΑΝΟϞ ΣΕΒΑΣΤΟϞ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΩϞ. *Imperator Cæsar Antoninus Gordianus Pater Patriæ.* In altero quidem non ANT. quod Antoninum designat sed ANTONIQC : vtrumque agnomen fuisse Gordianorum scribit Capitolinus. Victoria coronam & palmam tenens, eam designat quam de Persis obtinuit. Venit ille per Syriam in Antiochiam , quæ à Persis iam tenebatur , illic frequentibus prælijs pugnavit & vicit. Nullum dubium quin vicini Tarsences gratum animum erga Imperatorem hocce nummo testati sint , vt & sequenti , in quo Diana pro more in curru stat, à bobus vecto.

OTACILIA SEVERA VXOR fuit Philippi patris, mater filii : vtrosque eius nummus exhibet cum PIETATIS indicio , hoc est amoris summi , quis enim supra maternum ? Tacendum non est istius typi nummos frequenter exstare supposititios, hunc autem esse citra vllam dubitationem antiquissimum.

PHILIPPI iunioris eundem habes fere typum in nummis argenteis. Miles sequitur Imperatorem paludatum, tribus hinc inde affixis signis militaribus, cum affecla milite : Præclarum quidem est illud monumentum, at nullam requirit interpretationem.

TRAIANVS DECIVS in ære maioris moduli frequentior occurrit quàm quislibet alter Imperator. FELICITAS SÆCVLI in primo nummo celebratur, ob Decij dotes, vir enim fuit primo Traiano bonitate adæquatus: In altero VICTORIA, quæ primis eius imperii annis fauens, illum demùm deseruit.

Elegantissimus typus HERENNIAM ETRVSCILLAM ornat, quam ad nostra vsque tempora qui historiam excerpserant filiam censuerunt Tr. Decij, vxorem

Volufiani. Id mendosum conuincitur ex num̃o Decij & Etruscillæ facies auerfas exponente, de quo elegantem epistolam Jll. Falconerio Romano conscripsit Jll. Seguinus noster. Sedet Augusta inter Prudentiam & Concordiam, quasi absque inscriptione indicaret PVDICITIAM suam oriri à prudentia & concordia : id satis intelligunt probæ mulieres.

Mulieris enim virtus propriè Pudicitia est, inquit ^{Lib. 1. contra Iouinian.}

D. Hyeronimus. Sed & apud Ethnicos maximè celebrabatur, teste Val. Maximo his verbis, *Vnde* ^{Lib. 9. hist. 1.}

Te virorum pariter & feminarum præcipuum firmamentum Pudicitia inuocem. Statuas in eius honorem plurimas commemorant antiqui: Aras eius exponit nummus supra scalptus pag. 9. templi facit mentionem Pausanias;

*Templa Pudicitia quid opus statuisse puellis,
Si cuius nuptæ quidlibet esse licet.*

*Prob. l. 2.
Eleg. 6.*

CLAVDII Gothici nummos in ære minimo frequentissimè occurrere norunt omnes qui antiquis nummis curam dant : In ære magno & maximo aliter se res habet. A Postumi temporibus pauci supersunt magnæ molis, cuius causam siue ad incuriam artificum referas siue ad istius sæculi paupertatem, per me licet. De Claudio satis diximus in Libro *De nummis ex ære medioci.*

De PROBO satis dictum est in nummis aureis pag. 14. Moneta triplex aurum, argentum & æs indicat. Nummus hic & integerrimus & summæ exstantiæ videtur antiquitus auro & argento obductus, quorum supersunt egregia vestigia.

Tres Monetas pro typo sibi habet etiam Diocletianus. Eum arbitror ita frequenter iteratum fuisse, quò noscerent populi, Imperatores hosce penes quos solos ius erat monetæ cudendæ, exactam legem, pondus & metallum seruare.

Absoluemus nummos ex maiori modulo per eam VICTORIAM Constantij nummo insculptam, VOTA DECENNALIA clipeo inscribentem.

Appendicis instar erit iste nummus, quem quamuis integerrimum & antiquissimum vix explicare possumus. SALVSTIVS AVTOR in eo designatur; quem tamen scriptorem belli Iugurthini interpretari non audemus: obscuritatem adauget id quod in auersa parte cernitur? suspicatus est quidem meus Amicus tres Gratas, sed quid hæc cum Sallustio? deinde viriles togæ videntur ab Consularibus non plurimum absimiles. Exponat felicior Oedipus. Scribit On. Panuinius Leontium & Salustium Coss. fuisse anno M X C V I I. imperantibus Constantino iuniore, Constantio & Constante; ad illum arbitratur pertinere hunc nummum. Ætas quidem & scalpenti modus congruunt, cætera autem sunt incerta.

CAPVT VI.

DE NUMMIS
IMPERATORVM

ROMANORVM

EX ÆRE MAGNO.

aximas supra ceteras nummorum antiquorum series ex ære magno parari, nemo est qui ambigat; quippe cum eorum numerus duo millia superet. Patres de ijs cudendis decernebant, quod dignoscitur ex fere semper apposisis his characteribus S. C. quasi nonnisi per Senatus-Consultum percuti deberent. Republicâ demùm in vnius potestatem transmisiâ & ius monetæ cudendæ delatum est. Inanis tunc temporis Triumvirorum Monetalium autoritas nisi

quæ ab Imperatoribus penderet , quorum effigies & symbola pro eorum nutu & iussu signabant. Hunc honorem tam auidè ambiabant, vt nullus ex Imperatoribus Romanis illi sustinendo defuerit. Equidem ab Augusto ad Heraclium singuli ex ære magno in Curiosorum cimeliarchijs delitescunt ; excipias modo aut Tyrannos habitos , aut paucos, quos temporum ignauia à tali erga posteros commendationem prohibuit. Ex tanta copia animus erat paucos seligere supra cæteros spectabiles : Id autem pluribus quibus rem communicaueram, non satis placuit , inter quos & Principes & Illustres plurimos rerum mearum Patronos numerare liceret : *Tuos, dixerunt, vulga thesauros, nec minoris pretij nec meriti postea futuros : Te qualis es præbeas, antiquitatis non modò studiosum sed & possessorem. Norunt omnes qui in tota Europa has res tractant, Te nullis operibus aut impensis pepercisse, quare maiorem Curiosis debes numerum quàm eum quem polliceris.* Parui tam amicæ compellationi , gloriæque meæ partem in obsequio collocaui. Operam perdidisse non arbitrabor , si bonis hæc grata fuerint. Is enim sum qui cæteros cuiuscunque sint aut fortunæ aut eruditionis parùm curem.

Alexandrum Magnum hic habes : inscriptio docet, sed cur latina est ? omnes enim Macedoniae numos Graecis characteribus insignitos fuisse certum est. Opinor posterioribus temporibus, in Italia sculptos esse, qui quo propius ad historiam Alexandri accederent, exuuijs leonis ornati sunt, Reges Macedoniae ab Hercule ortos demonstrantes. In primo stat Alexander iuxta Bucephalum, dexteritatem mirante patre Philippo. Alter exhibet Imperatorem vel Solem in curru stantem. Inscriptio SOLI INVICTO, nummum reuocat ad tempora Constantini M. quibus haec epigraphe erat familiaris.

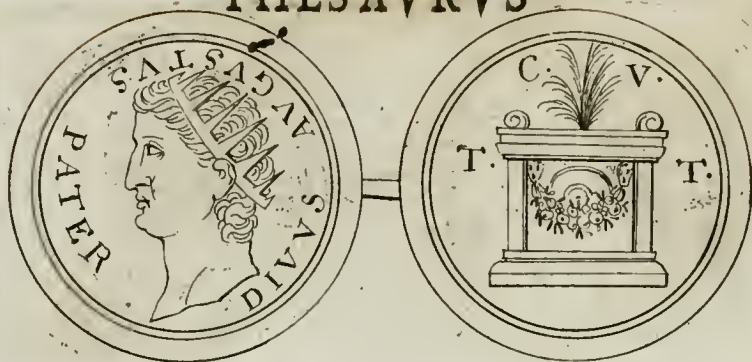
Eundem Alexandrum repræsentant hi nummi; sed diademate ornatum & cum ceruicis repandæ ostentatione, qualem feliciter expressisse Lysippum scribit Plutarchus. STEFANVS Athleta mihi videtur in curru triumphali positus coronam & palmam ex adeptis victorijs reportans. Coniecturæ locus esset summis illis Athletis exemplum illustre proponi Alexandrum Magnum, sed à quo, aut quo tempore incertum est.

Nummus alter iuuenem alatum rupi insidentem exhibet qualem Cupidinem pingunt; sed quid teneat nisi vuam, cur vuam; sane non est facile adipisci.

A Coiensibus in mari Ægeo cusi sunt isti duo nummi. Cl. Trifanus vnum Lepido, alterum Augusto tribuit: facies autem ita conueniunt, vt eas vni soli tribuendas esse non dubitem Lepidi deinde effigies quas habemus in aliis eius nummis, veluti in ÆMILIAE duodecimo, & decimo octauo, has ita referunt, vt aqua aquæ non sit similior. Nomina iis inscripta non satis rem declarant: Goltzius quidem vnus Niciæ facit mentionem: ΕΥΚΑΡΠΟC in alio legitur: Eos Coiensium Regulos fuisse facile crederem, qui Lepidi effigiem signauerint: nisi eos ipsos representatos credas: At certe nummi rarissimi habendi sunt.

*In Famil.
Roman.*

Lib. 4. c. 4.
Instit. Orat.

Nummum explicasse videtur Quintilianus, in dictis Cæs. Augusti, *Natâ inquit, eius aræ palmâ, Tarraconenses Romam legatos misere, gratulaturi quod Victoria omen atq; æternitatis symbolum palma in eius ara exstisset. Apparet, respondit ille, quàm sæpè accendatis.* Intellexit nimirum Augustus nasci herbam aut arboris ramos in ara sacrificiis atque ignibus nimis parùm frequentata. Cusum deinde fuisse hunc nummum in eius honorem à Colonia Victrice Togata Tarracone demonstrant characteres: de qua diximus in *Nummis ex are mediocri*. Iis temporibus eidem Augusto ab iisdem Colonis alter nummus cusus est, qui etiam noster est, cum iisdem quidem characteribus, sed quibus insuper ob eandem causam addita est *ÆTERNITATIS AVGVSTÆ*. Observanda venit inscriptio nummi, quæ non tantum AVGVSTO sed DEO AVGVSTO dicata est; Augustus enim vius à populis vt Deus habebatur; Templâ habuit, aras, Flamines, sacrificia, cœteraque quæ consecrationem indicabant.

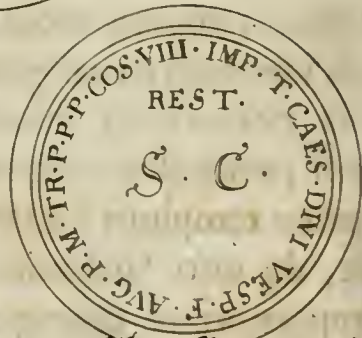
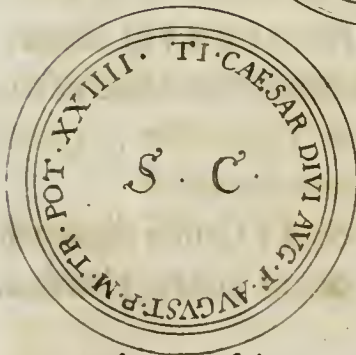
Frequenter illud me torfit cur tam pauci
 exstent Augusti nummi ex ære magno , cùm ille
 tam diu regnauerit : Aliud in mentem non venit
 præter istius temporis mores. Romanos vni seruire
 coactos, nondum tantæ gloriæ donandæ assuefactos
 plures in posterorum honorem signauisse , quod
 inuidiam primis illis temporibus adauxisset.

Primus templum ROMæ & AVGVsto dicatum
 exhibet, de quo Suetonius , quod etiam pluribus
 alijs Imperatoribus contigit.

Alter ab Imp. Nerua restitutus est : hic penuriæ
 obsistens Augusti faciem cum sua nota cudi curauit.

Rarissimi sunt eadem ratione Tiberij nummi:
De huius auersa parte nihil peculiare occurrit.

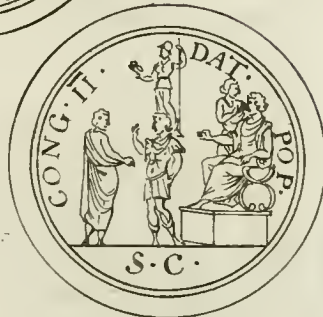

Primus hic nummus liberalitatem Tiberij
celebrat, erga septem Asiae urbes terrae motu
collapsas. Eam tanti fecit Titus ut vulgarem illam
in nummis efficere conatus sit sua restitutione.

Optimam matrem & pessimum filium hinc habes. Illa Agrippæ filia & Iuliæ Augusti, paulo post maritum obiit. De Carpento quod in priore nummo signatum est plura passim apud Autores, præcipuè Suetonium.

Sequens nummus qui in Hispania cusus est, C. Caligulam repræsentat. Indicant characteres Coloniam Cæsaream Augustam, quæ parentibus eiusdem Caligulæ Germanico & Agrippinæ suos nummos etiam obtulit, in quibus occurrunt etiam eadem Duum-Virorum nomina: hic ex ære magno longè rarior est.

Quatuor hi nummi ita illustres nobis videntur
 vt nullus alter illos superet. Templum Iani
 clusum pacem designat per totum terrarum orbem.
 Congiarium, Principis liberalitatem : DECVRSIO,
 magnificentissima erat tunc temporis exercitatio.
 De PORTu OSTIensi diximus in libro *De nummis*
ex aere mediocri.

Tres hi priores nummi ad Athletas pertinent, quos totis viribus imitari & superare conabatur Nero. De Eytimio dictum est pag. 105. Circi agendis equis & curribus loci erat destinati, quorum etiam num hodie plurima exstant Romæ vestigia: Lipsius ex recentioribus accuratissimè illos descripsit.

*Admiranda
Roma.*

Quartum referentes audiuius ad Herculem in cunis angues suffocantem. Magis placet Hygæam cubantem cum suo serpente ludere. Sanitatis restitutio sic sæpe declaratur in nummis, quæ quòd Æsculapij filia censeretur, à Medico prudente producta, tali habitu ab Antiquis pingebatur.

Similem ferè nummum exponit Cl. Trifan^{us}, ^{Comment. hist. t. I.} hic tamen longè nobilior, qui caput quidem radijs vt alter ornatum refert, sed quod insuper ornat corona ex lauro, & quod præcipuum est Neronis effigiem repræsentat, de quo audiendus ipse Apollō de Nerone sic verba faciens :

*Ille mihi similis vultu, similisque decore
Nec cantu nec voce minor &c.*

Seneca in
Apocolocynt.

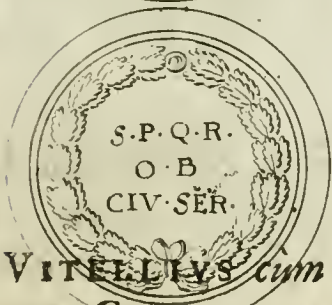
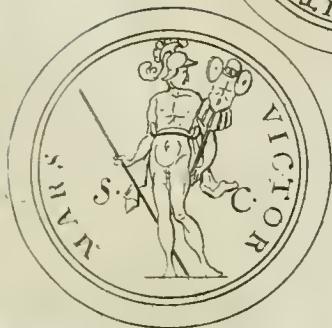
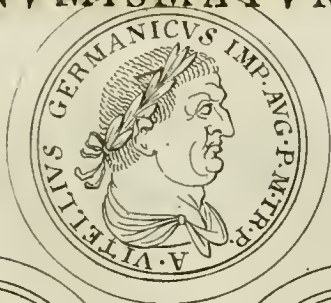
*Talis Cæsar adest, talis iam Roma Neronem
Adspiciet, flagrat nitidus fulgore remisso
Vultus & effuso ceruix formosa capillo.*

Faciei auersæ typus Victoriã repræsentat proræ impositam, coronam & papauerum flores dextrâ tenentem, palmam sinistrâ : ad eius pedes calathus floribus refertus : Quæ omnia situm Rhodi indicant, abundantiam, victorias. Ideo autem nummum cusum fuisse arbitror, vel quia Nero iuuenis in Senatu præsentem patrem Claudio pro Rhodiensibus orauerat, vel quòd rerum potitus Rhodum adierit.

Remissionem tributi Quadragesimarum perdoctè explicauit Casaubonus in Galbæ nummo, cùm Suetonium interpretaretur. Tertius Galbam repræsentat milites adloquentem. Is mihi videtur ipsis dicens, *Discite milites militare, Galba est non Gatulicus.* In quarto stant HONOR ET VIRTVS, fausta Romanorum numina, quibus etiam templa Romæ dicata ea arte ædificata sunt, vt in illius templum nullus esset aditus, nisi qui per huius fieret.

Sueton. in
Galba c. 6.

VITELLIVS cum Imperator confabulatus fuit, Sueton. in
 cognomen GERMANICI delatum ab vniuersis cupide ^{Viuel. c. 8.}
 recepit, AVGVSTI distulit, CÆSARIS in perpetuum
 recusauit. Id inscriptionem capitis explicat. Primus
 nummus refertur ad Victoriã quam supra
 Othonem Vitellius adeptus est. Alter Pacem, quasi
 rebus omnibus compositis. Tertius coronam OB
 CIVES SERuatos, adulatione potius quam iure
 delatam. L. VITELLIVS CENSOR, Parens eius
 in quarto videtur qui cum Claudio Principe duos
 insuper consulatus censuramque gessit.

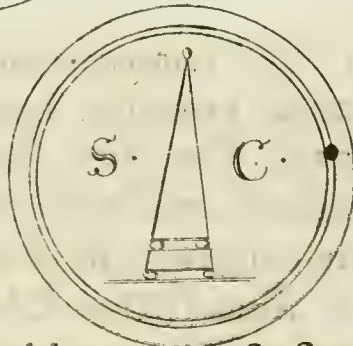
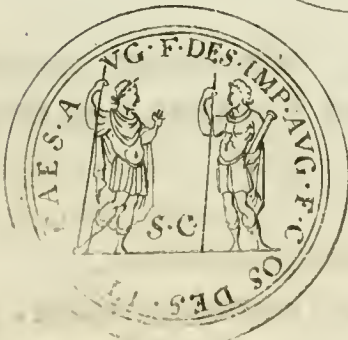
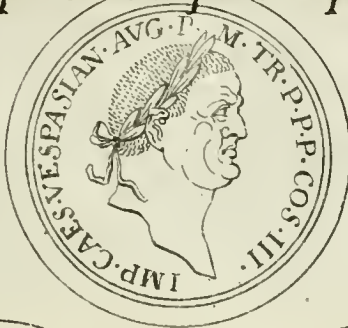
Facies aduersas Vespasiani & Titi hic habes, cum typo eorum frequenti Iudææ captæ : Hæc nimirum iuxta palmam luget , orbem calcante propè stante Tito lanceam & scipionem tenente. Quod seorsim in vtroque Imperatore frequenter occurrit , rarissimum est si iunctum fuerit , vt in hoc numismate.

Secundus nummus ad id refertur quod scribit Suetonius, Vespasianum fecisse amphitheatrum urbe media, qualem destinasse compererat Augustum. In eo quatuor columnarum ordines sicuti erat spectari possunt. Terræ proximus erat Doricus, alter Ionicus, sequens Corinthius, postremus denique Tuscus seu

compositus. Possunt etiam spectari quæ etiamnum
superfunt statuæ varij generis inter columnas sub
fornicibus, & quadrigæ multæ. Octoginta homi-
num millia capere potuerat. De eo sic cecinit
ingeniosus Poëta Martialis :

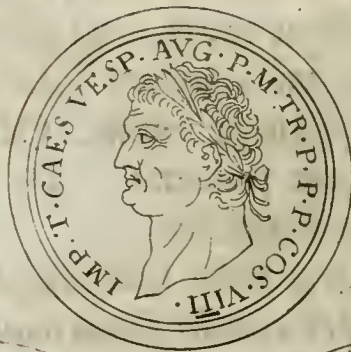
*Omnis Cæsareo cedat laus Amphitheatro,
Vnum pro cunctis fama loquatur opus.*

Lib. 1.
Epigr. 111.

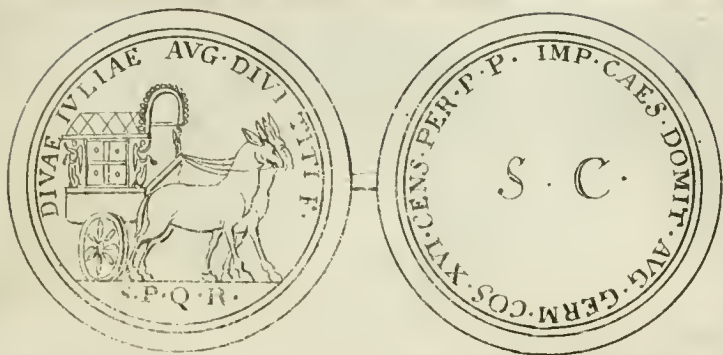
In primo nummo superbit pater Vespasianus
per duos filios Titum & Domitianum, quos in
nummis ex ære, argento & auro, sedentes, stantes,
paludatos, togatos, & equites repræsentari curauit.

Alter nummus perrarus est qui ad Metam
refertur, quæ adhuc Romæ visitur. De eâ dictum
est in libro *De nummis ex ære mediocri.*

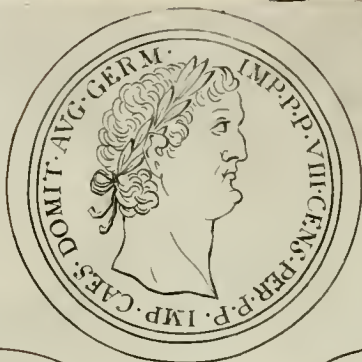

Hic nummus innuit Vespasianum melioribus artibus providere imperio Romano non potuisse, quam illud sub figura globi Tito regendum tradendo: ut dubitaretur an maiorem huic dignitatem conferret, an illi maius beneficiuna.

Alter *IVDæ CAPtæ* symbolum refert, quale pinximus & explicavimus in nummo ex ære mediocri. Flauum autem metallum ex quo numisma conflatum est, vulgò vocant Corinthiacum, quasi ei inesset aliqua auri portiuncula, ex commixtis auro, argento & ære post incensam Corinthum. at id nusquam compertum habuimus.

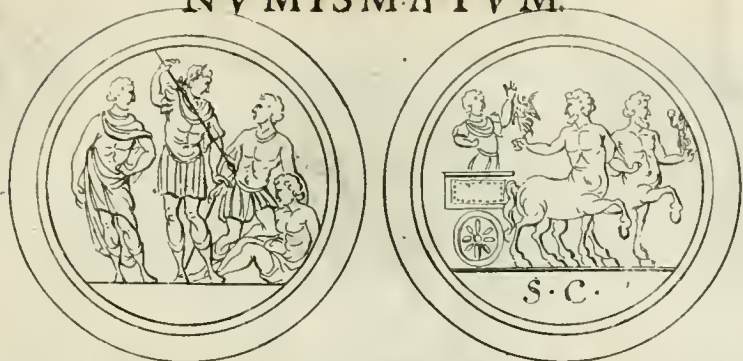
De Julia Titi filia plura apud Suetonium; hinc Carpentum adiectum est, honoris nempe nota quam in Juliae & Agrippinae nummis vidimus. Rhedæ genus erat quæ illustribus fœminis concedebatur; non malè recentiores illos currus referebat quos *caleches* aut *chaises roulantes* Galli vocant, nisi quòd Carpentum perpetuo à mulis veheretur. At cur semper mularum bigæ fœminarum Carpentis? suspicio est equos, πολέμικα ζῶα, ut dicit Aristoteles, ad bella natos Imperatoribus seruari.

FRVGes ab Imperatore datas & à Populo ACceptas exhibet primus nummus, vt & LVDos SÆculares. Hos explicant omnes ferè antiqui Historici.

Præter CONSECRATIONem alter sacrificium exhibet pulcherrimum, in quo Imperator stat habitu sacrificantis. Deinde Popa, Victimarius Citharædus, Viçtoria coronam offerens: Terra humi iacet cum cornucopiæ. Spectanda venit nota Senatus-Consulti SC. quæ tempus cusi nummi indicat: *Occisum enim Domitianum populus indifferenter, miles grauissimè tulit, statimque eum Diuum appellare conatus: paratus è ulcisci nisi Duces defuissent; quod quidem paulo post fuit.*

*Suet. in
Domit. c. 23.*

Hos Domitiani typos ideo vulgauimus, quod pulchri sint & rari. Lubentissimè scirem quisnam Centauros signauerit: eos quidem in nummis Iuliæ repræsentaauerunt Nicæenses, sed hic nummus latinè scriptus est.

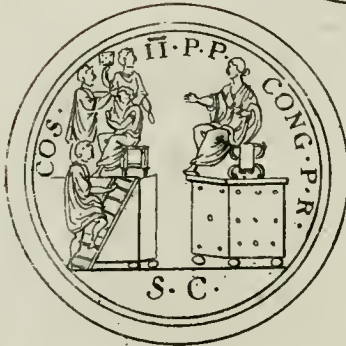
Domitia uxor fuit Domitiani, ex qua filium Sueton. in Dom. c. 3.
tulerat, deinde ut AVGVSTAM consulatauerat:
eamdem Paridis histrionis amore deperditam
repudiauit, intraque breue tempus impatiens dissidij
quasi efflagitante populo, reduxit. Auerfa facies ad
filium refertur qui puer mortuus inter Deos relatus
est, ut constat ex nummo argenteo.

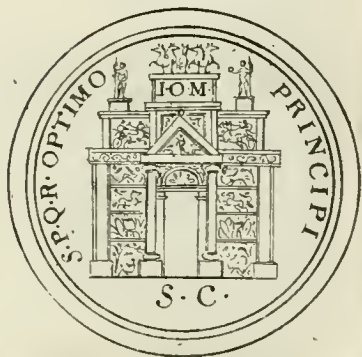
Pauci supersunt nummi Neruæ ex ære maiori, sed omnes ad historiam plurimùm conferunt. Vir probus & honestus & omnium laudè dignus non integro biennio imperavit, inde nummorum paucitas. Liberalitatis eius duo sunt hîc apposita exempla; cùm in vno sedens Imp. Populo Romano Congiarium distribuere videatur, in altero per modium frugibus & papauere oppletum PLEBI VRBANAË FRUMENTO CONSTITVAT; quorum Senatus monumenta in nummis seruanda decreuit.

Duo alij hîc exhibentur tributorum remissionem indicantes. Vnum quidem ob vehiculationem Italiæ, quod à Domitiano impositum erat, alterum ad amouendam fisci Iudaïci calumniam: primum mulis & equis designatur in nummis, vehendo natis, alterum Palmâ Iudææ symbolo. Prioribus temporibus singulæ Italiæ vrbes militibus rhedas & equos præbere cogebantur, quod Neruæ beneficio abolitum est. Iudæis tributum impositum per Domitianum ab Imp. Nerua sublatum est.

Congiarium iterum recurrit in Traiano supra cæteros Optimo Principe. Ei adiecta sunt victarum ab ipso prouinciarum monumenta. Nummi & rari sunt & historici, inscriptiones solæ aut soli typi res fatis declarant.

Primus huius tabellæ nummus, adlocutionem exprimit Imperatoris ad milites, post Parthos scilicet detictos : Anni enim in nummo signati congruunt. Tres sequentes ædificia pulcherrima exhibent à Traiano constructa, Circum, Basilicam illam quam de suo nomine Vlpianam nominauit, & Templum Ioui Optimo Maximo dicatum, seu arcum triumphalem. Nihil fane superbiùs nihil magnificentiùs.

Primi duo nummi ad primordia Romæ referuntur. Venus è cælo in Idam ad Anchisem dormientem delabitur, conciliante Urbis æternæ Genio coronam ei imponente: lupa subest indicando Romuli fato. Alter Æneam è Troia

profugum repræsentat qualem Virgilius pinxit, humeris Anchisen portantem, manu Iulum ducentem. In tertio instrumentum hydraulicum signatum est quod fusè explicat Cl. Tristanus. Quartus ad Athletam EYTIMIVM reuocatur, de quo dictum est pag. 105. Postremi duo Triumphos exhibent Cybeles & Bacchi.

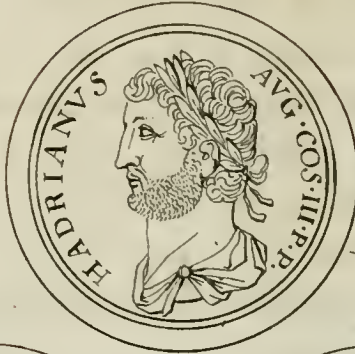
Com. hist.
t. 1. p. 219.

Hos duos Græcos addidimus qui Traiani historiam illustrent. Hydram in vno enecat Hercules, *Proxima Lernaam ferro & face contudit Hydram*, inquit Ausonius, quod ad Heracleenses refertur. Legitur enim in nummo HPAKΛEHTΩN. typum refert Tristanus ab Prusensibus cusum, qui ad Hypium sunt, in honorem Veri.

Comm. hist.
t. 2. p. 301.

Alter Aristarcum designat figurâ sedente in medio nummo spicas tenente. Characteres magni, inæquales & rudes barbaram aliquam prouinciam subindicant, qualis esset Arabia aut Persia.

Hadrianus supra cæteros Imperatores Rom. peregrinatus est, omnibus Imperij Romani prouincijs benefecit ; testes sint tot nummi in quibus vt earum RESTITVTOR apparet. Quatuor exempla hîc apponi curauimus, vt rara sic integerrima.

Suam grati animi tesseram eidem Hadriano dicauerunt in nummis omnes ferè prouinciæ & vrbes , quas perlustraueat , è quibus duo hæc monumenta selegimus , in quibus leguntur ÆGYPTOS, & vrbs eius præcipua ALEXANDRIA. Mirum quam exactè Isis in primo sit repræsentata: florem habet impositum capiti, sistrum dextrâ tenet, calathò floribus pleno sinistram imponit , Ibim exiguæ columnæ innixam iuxta se habet; de quibus diximus in Libro *De nummis ex ære mediocri.*

Quam gratus fuerit Imper. Hadriani aduentus testantur postremi duo nummi: togatus adest ille & sacrificaturus: victima propè aram collum præbet: Italia vota soluere videtur pro felici aduentu Principis. Iudæa eodem habitu cernitur in postremo, duobus hinc inde stantibus pueris, indicandæ legi quam de circumcissione fecit.

Digest. ad
L. Cornel.

Quantum arma etiam in media pace leges & imperium tueantur, docuerunt illis temporibus Hadriani facinora, sicuti nostris summa Regis Christianissimi Ludouici XIV. prudentia. Nullum ille ferè bellum gesserat quamuis supra XX. annos imperauerit, Legiones tamen tot habuit paratas quot vllus alter Imperator; *Nolo disputare*, inquebat quidam Philosophus, *contra eum qui habet triginta legiones*. Ita tamen illas coërcuit, vt nummus exstet DISCIPLINAM istam commemorans. Exercitus illi frequenter nummos dicauerunt, in quibus interdum eques, interdum pedes Imperator cernitur: ex ijs Dacici & Syriaci exercitus monumenta selegimus.

Magnificentissima si vnquam fuerunt liberalitatis exempla hi nummi proponunt. Centum ferè millions vt nos Galli loquimur, Populo Romano remisit Imperator, combustis in foro debitorum syngraphis, quas nummus exhibet. An quâlibet aut superiori ætate aut posteriori vllus Princeps id donauerit? non mirum si nummus alter Hadrianum LOCVPLETATOREM ORBIS TERRARVM indigitat.

Sabina Hadriani vxor, morosa foemina nummum hunc rarum efficit: quoties enim vir & vxor facies habent coniunctas, vel iugatae sint vel auersae, toties nummus rarus habendus est.

Dei Ægyptij in duobus primis nummis repræsentantur diuerso habitu. Serapidis caput aquilæ impositum est, vel totus Iupiter: *Multorum beneficiorum Africanis attribuit Hadrianus* inquit Spartianus. Vterque nummus & rarus est & admodum integer.

Tertius nummus Serapidem sedentem exhibet, iuxta stantem figuram, quam qualis fuerit dicere non est facile.

Quartus à vicinis vrbibus cusus est, quarum communitatem indicat inscriptio. Diana Ephesia in eo admodum est spectabilis.

De Antinoo dictum est supra pag. 107. Plura de eo scripsimus in *nummis ex are mediocri*. Antinoui autem numismata ex quolibet metallo sunt rarissima.

Antoninum Pium in eodem nummo hîc habes cum vxore Faustina quam omnibus honoribus ille cumulauerat. De ijs passim. Iunctas eiusmodi coniugum facies raras penes se meritò habent Curiosi.

Hîc concordiam coniugum celebrat. Aurelius & Faustina in ima nummi parte iuxta aram, nummum vltra modum commendant.

Ad Dianam Ephesiam præcipuè referuntur hi nummi non minus integritate quam typo conspicui. Ceres in primo cum facibus Proserpinam quærens fortassis Cyzicum indicat, vt Ephesum Diana multimamma.

In posteriori Nemesis & Æsculapius cernuntur cum intermedia Diana Ephesia. Hanc Ephesij sibi perpetuò vindicabant, vt Pergameni Æsculapium & Smyrnæi Nemesisim : quod multi nummi comprobant.

Honores Faustinae delatos post mortem hæc indicant numismata. Illa enim per Antoninum & ex decreto Senatus inter Deos relata est, quare ÆTERNITAS Deorum attributum ei etiam condonatur, & elephantes, animalia nempe quæ supra cætera diutissime viuunt: Hinc apud Ægyptios elephas longæuitatis & æternitatis erat hyeroglyphicum. Posterioribus temporibus illam per auem Phœnicem expresserunt, quæ in nummis filiorum Constantini M. frequenter expressa est, quod vna ex animalibus sese continuo renouaret.

M. Aurelij expeditionem hîc habes. *Profecti* In Aurel.
sunt paludati ambo Imperatores, inquit Capitolinus,
Marcomanis cuncta turbantibus, nec parum profuit
ista PROFECTIO &c.

Ad secundum nummum hîc referri potest quod
 scribit idem Capitolinus ; *Contra Germanos res*
feliciter gessit. Speciali ipse bellum Marcomanicum,
sed quantum nulla unquam memoria fuit, tum
VIRTUTE tum etiam felicitate transegit.

In tertio congeries armorum trophæum exhibet
 DE SARMATIS, qui hodie Poloni nuncupantur.

Quartus liberalitatem Principum celebrat
 nimirum M. Aurelij & Veri.

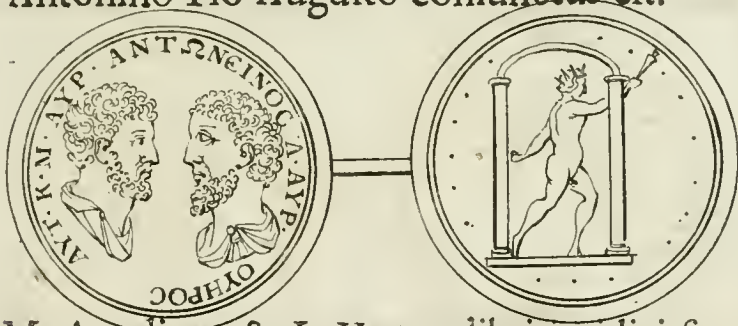

Ilienses Hectorem suum in hostes impetum facientem M. Aurelio offerunt, quo nihil dignius habebant. Adulationis Græcæ erga Romanos Imperatores hoc sit exemplum, cum suum Heroëm adhuc viuere in Imperatore simulant, quem suum Hectorem agnoscunt. *Aurelius omnibus Orientalibus prouincijs commissus fuit, inquit Capitolinus. Heroas primis temporibus pugnantes, aut pedites aut in curribus stantes fuisse certum est, quo habitu hîc Hectôr scalptus est. Clipeum tenet ille præ*
In M. Aurel. manibus, quo more plures Ilij erant erecta statua, vt ait Pausanias.

Ex triginta vrbibus cum vna eiusdem nominis, difficile est coniecere quænam nummum percusserit, præsertim cum nullam inter Aurelium & Apolloniam coniunctionem apud Antiquos repererim.

Adoptionis formulam hîc habes, dum M. Aurelius vt Cæsar & filius Augusti in eodem nummo cum Antonino Pio Augusto coniunctus est.

M. Aurelium & L. Verum libri iuridici semper Diuos fratres nuncupant. De ijs apud Capitolinum fusè scriptum est. Græcam vrbem, etiam si nummus sit vtcunque integer, legere non possumus. Certè vna est ex Orientalibus quæ hunc nummum in honorem Imperatorum ad bellum contra Parthos proficiscentium cudi curavit.

Vtriusque faciei inscriptionem sic explicat Capitolinus. Propter res bene gestas *partum est ipsi nomen ARMENIACI, PARTHICI, MEDICI. Deinde confecto bello regna Regibus, prouincias vero comitibus suis regendas dedit.* Cæterum non ARMENIS populis scriptum est, vt multi volunt, sed ARMENIIS; hoc est Armeniæ inferiori & superiori.

—Faustinam in folio fedentem ad coelum delatam ope duarum Dearum hîc habes, quæ tantum iter non nisi expansis velis exprimere nequeunt, quasi se volantes indicarent. Se SIDERIBVS RECEPTAM in alio nummo iactitat Faustina.

Nihil elegantius hoc Commodi numismate. TEMPORVM FELICITAS indicatur quatuor puerulis diuerso habitu designatis. Primus calatum habet impositum capiti floribus plenum, ver significantem. Alter falcem tenet quasi falcendis frugibus, quod nonnisi æstate perficitur. Sequens *Oppian. lib. I. xlvvii.* fructus sinistrâ tenet: dextrâ quidem videtur cani assurgenti blandiri, quod venationis oportunitatem & fructuum abundantiam autumnali tempore subindicat. Quartus vestitus est, quo hyems tempestas scilicet frigidissima significatur: capram *In histor. August.* sinistrâ tenere videtur quam Cl. Angelonus aues interpretatur.

Commodus sub habitu Herculis clava & spolijs leonis decorati, coloni personam sustinet, quare CONDitorem se nominat. Hic incendere Romam statuerat quo Coloniam Commodianam restauraret. Senatus ipse Romam Commodianam & se Commodianum appellari permisit.

Ilte nummus Deos Ægyptios representat Commodo fidem dantes, fortassis pro longæuitate, aut Imperij penes ipsum diuturnitate. *Is sacra Commodo. Isidis coluit, ut ejus caput raderet & Anubim portaret.*

In primo nummo EXERCITVS suam FIDEM exponit se sacramento Imperatori vltro obstringens, sed cum pluribus Tribunorum & Militum integerrimis figuris quæ nummum illustriorem efficiunt.

Sacrificium cernitur in duobus sequentibus, Sacerdotis vices agente Imperatore, adstante Popa iuxta aram victimam percutiente.

Quartus in trophæi modum arma Germanorum exponit, quos superbè se vicisse iactitabat Commodus.

Samij primum nummum cuderunt, Lesbij alterum, utrosque raros. Hercules in primo signatus est, Pallas & Bacchus in altero, Deo Termino intermedio, veluti proræ navis imposito: hæc situm scilicet maritimum indicat. Certe difficillimum est hæc ænigmata solvere. Monitum lectorem velim postremum hunc nummum fortassis non designare Commodum, ex characteribus enim non satis liquet, sed aut ad illum aut ad eius patrem M. Aurelium referri debere, nullum est dubium.

Quatuor exhibemus Pertinacis nummos, ut raros sic integerrimos. Duabus ille Deabus gratias agere videtur ob acceptum imperium. Deinde sculptæ sunt Deæ optimo Imperatori fauentes ÆQVITAS & LÆTITIA, quibus clarum suum reddidit imperium: Eius autem nummi ex omni metallo rari sunt, at qui sunt ex ære magno sunt longè rariores.

Didij Iuliani duos typos hîc habes , quos ad complendam hanc seriem potius quam ad designandum quid historicum , vulgauimus.

Ei fauentes in primo designantur milites quos promissa mercede suos effecerat. Primus enim ex Imperatoribus Romanis imperium erat mercatus : sed hæc CONCORDia non diu durauit , ab illis enim paulo post interemptus est.

Vt alterum Iouem secundus repræsentat Iulianum qui globum tenens se Orbem regere superbè gloriatur.

MANLIA SCANTILLA Didij Iuliani vxor fuit, cuius iam nummum argenteum vulgauimus supra pag. 77. cum eodem INNOCENTIAE REGINAE typo. Ab hac persuasus imperium susceperat.

DIDIA CLARA Iuliani & Scantillae filia fuit; suae aetatis puellarum omnium formosissima. Cum matre quae admodum deformis erat Augusta appellata est. Urbis Praefecto nupsit. Post patris interitum nomen est abrogatum, sed concessum patrimonium. Huius nummi ut & matris nummi sunt admodum rari.

Nummorum omnium rarissimum hîc habes. PESCENNIUS NIGER in omni metallo pretiosus est supra ceteros Imperatores, in ære magno longè rarior, cùm vix reperiatur : nullum alium vidi si eum excipias quem è meo musæo ad Regis Christianissimi cimeliarchium euectum est. Auersæ partis ænigma soluat OEdipus felicior. Certum est his verbis finitam esse inscriptionem ΚΑΙΣΑΡΑΙΩΝ ΜΗΤΡΟ. quod referri potest ad illam Cæsaream in alijs eiusdem Pescennij nummis signatam, ei contra Sept. Seuerum fauentem. Fortuna stans quæ ex modio capiti imposito Ægyptiacæ Isidi videtur similis, cum Genio vrbs sedente sollicita fingitur de Imperatoris rebus; is enim à populis Orientalibus summè diligebatur.

Hunc nummum exhibuit Cl. Tristanus, sed in quibusdam dissimilem. Noster namque duas representat figuras: primam quidem galeatam sed quæ Mineruæ est, ex facie muliebri, galea & toto habitu: aliam virilem quæ siue Genium quemdam, siue ipsum Albinum refert, vtrumque enim potest suspici. Primam Seuerum esse arbitratur ille ad expeditionem properantem, alteram per Albinum exponit Romæ relictum ad vrbanas res gerendas; quod huic nummo nequaquam conuenit: Cætera ritè sunt explicata. Side Pamphiliæ vrbs, post Pergen præcipua: Παμφίλιον ἔχει τὴν δύο πόλεις Ἰπιφανεῖς Πέργων καὶ Σιδων: Ei præfuisse Albinum verisimile est, quem in Bithynia Bithynicos exercitus contra rebellantem Auidium tenuisse, scribit Capitolinus: aut in Sidetensium vtilitatem aliquid contulisse: misit enim pecuniam ad eas ciuitates instaurandas quas Niger attriuerat. Mineruam ibi cultam fuisse docet Strabo, temploque cohonestatam, Εἶτα Σίδην Κυμαίων ἀποικίῃ, ἔχει δὲ Ἀθηναῖς ἰερόν.

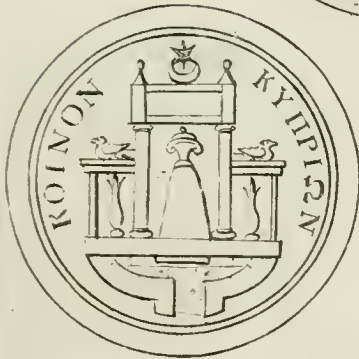
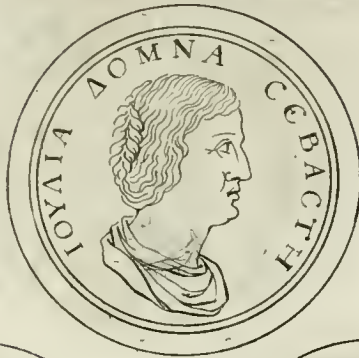
DEOS AVSPICES seu PATRIOS Herculem & Bacchum, vt in nummo aureo legitur, & sacrificium ob ludos sæculares repræsentant hi duo nummi. Mirum quam sint integri, quam pulchra ærugine sint obducti. Certe eorum typus fusiorem mereretur interpretationem, eam aliàs attigimus. De eius ludis sæcularibus sic scribit Zosimus *Severus cum anni CX. adpetÿssent, cum filijs Antonino & Geta ludos eosdem sæculares ordinavit.*

Occurrunt duo nummi Græci quos ob raritatem hîc apponi curauimus : Alter Apolloniam designat , sed quam? tradunt enim Geographi tres & triginta vrbes istius nominis. Neptunus maritimam aliquam ex ijs videtur indicare. Alter ad Prusam refertur Bithyniæ metropolim , de qua diximus *in nummis ex ære mediocri*. Harum autem ciuitatum cum Seuero necessitudinem non video, præter generalem populorum reuerentiam post deuictum Pescennium Nigrum.

Præclarissimas inscriptiones hi nummi exhibent, quibus Iulia Domna fuit decorata. Faustina quidem etiam nuncupata fuerat MATER CASTRORVM vt videre est in nummis & marmore apud Gruterum, quòd maritum ad castra proficiscentem comitata fuerit : sed illam Iulia superauit, cùm AVGVSTORVM, SENATVS & PATRIÆ mater etiam dicta est. Nihil in tota Romana historia illustrius aut alicui mulieri honorificentius.

Cyprienses & Pergameni suum erga Iuliam Domnam affectum hisce nummis testati sunt. De Venere Cypria eius templo, area & miraculis adi Tacitum. Quod ad rem nostram pertinet iam scripsimus dum Drusi nummum vulgauimus *in ære mediocri*.

Pergameni Æsculapium & Hygiæam ferè semper signarunt, quod in secundo nummo ab IULIO ANTHIMO eorum Prætoris factum est. Hi autem in nummo se PRIMOS Asiæ nuncupant TERTIVM NEOCOROS.

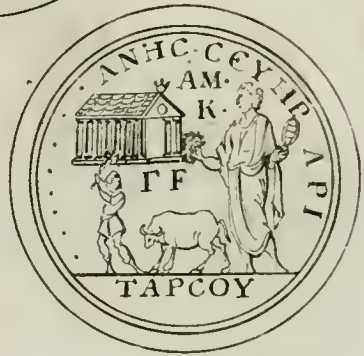
Illustrissima sunt profecto hæc Caracallæ numismata. Primus sacrificium exhibet pulcherrimum in quo spectanda præcipuè venit illa Victoria quæ sacrificantem Imperatorem coronat.

Alter Circum eius refert cuius adhuc egregia vestigia supersunt, tertio ab Vrbe lapide in Via Appia.

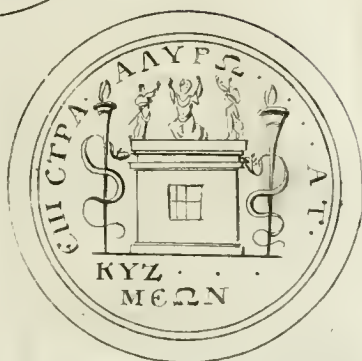

Horum nummorum Caracallæ primum in serie ex ære magno reposuimus, quamvis ex maximo modulo esse videatur, qui à Magnetensibus ad Sipylum cusus est.

Secundus à Mitylenensibus seu Lesbienfibus in mari Ægæo. Angelonus quidem hunc nummum refert, sed cum quadriga, captiuis & rectore curus spolia gerente, quæ omnia neutiquam meo conueniunt.

Rarus hic nummus à Sidetensibus cusus est, de quibus in Albini nummis diximus. Sequens præclarus est in quo Popa cernitur maectandæ victimæ proximus, iuxta templum & Imperatorem tenentem pateram : hæc omnia sacrificium indicant quamuis sine ara. Inscriptio conspicua est, quâ TARSVM in honorem vel Seueri vel Caracallæ dictam fuisse SEVERAM constat : quod etiam alij nummi comprobant. Superiores characteres illam AManicæ seu AManoidicæ Ciliciæ caput declarant.

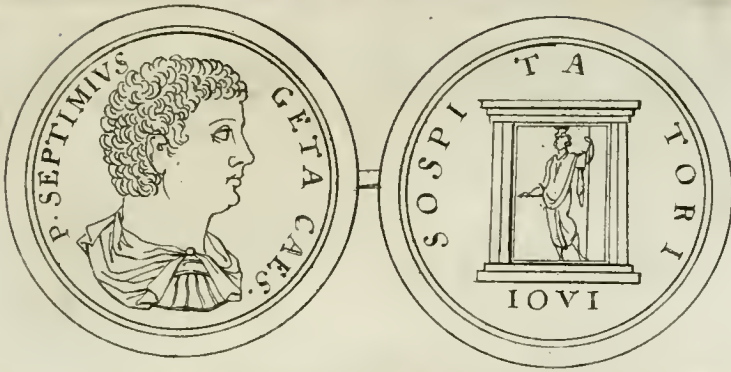
Cyprij primum hunc nummum cudere, quem-
admodum eodem typo Iuliam Seueri vxorem
decorauerant. Venus in medio templo cernitur sub
coni specie, cuius rationem sibi esse in obscuro
scribit Tacitus. Alter egregium typum habet quem
circumdant characteres minus politi; ideo minus
cogniti. Cyzicenos tamen designari arbitror. Iuuant
coniecturam serpentes facibus impliciti, qui ad
Proserpinam referuntur: De quibus omnibus
diximus cum nummos ex ære mediocri exposuimus.
Aræ quæ in medio est, tres figuræ impositæ sunt,
quarum interpretationem auide addiscerem.

Quatuor eiusdem Caracallæ nummos vulgabimus ex eorum specie quos Itali *Contourniatos* vocant. Quod capita ferè similia sint, ideo non expressimus. Ad Athletas duò primi referuntur, quibus ob fortitudinem comparabatur Caracalla. Tertius Herculem taurum domantem.

Octauo domuit magno luctamine taurum.

Circus in quarto expressus est, sed diuersus à superiori qui quoties occurrit toties nummum efficit rarum, in Caracalla præcipuè.

Quot benefactores habuerunt Ægyptij, Græci, Romani, tot ferè Ioues censuere: Vnus hic SOSPITATOR dicitur à sospitando quasi seruando: sic Iunonem Sospitam habebant quæ in nummo gentis THORIÆ cernitur, & Antonini Pij. Arbitratur Cl. Tristanus Caracallam IOVI SOSPITATORI ædem aliquam ædificasse, cui pugionem quo confossus fuerat Geta dedicasset: Coniecturam eius delet hic Getæ nummus pari ornatus typo, pari inscriptione. Iste autem Iuppiter quemadmodum Serapis modium habet capiti impositum.

*Famil.
Roman.*

*Comm. hist.
tom. 2.*

Spartian.

Byzanti quòd Pescennio Nigro fauerant, à Senero malè sunt habiti : priuilegia ijs adempta sunt, agri Perinthys donati. Ij demùm in gratiam redierunt, fortassis precibus Getæ cui hunc nummum obtulerunt. Caius SALLIUS ARISTÆNETVS fortassis eorum erat Prætor. Europa Agenoris filia à Ioue tauri formam mutuante rapta est, quòd situm vrbis indicat. Illam orbis politissimæ & populosissimæ parti nomen dedisse antiqui docent ; in ea autem Byzantium ad Bosphorum Thracicum. Obseruandum in hoc nummo Getam ΣΕΒΑΣΤΩΝ nominari, hoc est Augustum, qui modo CÆSAR in superiori scribebatur.

ELAGABALI numismata non ita praestant vt in Thesauro locum mereantur : huic id condonarunt integritas & ærugo nobilis , qua obductum est. Astrum deinde in eo signatum siue Sol, cuius se Sacerdotem praedicabat Imperator.

AQVILIAM SEVERAM Vestalem ideò sibi in vxorem adsciuit Elagabalus , vt ex se Pontifice & ex sacerdote Vestali diuini liberi nascerentur. Illam paulò post remisit, ac deinceps reuocauit. De illa plura apud Autores antiquos. ÆQVITAS PVBLICA hîc picta est sub trium Monetarum habitu, quod rarum est, praecipuè in Augustæ nummo.

Gloriatur hisce num̄is Maximinus & VICTORIA quam de Germania adeptus erat, & LIBERALITATE exhibitâ. Primùm sic exponit Capitolinus, *Ingressus est Germaniam Trans-Rhenanam per trecenta vel quadringenta millia barbarici soli, vicos incendit, greges abegit, pradas sustulit, barbarorum plurimos interemit, militem diuitem reduxit, cepit innumeros, & nisi Germani per amnes & paludes & silvas confugissent, omnem Germaniam in Romanam ditionem rede-gisset.* Liberalitatis cuius typus in altero conspicitur, nullam mentionem in Veteribus legi.

Egregius hic nummus ab Ephesijs cufus est , se primos Asiæ nuncupantibus. Imperator eques captiuum calcans ritè Victoriã indicat quam sua virtute bellica erat adeptus.

Hunc Maximi nummum neque antiquum afferere audemus , neque valemus explicare. Bos oçto nudorum puerorum humeris impositus est, quem ita sublatum deportant; fortassis ad sacrificium. ΕΥΤΥΧΗ seu BONA FORTVNA, à Nisænsibus coli & in gratiam Maximi rogari videtur. Decem vrbes Nysæ nomine commemorat Stephanus.

Quomodo dignosci possint in hâce nummis Gordianorum Africanorum facies , certè difficile est præscribere , præsertim cùm vterque similia habuerit nomina & cognomina , similes dignitates : quod paulo seniore hi duo repræsentant , ideo Patri assignamus : typi nihil habent singulare , nummi attamen rari sunt. De eorum actis dicere non est nostri propositi : infeliciter pro se & pro Populo Romano electi sunt Imperatores , satiùs illis fuisset priuatos viuere.

Quod hi iuniores videantur ideò filio adscribuntur : mirum quanta sit patri & filio facierum conformitas , quamuis hic ætatis anno XLVI. confossus fuerit , ille LXXX. Artificum incuriam accusare non debemus , qui in cæteris suis operibus & ingeniosi & docti apparent. Nummorum cælatura certè est elegans. Typi quidem communes at nummi Gordianorum AFR. rari sunt in omni metallo.

Tarsus supra cæteras vrbes nummos suos Imperatoribus Romanis dicauit, præcipuè Gordiano. Videtur in primo nummo Imperator cum vrbis Genio aliquid pacisci. In altero stant Gordianus Imperator & Abgarus Rex : De quo diximus *in nummis ex ære mediocri*. Tertium illustrat Luna, quartum Victoria. Π. Π. Patrem patriæ indicat.

Philippum ad quem pertinent hi nummi, aiunt Christianum fuisse : si tamen mores religionem indicent , vix suspicari possumus diuinis præceptis imbutum eum qui tam barbarè tamque crudeliter imperauit. Primi nummi typus auersus Lunam refert in curru à bobus vecto sicuti in Gordiani nummo : Ijdem Tarsenses eum cudi curauerunt. Alter ab Antiochiensibus percussus est : notandi sunt characteres græci romanis permixti : nomen vrbs græcè scriptum : flandi numismatis permissio latinè, S. C. Eam fortassis græcè scribere non audebant.

Egregios Philippi typos exponit hæc tabella. Primus ad Zeugmatenses refertur, de quibus vt de templo in nummo signato, diximus in libro *De nummis ex ære mediocri*. Zeugma autem erat imperij Romani vrbs finitima trans Euphratem.

Alter ab Ierapolitanis cusus est. Quales illi sint non est facilè asserere inter tot vrbes eiusdem nominis. Dea Syria seu Cybele leoni insidet, egregium spectaculum: De ea ibidem diximus.

SALLUSTIA BARBIA ORBIANA Traiani Decij vxor vulgò cenfetur , quamuis fufpicio fit illam non illi fed Alexandro Seuero nupfiffe. Illius cum marito CONCORDIAM exhibet hic nummus.

Patrem & filium faciebus auerfis designat hic nummus ab Antiochiensibus percuffus. Treb. Gallus filium Volufianum confortem imperij fecerat cùm audiuit rebellantem Æmilianum; at vterque ab hoc eft oppreffus & cæfus propè Interamnam.

Rarissimos esse Æmiliani nummos ex ære magno norunt qui nummos tractant, quod imperij eius breuitati tribuendum est. SPES PVBLICA frequenter occurrit in nummis antiquis, indicandis populorum votis, quæ rarissimè euentui coniungebantur. Alter illa designat VOTIS DECENNALIBVS: nummos cudebant Romani cum ea suscipiebant, cudebant pariter cum soluebant: Exempla cernuntur in Antonino, Commodo & alijs.

Gallienus hic exhibetur cum tribus Monetis. Frequenter hocce typo suos nummos signauerunt Imperatores Romani, quo se fideles & æquos erga populum testarentur, ponderis & metalli legem exquisitè seruantes.

Vterque Posthumus hic repræsentatur: Filius quidem se Imperatorem AVGVSTVM nominat, qui patrem tanquam Deum & Herculem Deusoniensem veneratur: De Hercule Deusonienſi diximus in libro *De nummis ex ære mediccri*. Nummus iste est eximie raritatis.

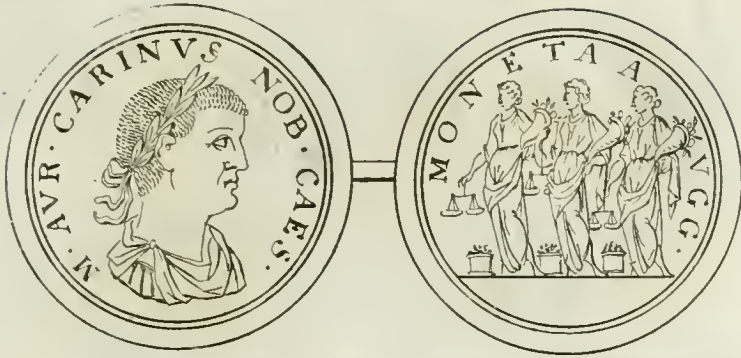

Fam. Diac.

CLAVDIVS Gallieni morientis sententiâ Imperator designatus est, à militibus electus, à Senatu deinde appellatus Augustus. Gothos qui per quindecim annos Illyricum Macedoniamque vastauerant, ingenti prælio & incredibili strage deleuit: quare dictus est Gothicus. Vir parcus, modestus & iustitiæ tenax ac Reipublicæ gerendæ idoneus, Sirmij morbo interiit, & inter Diuos relatus.

De Probo iam diximus supra in nummis ex auro. Notandus venit hic militaris habitus, & clipeus ille in quo quadriga triumphalis.

CARINVS Cari filius fuit. Ab hoc dictus est Cæsar cum fratre Numeriano, relictis sibi gubernandis Italiâ, Illyrico, Galliâ. Perniciosus fuit atque omnibus bonis inuisus. Trucidatus est eius præcipuè Tribuni dextrâ cuius dicebatur coniugem polluisse. Nummus autem est integritate & raritate nobilis.

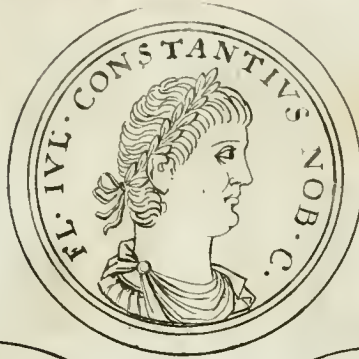

Diocletiani acta attigimus supra pag. 91. — Tres Monetæ ex auro, argento & ære Dearum instar frequenter occurrunt in istius æui nummis, indicandæ scilicet Principum iustitiæ.

Constantinum Magnum imperij sedem mutasse, veterem Romam quasi deseruisse, & nouam Byzantij constituisse nemo est qui nesciat. Infiniti pene sunt eius nummi minuti cum his verbis VRBS ROMA, & CONSTANTINOPOLIS : Longè rariores hi sunt ex are magno vtramque designantes. Roma galeata est, vt solet, tanquam terrarum Domina gentiumque Dea. Constantinopolim ὅλη τῆ κόσμου μητρόπολις vocauit Chrysofostomus, *totius mundi caput*. Themistius illam πόλιν βασιλίδα, πόλιν βυδαίμονα ἐσίαν βυδαιμόνων βασιλέων nominauit, *Vrbem Regiam, urbem felicem, domicilium felicium Regum*.

In Homil.
Orat. 16.

Ad Constantium referuntur hi quatuor nummi filium Constantini Magni : Tot adeptus est ille victorias vt difficile sit hanc quæ in primo nummo expressa est designare. Cætera per se innotescunt.

Postremi hi duo nummi ad Athletas pertinent, quorum dotes & fortitudinem suis Imperatoribus tribuebant. Constantini Magni temporibus ex cælatura videntur cusi, quem caput galeatum refert. Tantum autem laudis apud Græcos fuit luctâ, saltu aut simili re victorem fuisse declaratum, *ut propè maius & gloriosius fuerit, quam Romæ triumphasse*, inquit Cicero: quare non mirum est si suorum Athletarum gloriæ immortali consulentes Græci hosce nummos cuderint.

Num̄orum huius capit̄is appendix erit nummus Persicus. Non multum huic absimilem edidit Clarissimus Tristanus : Arsaces cernitur cuius caput diademate cinctum est , crispisque capillis plurimis ornatum. In eius auersa parte legitur ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΓΟΡΠΙΑΙΩ, Regis Regum Arsacis, Benefici, Iusti, Illustris, Gorpiæo. Illum Arsacem esse coniicit qui belli primi Punici temporibus, Antiochum Deum deuicit, *quæsito simul & constituto regno* , vt ait Iustinus , *non minus memorabilis Parthis, quam Cyrus Persis, Macedonibus Alexander, Romulus Romanis, matura senectute decedit.* Omnia ritè comprobatur. Regi sedenti Mineruam obijcit stantem diadema offerentem , eo nempe mense Gorpiæo seu Septembri quo imperium est adeptus. Nummus meus utcunque integer est, at ei proprium nomen est creptum; cætera quæ manifestè leguntur,

Comm. hist. tom. 2.

à Tristani nummo in quibusdam differunt & eum illustrant. Siue itaque aut Tristano non satis integer nummus suppetierit, aut is quem habebat à meo diuersus sit, differentias enarrare & breuiter explicare in animo est. Nummus hic caput repræsentat quodammodo barbarum, barbâ non longa quidem sed crispâ & cincinnatâ, nullis capillis redimitum, siue quòd caluus fuerit ille Rex, siue quòd sub galero regio sint absconditi. Duo nodi retrò conspiciuntur qui aut firmandæ capiti cydaridi, aut diadematis fines sunt, licet enim vtrumque conijcere. Coram aliquid est appositum quod sceptrum videtur: illud autem apud Persas aureum erat, *ἄνθος ἐν οὐκίτην* indicat Xenophon. Toga regia ea ferè est quæ videtur in Tristani nummo, de qua sic Iustinus: *Semiramis quidem brachia & crura velamentis, caput tiara regit: & ne nouo habitu aliquid occultare viderentur, eodem ornatu & populum vestiri iubet, quem morem vestis exinde gens vniuersa tenet.* Eam deinde auro, purpurâ insignem varijs animalium auiumque figuris distinxerunt. Ei superaddita fuit tunica manicata, quam etiam à Græco translata Romani chiridotam dixerunt, quæ suspensa ex humeris, vltra brachia & vsque in primores manus proluxa extenderetur: sic Pollux, sic Strabo indicant. Illam Candyn nominabant,

Lib. 8.

Lib. 1.

Curius.

Lib. 7.

Onom. c. 13.

Lib. 15.

quam respuit Alexander , cùm tamen cæteras vestes , Persarum more , induerit , *quod famineas* Diod. l. 17.
 & *probrosas criminaretur.* Ponè caput videtur gamma græcum Γ. Illud est fortassis quod Plut. l. 1. de fort. Alex.
 Gorpixæum mensẽ inducit , à Tristano citatum. Persarum Reges in aures gestasse quemadmodum in hoc nummo cernitur , argumento est , quòd Lib. 7.
Cyri sepulchro illata fuisse ἐνώτια Arrianus refert. Ita Persæ Persarum Regi ex aure dextra pende-
 bat *Μάγιστρος δεξιόσφι τε & μεγέθους ὑπερβολὴν ἔντιμος* , Procop. l. 1. de bel. Pers.
ἐξ ὧτος & δεξιῆς ἀπεκρέμαστο. Auersa facies plures habet differentias. A sinistris hic sedet Princeps more barbaro & tamen regio vestitus. Cydaride eius caput ornatum est , siue tiarâ quam rectam gestare Persarum Reges solebant *Οὐδὴ τὸ ἀργυρ.*
 Cydarim Persæ regium capitis vocabant insigne. *Hoc carulea fascia albo distincta circuibat* , inquit Lib. 3.
 Curtius. Figura stans ei coronam tradit quam per Mineruam interpretari minus bene mihi videtur : illa enim turres habet in capite & hastam sinistrâ tenet , quo habitu nunquam depicta est Minerua : Genium alicuius vrbs esse certum est , cuius fortassis nomen primariæ hæ indicant litteræ , ANY. Ad cæteram inscriptionem progrediamur. ΒΑΣΙΛΕΩC ΒΑΣΙΛΕΩΝ , ut in Tristani nummo occurrit , si vna excipiatur littera , ΒΑΣΑΛΕΩΝ enim in

meo nummo manifestissimè legitur per A scriptum non per I. ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ nullam prorsus habent differentiam : Verbum aliquod sub-obscurè deinde legitur quod veluti ΟΛΑΓΑΣ, sed quid significet non satis compertum habeo. Vnum præterea adest *Ἰνδερν*, cuius nullam mentionem facit Tristanus, ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥ quasi Græcos amanti seu Græcorum amici, de quo pauca veniunt dicenda. Tristanus scribit hunc esse Arfacem qui Græcis imperium ademit, quod Alexander Persis deuictis sibi suisque adquisiuerat : Quanam ratione hic se Græcorum amicum profiteretur, quos sæpius vicit & tandem derelicta Parthia in Græciam fugere coëgit, certè non video. Aliam coniecturam suppeditat epistola quædam Chosrois ad Varamum, quæ nummum non ad Arfacem sed ad ipsum Chosroëm traduceret. Hanc mihi suppeditauit in

Lio. 4. c. 8. *Dissertationibus Academicis* I. Henr. Bœclerus; vir in tantum laudandus in quantum virtus, eruditio & vrbalitas quemquam possunt extollere. Ex Theophylacto Simocatta illam desumpserat, cuius hoc est initium. Χοσρόης ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ *δημασδούλων δεσπότης, κύριος ἐθνῶν, εἰρηνάεχης, τοῖς ἀνθρώποις σωτήρ. Ἐν θεοῖς μὲν ἀνθρώπων ἀγαθὸς ἢ αἰώνιος, ἐν δὲ τοῖς ἀνθρώποις θεὸς ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΟΣ, ὑπερένδοξος νικητῆς. Ἡλίω σωαναλέλων*

καὶ τῇ νικῆι χαριζόμενος ὄμματα. ἐν παρονομασίαις
 Ἰππότης. Βασιλεὺς μισοπόλεμος, χαριστικός. Ὁ δὲ
 ἄσωνας μιθράδης καὶ τῷ βασιλείῳ Πέρσαις διαφυ-
 λάτῃων, Βαράμ Στρατηγῶ Περσῶν ἡμετέρῳ δὲ φίλῳ.
 hoc est, Chosroës REX REGVM, Dominus domi-
 nantium, Dominus gentium: Princeps pacis;
 hominum salus: inter Deos quidem homo bonus et
 aternus, inter homines autem Deus ILLVSTRISSIMVS:
 Victor longè gloriosissimus. Cum Sole exoriens. Nocti
 oculos largiens. A maioribus nobilis. Rex belli osor.
 Bene merens de omnibus. Asonas mercede conducens,
 et regnum Persis custodiens: Varamo Persarum Duci
 amico nostro. In quibus ijdem & fortassis ampliores
 tituli Chosroi tribuuntur quam ipsi Arfaci. Ut sit
 noster nummus rarissimus est, & REGVM REGI
 competit; sic Parthi sic Persæ suum nominabant.
 Cuius plura exstant apud antiquos testimonia.
 Vnum erit instar omnium quod refert Hippocrates
 noster. Ἀρταξέρξης Βασιλεὺς Βασιλέων, Πάτω Χαίρειν. *In Epistol.
 miscell.*
Artaxerxes Rex Regum, Pato Salutem. Vnum aliud
 tacendum non est, inscriptam nempe hanc fuisse
 dignitatem Cyri sepulchro, quamvis aliam tradat
 Strabo, in turri decem tabulatis excelsa, quorum
 superiori iuxta Cyri sepulchrum, græcum erat
 epigramma litteris Persicis sic inscriptum:

CAPVT VII.

DE NUMMIS
EX ÆRE MEDIOCRI.

Ducentos huius satis antiquos numōs eximæ raritatis & integritatis hîc vulgare in animo erat, nisi priorem nostram cogitationem secunda correxisset. Opus nostrum DE NUMMIS IMPERATORVM ROMANORVM EX ÆRE MEDIOCRI, quod adhuc erat inter præli carceres adaugere maluimus, quo vno impetu omnes nostros rei antiquariæ thesauros Curiosis exhiberemus. Breuitatis itaque huius capitis nemo nos accuset, cum sitim quamcunque istud Opus vltro explere possit; in quo pro tenuitate nostra, quantum tamen potuimus accuratè, ad duo millia numismatum & exposuimus & explicauimus.

Nulla autem Numismata ex ære paruo hîc apposuiimus quamuis multa nobis suppetant, quòd ea inferuerimus ijs quæ ex ære sunt mediocri. Istius facti præter exemplum quod harumce rerum Scriptores nobis possent commodare, duplex fuit argumentum: Vnum quidem quòd nummorum seriem ex ære paruo nulli vnquam contigit perficere: ob plurium penuriam. Alterum quòd vtraque species, æris scilicet mediocris & minimi optimè conueniat, in vtraque enim Colonia plurimæ indicantur & ea quæ ad illustrandam Historiam Veterum, siue religionem spectes siue artem militarem, Romanorumque potentiam, siue litteras elegantiores. Eam ob rem eadem fidelia istos dealbauimus parietes.

CAPVT VIII.

DE NUMMIS
RECENTIORIBUS.

Recentiores nummos vocamus eos qui cusi sunt post distractum imperium Romanum & Monarchiarum quæ nunc Europam regunt, institutionem. Primis quidem illis temporibus, pauca facta fuere Numismata, quòd pax bello cederet, artesque tranquillæ bellicosæ. Francisco Valesio Opt. Principe Galliam moderante artes veluti Sepultæ iterum populares factæ sunt. Ijs temporibus Iulius tertius Pontifex Maximus, Carolus & Solymanus Occidentis & Orientis Imperatores, Henricus Angliæ Rex & Sigismundus Poloniæ, omnesque ferè Principes quasi communi fato ardorem studendi populis suis accenderunt, quem Numismatibus omnis

generis sunt testati. Eorum successores ab isto instituto non deflexerunt ; quisque suæ gloriæ & ideo sibi allaboravit : tot inde nummi, nobilitatem, ingenium, victorias, probantes. Eorum descriptionem iam quidam aggressi sunt, inter eos eminente Io. Iac. LVCKIO Argentoratensi : cuius operi non parùm contulit vir quidam eruditissimus pariter Argentoratensis. At hæc sunt pauca facta, si facienda inspiciantur. Nummorum elapsi sæculi conscripserunt quidam historiam, sed quot prætermiserunt ? sed quot sunt à Theodosio ad elapsum postremum sæculum ? sed quot cusi sunt ab eo elapso sæculo. Appendices paratas habeo supra tria millia numismatum ab his temporibus, quorum delineationem ex tot cimeliarchijs mihi seruavi ; donec Reipublicæ curiosæ satisfacere possim. Iniquæ meæ fortunæ & temporum difficultati finem facturum spero Regem meum Christianissimum LVDOVICVM, Maiestate aut autoritate ita conspicuum ac æternis illis eius dotibus, Pietate, Iustitiâ, Moderatione, Clementiâ, Probitate, Eruditione. Faxit faxit Deus ter Optimus Maximus vt qui me tanti Regis temporibus ad studia promouit, meas ipsi curas studia, obsequia omnis generis rependere condonet. Vnum addam me ex tot recentioribus nummis quos noui vnum selegisse qui mihi instar est Thefauri.

Carolus Magnum repræsentat Regem Galliæ primùm , deinde Imperatorem : non quidem cum ea togâ imperatoria , aut cum ense & globo , sed tantum cum laurea ornamentorum vices supplens. Materia eius , plumbum scilicet , indicat sigillum fuisse : Inscriptio superbissima est , quam siue nummo huic propriam affixerit Imperator , vel diplomatibus suis , sane ad Francorum gloriam plurimùm confert. Deus illam in æternum sospitet.

Quod quidem votum Thesaurum nostrum
adimplebit.

INDEX

CAPITVM HVIVS THESAURI.

CAPVT I. De Nummis ex Auro, - - -	pag. 1.
CAPVT II. De nummis Græcis, - - -	pag. 17.
CAPVT III. De nummis Consularibus, -	pag. 33.
CAPVT IV. De nummis argenteis Imperatorum Romanorum, - - - - -	pag. 47.
CAPVT V. De nummis æreis ex maximo modulo, - - - - -	pag. 95.
CAPVT VI. De nummis Imperatorum Romanorum ex ære magno, - - - - -	pag. 133.
CAPVT VII. De nummis Imperatorum Roman. ex ære mediocri, - - - - -	pag. 215.
CAPVT VIII. De nummis recentioribus,	pag. 217.

F I N I S.

